

تصویر ابو عبد الرحمن کردی

زنجیر اسلام و ایران

(۶)

له گهل کیدا داده نیشیت و هاورییه تی کی ده کهیت ؟

من تجالس و من تصاحب ؟

منتدی اقرا الشقافی

الكتاب : شعری - عربی - فارسی

www.iqra.shiamontada.com

نووسینی : عبدالله علی الجعیش

ودرگیرانی : ماموستا محمد عبدالرحمن لطیف

وتارخوینی مزگه وتی (شیخ ابراهیم / که لار)

جایی هه وتهم

لہ گہل کیدا
دادہ نیشیت و ہاورییہ تی
کی دہکھیت ؟
مَن تْجالس و مَن تْصاحب ؟

نووسینی : عبد اللہ علی الجعیش

ورگیزپانی : ماموستا محمد عبد الرحمن لطیف

مرگھوتی (شیخ ابراہیم) / کہ لار

ناھس نامیلکە : لە گەڵ کێدا دادەنیشیت و ھاورێبەتێ کێ دەکەیت؟

ناھس نووسەر : عبد الله علي الجعیش .

ناھس وەرکێژ : ماموستا محمد عبد الرحمن لطیف .

زنجیرە : زنجیرە (٢) سێدەم لە (زنجیرە ئیسلام و لاوان) .

ژمارە سێاردن : ژمارە (٥٠٢) ی وزارەتێ ڕۆشنیاری حوکومەتێ

ھەریەم کوردستانی پێدراوە .

نۆرەم چاپ : ھەوتەم .

سالی چاپ : ١٤٢١ ک . ٢٠١٠ .

چاپخانە : چاپەمەنی سێفا - سلێمانی - شەقامی مەولەوی .

بنکە ی بلۆکرتنەوێ :

کتێبخانە ی سوتنە — سلێمانی .

کتێبخانە ی پێشین - ھەولێر .

کتێبخانە ی زانستی بە سوود - کەلار .

کتێبخانە ی سێما - چەچەمال .

لە بلۆکراوەکانی

کتێبخانە ی زانستی بە سوود / کەلار

﴿ نۆخی نەم نامیلکە یە کۆ (٧٥٠) دینارە ﴾

پێشه‌کی چاپی دووهم

سوپاس و ستایش بۆ خوای پەروەریگار (یەك مانگ) تێپەڕ
 نەبوو بە سەر چاپی یەكەمی ئەم نامیلەكە بەدا هەموو نووسەگانی
 ئەولەبۆن و داوکاری یەكی زۆریشی لە سەرە ...
 دەتوانم بڵێم : هۆی سەرەکی ئەمەش دەگەڕێتەوە بۆ چەند
 خاتێك ، لەوانە :

١ - گەرنگی نووسراوەكە ، چونكە باس لە بابەتەكی وەقەیی و
 زیندوو و پێویستی پۆزگاری نییەتا دەكات .

٢ - سادەیی شیوازی دەرێشتن و بەردەست خەستنی زانیاری یەكەكان
 بۆ لاوانی ئەمەركە بە ئاسانترین شیوە بێتوانن لەسێ تێیگەن و پێی
 سوویمەند بێن ، چونكە بەرپاستی وشە و زەرلەوی زل و پەوانە قەدری
 بێ ناوەڕۆك مێشكی زۆریەکی لاوانی ئەمەركی ماندوو كەبۆو .

٣ - خۆتێندەوهی ئەم نامیلەكە و هاوشتیولزەگانی هێژ و توانایەك
 دەبەخەشت بە لاوانی پۆزگاری نییەستا كە لە بۆشاییەكی پۆحی و
 حالەتێكی دەروونی ناھەمەلەدا دەژین ، بەرپاستی بێباری كەرنی
 ھۆكارەگانی ئەم حالەتە و دەستنیشان كەرنی پێگەگانی چارەسەر
 دەبێتە مایە پێ كەرنەوه و چارەسە كەرنی ئەو بۆشاییە پۆحی و
 حالەتە دەروونی یە ناھەمەلە ، ناوەرۆكی ئەم نامیلەكە بەش ھەولەكی

دڵسۆزانە بوو لەم بواره دا .

پێم باشە لێره دا ئاماژە بە چەند خائێک بدهم :

١ - لەم چاپە نوێیه دا به هاوکاری و پێداچوونه وه و تێبینی چەند برا و خوشکێکی به رێز مه له چاپی به کانی چاپی به که می ئهم وه رگێزانه راستکرانه وه ، دلوکارم خوای گه وه پاداشتی مه موویان به چاکه بداته وه و نموونه یان ئۆدر بکات و نه مه وه دلسۆزانانمان بکات مه ده قه به کی به رده وام بۆ قه بر و قیامه تیان .

٢ - مه نێک له خوێنه رانی ئهم زنجیره به (لەگەڵ کێدا دادەنێشت و هاوڕێیهتی کێ دەکەیت؟) و زنجیره که ی پێشوویش (بیرای لاوم چوون به رەنگاری ئارمژوو دەبیته وه ؟) :

پرسیاریان ده کرد سه باره ت به وه ی ئایا بۆ چی ته نه ا باسی (برا) و (برایه تی) و (برایان) ده کرت ؟ ئه ی بۆ باسی (خوشک) و (خوشکایه تی) و (خوشکان) نا کرت ؟

له وه لامدا ده ئیم : ئه مه نه وه ناگه به نیت که وا ئیمه خوشکانی به ئیمان و حیا و حیسمه ت په رلوێز ده خه ین !

نه خیر مه رگیز وانی به وه ر که سێکیش وا تێبگات ئه وا ئۆدر به مه له دا چوه !

له بهر ئه مه له کتیی (برایه تی ئیوان موسلمانان) دا له په رلوێزی لاپه ره (٤) دا ئاماژه به هۆکاری ئه مه دله و نووسیمه :

پټويسته نمره بزانريت كه نهم بابته (پوايه تي) و هاشيوازه كاني
تهنها تايبت نويه به پياواني موسلمانوه ، به لكو نافرمان و خوشكاني
موسلمانيش ده گريسته و چونكه (برايمتي له نيوان پياواندا - خوشكايمني
له نيوان نافرماندا) ، پيغه مبري خوا (كَلَّا) فمر مويدي : «إِنَّمَا النِّسَاءُ
شَفَاتِقُ الرِّجَالِ» (صحيح سنن ابي داود رقم : ۲۱۶) .

واته : نافرمان هاوشان و له پيزي پياوان دان .

له معوه نموه تيده گهين كه هدر تايبت و فمر مويدي كه فمر ماني تيتا بوو
بو پياوان يان باسي پياواني ده كرد نموا نافرمانيش ده گريسته .

قال السَّاحِظُ بْنُ حَرْفِيٍّ "فَخَ الْبَارِيَّ شَرْحَ صَحِيحِ الْبَعَارِيِّ":

(إِنَّمَا خُصُّ الذَّكَرُ بِالذَّكَرِ لِكَوْنِ الرِّجَالِ فِي الْقَالِبِ هُمُ الْمُخَاطَبُونَ
وَالنِّسَاءُ شَفَاتِقُ الرِّجَالِ فِي الْأَحْكَامِ إِلَّا مَا خُصُّ).

واته : بمراسي لېبر نموه به تايبت باسي په گزي نير كراوه چونكه
زوري جار گوftar پويو پوي پياوان كراوته و نافرمانيش له باسي
نه حكامه كاني شمرعنا هاوشانن و له پيزي پياوان دان نيلا لهو حوكماندا
نعتيت كهوا تايبتن به پياوانوه .

خواي گموره له قورنندا فمر مويدي : ﴿ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ

بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَهُمْ حَسْبُكُمْ

الصَّلَاةَ وَزُكُوتَ الزَّكَاةِ وَطُيُوعَ اَهْلِهِ وَرَسُولُهُ اُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ إِنَّ
اَهْلَهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦﴾ [سورة التوبة] .

ولته : ټيমানدلوان له پياوړي و نافرده تان هه نديكيان نوست و
پشتيواني هه نديكي تريانن ، هه موويان له رمان دهكهن به چاكه و
پنگري دهكهن له خرابه و نويژ دهكهن و زهكات دهكهن و گوټرپايه لي
خوا و پټغه مبه ركه ي دهكهن ، نهولنه خوا په حميان پي دهكهن ،
به راستي خوا به ده سلات و دلنايه .

۲ - سه باره ت به (پينكه وه دانېشتن و هاورنيشتي و په يوه ندي
نيوان كوپان و كچان) كه له م ناميلكه به دا نامازهي بڼ نه كړوه و
بابه تيكي زور هه ستيار و پټويست و زيندوويشه به پشتيواني خواي
گوره له زنجيره ي داهاتوودا ده يخه ينه بهر ليكولپنه وه و له زير
ناونېشاني (هاورنيشتي و په يوه ندي نيوان كوپان و كچان) به
چاپ ده كړيت (اِنْ شَاءَ اللّٰهُ) .

له كوټايي نه م پيشه كچه به دا دووباره سوپاس و ستايشي خواي
زانا و دلنا دهكهن و دلواي ليدهكهن كه نه م هره كه م به پاكي
لي قه بول بكات و بيكانه تيشوويه ك بڼ قه بر و قيامه تم ..

وه رگيټر : محمد عبد الرحمن لطيف

(كه لار : ٢٤ / ٤ / ١٤٢٩ ك - ٢٩ / ٥ / ٢٠٠٨)

(٠٧٧٠١٩٨٨٦٢٢)

پیشہ کی نووسہر

الحمد لله رب العالمين ، وصلى الله وسلم على عبده ورسوله نبينا
محمد وعلى آله وصحبه أجمعين .
أما بعد :

مہم نووسرلوہ چہند لاپہرہ یہ کہ کڑم کردوونہ تہوہ لہ
فرمودہ کانی پیغہ مہر (ﷺ) ، وہ لہ ووتہی زانایان و دلفنایان
سہ بارہت بہ ہاندان بق ہلبرڈنی ہاویئ و برادرہی صالح و
چاک ، وہ سہ بارہت بہ ووریا کردنہوہ و ناگادار کردنہوہ لہ
ہاویئ و برادرہی خراب ، لہ گہل پوون کردنہوہی بہرہم و
شوینہواری مہم و تہویش .

ہیچ ہول و تیکوشانی منی تپدا نی یہ جگہ لہ ہلبرڈن و
بہند کرن و کوکردنہوہی نہ بیئت لہ جیکایہ کدا ، بق نہوہی
بکہ ویتہ بہر چاوی برایانی خولیم لہ گہنجہ بہ ہیوا و
نومیمہ نہدہ کان .

برا و خوشکی گہنج :

نم ووتہ و حڪمتانہ بڪہ بہ چرايہڪ پووناڪي ليتوہ
 وەريرگريت ، وہ نہکيت هہلبرلوردي هاورنيتڪت بہند بيت بہ
 خوشهويستی سروشتيہوہ يان بہ هوا و نارہزويہوہ يان بہ
 (مزاج)وہ ، چونکہ چہندين مزوف هہيہ خواريزي دہکات لہ
 خولردہمہنيہڪ کہ حہزي ليتدہکات يان لہ نارہزويہڪ کہ دہروون
 و نفسي بقی دہپولنيت تہمہش لہ ترسي شو تہنجامہي کہ ليتي
 دہکوتہوہ چ ئیستا بيت يان لہ داهاتودا .

وہ لہ بريت نہچيت بيپايرہوہ بقی برای محتاجت
 پارلنہويہڪي نہيتني کہ خوا سوودہڪي بگہيہنيت بہ شو و بہ
 قوش .

والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته .

عبد الله بن علي الجعفي

الفصيم — برہنہ — كلية الشريعة

الحمد لله رب العالمين ، والصلاة والسلام على مَنْ بعث الله رحمة للعالمين ، وعلى آله وصحبه أجمعين .
وبعد :

خوای پاک و پایه بهرز مه بهستی خوئی له دروست کردنی جنۆکه و مرۆڤه دیاری کردووه نه ویش : په رستنی خوايه به ته نها به بی شەریک و هاوه لبریاردان بۆی ، وه كه فهرموویه تی : ﴿ وَمَا خَلَقْتُ لِمَنْ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُنِي ۝ ﴾ [سورة الذاریات] .

واته : خوا جنۆکه و مرۆڤه دروست نه کردووه ته نها بۆ یه كه مه بهستی نه بیته نه ویش په رستنی خوايه به تاه و ته نها و بی شەریک و هاوه لبریاردان بۆی .

وه فهرموویه تی : ﴿ وَلَقَدْ مَّشَنَّا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ۝ ﴾ [سورة التحل] .

واته : ئیمه بۆ مه موو ئوممهت و قوم و کومه له خه لکته پیتهمه به رتکمان ناریدووه بۆ نه وهی : خوا به ته نها به په رستن و دور بکه ونه وه له طاغوت و نه وانهی که جگه له خوا ده په رستین .

وه فەرموویستی : ﴿بِئَرِكَ الَّذِي يَدُوُّكَ وَالَّذِي هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَفِيرٌ ۝﴾
 الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لِيُبَلِّغُكُمْ أَيْدِيَكُمْ آمَنَ عَمَلًا وَهُوَ الْغَفُورُ ۝﴾ [سوره
 الملك].

واته : گه‌رده‌یی و پایه‌به‌رزی بۆ ئه‌و خولایی که مولکی به
 ده‌ست و توانای به‌سه‌ر هه‌موو شتی‌کدا هه‌یه ، ئه‌و خولایی که مرین
 و زیانی دروست کردوه بۆ ئه‌وه‌ی تاقیتان بکاته‌وه تا ده‌ریک‌مویت
 کامتان کردموه‌تان چاک‌تره ، وه ئه‌و خولای به‌سه‌ر هه‌موو
 شتی‌کدا هه‌یه و لی‌بورده‌شه بۆ تاوانباران .

وه جگه‌ له‌مانه‌ش چه‌ندین نایه‌تی تر هه‌ن که به‌لگه‌ن له‌سه‌ر
 دیاری کرنی نامانج و مه‌به‌ست له‌ دروست کرنی خه‌لک که ئه‌ویش
 په‌رستنی خولای به‌تاک و ته‌نها و بێ‌شهریک .

وه دله‌نایه‌تی و هیکمه‌تی خوا له‌ دروست‌کرلوه‌کانیدا و ده‌خولزیت
 که مڕۆڤ به‌سروشستی خۆی هه‌ز له‌ تێکه‌لاوی کسه‌انی تر بکات و
 له‌گه‌لێاندا دانیشیت و کو‌بی‌یته‌وه .

وه ئه‌م دانیشتن و هاو‌پێ‌ته‌تی‌یه‌ شو‌پنه‌وار و پاشماوه‌ی په‌رون و
 تاشکرای هه‌یه له‌سه‌ر بۆ‌چوون و رێ‌یاز و په‌و‌شمت و نا‌کاری مڕۆڤ ،
 وه هۆ‌کاریکی کاریگه‌ره بۆ دیاری کرنی پاشه‌ پۆڤ و داهاتووی مڕۆڤ
 و به‌خته‌وه‌ری دنیا و دوا پۆڤی .

چونکه مرقف کاریگر ده بیت و چاو له هاومه جلیس و هاوپیئی دمکات له بۆچوون و بیروماوه پ و په وشت و ناکار و کردموه کانیدا ، وه نم چاو لیکرنهش له ناخ و له سهر جهسته و بۆچوون و په وشت و کرده وه کانیدا په نگ ددهاته وه .

وه شعر و عهقل و واقع و نه زمون (التحره) و بینینیش هه موو به لگن له سهر نم راستییه .

جا له به لگه کافی شعر : نه وه واله به که خوی پاک و بن عیب بۆمان باس ده کات سه بارهت به په شیمان بووته وهی سته مکار و زالم له هژی قیامه تدا له سهر هاوپییه تی کرنی له گه ل که سانیکی گومرا و لادهر له ینگای راست که بوونهت هۆکاری گومرا بوونی ، خوی پایه بهرز ده هه رمویت : ﴿ وَرَبِّمُ يَعْرِضُ الظَّالِمُ عَنْ يَدَيْهِ يَقُولُ يَلَيِّنُنِي أَخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَلَا ۝٣٧ يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُنِي لَرَأَيْتُ فَلَانًا خَلِيلًا ۝٣٨ لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ

الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا ۝٣٩﴾ [سرره الفرنان] .

واته : له هژی قیامه تدا سته مکار و زالم له په شیمانیدا قه پ ده کات به هه رمو ده ستیدا و ده لیت : خۆزگه ینگا و پێبازی پیغه مبهرم ﴿٣٨﴾ بگرتبایه بهر ، وه نه مان بق خۆم خۆزگایه فلانه کسم نه کردایه به هاوپیئی خۆم چونکه نه گومپای کردم و ینگای

یادکرینی خوای له بیر برده‌مره دوا‌ی نه‌وه‌ی که هات بۆ لام و بوو به هاوهریم ، وه شه‌یتان برده‌وام موقوف له خشته ده‌بات و ده‌یغلسکی‌نیت .

نیمامی (ابن جریر الطبری)^(۱) له ته‌فسیری شه‌م ئایه‌ته‌دا فه‌رموو‌یه‌تی :

(له پۆژی قیامه‌تدا سته‌مکار و هاوهرش په‌یدا‌کر له په‌شیمانیدا قه‌پ ده‌کات به هه‌ربوو ده‌ستی خۆیدا له سه‌ر شه‌و که‌مه‌رخه‌می‌یه‌ی که کربوو‌یه‌تی ده‌رحه‌ق به‌ خوا ، و خۆی له ناو بره‌وو و فه‌وتاندوو‌یه‌تی به‌ کوفر کردن له پیتناو گوهرپایه‌لی کرینی هاوهری و براده‌ره‌که‌یدا که پزگاری لی ده‌کرد له سه‌ر پزگای پاستی خوا ، وه ده‌لیت : خۆزگایه له دوتیادا پزگای پیغه‌مبه‌رم (ﷺ) بگرتبایه‌ته به‌ر .. واته : پزگای پزگاری له سزای خوا).

وه که خوای گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت : ﴿لَقَدْ أَهْلَانِي مِنَ الذِّكْرِ هَدً اِذْ جَاءَنِي﴾ هه‌والی په‌شیمانی نه‌و که سه‌مان بۆ باس ده‌کات له سه‌ر نه‌وه‌ی که پیتشر له دوتیادا کربوو‌یه‌تی له تاوان کردن ده‌رحه‌ق به خوا له پیتناو گوهرپایه‌لی کرینی هاوهریکه‌ی : واته : (گومهرای کریم و لای دلم له پزگای نیمان و قورئان دوا‌ی نه‌وه‌ی که هات بۆ لام و بوو به

^(۱) تقسم الطبری : (۱۹ / ۷) .

هاوړنم وړنگی لئ کردم له سه ر ږنگای خوا^(۱).

هرو هه خواي پاک و پایه به رز فوړمووېه تی : ﴿الْأَخْلَاقُ يَوْمَهُمْ
بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقُونَ﴾ [سورة الزعفران].

ولته : براده ران له ږږږي قیامه تدا هه نډیکیان نوژمنی هه نډیکیان
ته نها که سانی له خوا ترس و خوږاریزه له تاوان نه بیټ .

^(۲) نیمامی (السوطي) له تفسیره کیدا (۶ / ۲۵۰) له (ابن عباس) هوه (أُسر) ږنگه
ده کټپټه وه و (سند) ده کټی به (صحیح) داتلوه ، نه مهش له پوونکړنه وه ی هوی
دلبه زینی شم ثایه تدا ، که به هوی (عقیة بن أبي معیط) هوه دلبه زیوه له کلنیکدا
که موسولمان یوو نه دجا هه لکه پایه وه و وای له نیسلام هیئا له بهر خاتری
هاوړنه کی کافر و پټاوه ږی که له وکاته دا له شام یو ، نه دجا که براده وه که ی
که پایه وه و ناماده یوو توږه یوو له (عقیة) ، جا نه ویش کوفری کرد و
هه لکه پایه وه له نیسلام له بهر خاتری نهو هاوړئ کافر و مل هوړی .

به لام له که ل نه مه شدا له (علم الأصول) دا نه وه سه لمینرلوه : (إِنَّ الْعَصَا
بِعَومِ اللَّفْظِ لَا بِمَعْنَى السَّبَبِ) ولته : عیبره ت به گشتنیش له لغزی ثایه نه کمپ نه ک
به تاییه ته نډیشی هوکاري دلبه زینه کی .

ږویه نیمامی (ابن کثر) فارمووېه تی : (جا چ شم ثایه ته هوی دلبه زینی
(عقیة بن أبي معیط) بیټ پان غیږی ته و له بهر به خت و خه سارمه ندان : شو
گشتنیه یو هه مو سته مکار و زالمان) تصوان کمر : (۶ / ۱۱۶) .

جا براده ران و هاوه لان له سر غهیری گوئیپایه لی بق خوا
هه ندیکیان نوژمنی هه ندیکیان له پۆژی لیامندا ، وه سرچاوه و
هۆکاری شه نوژمنایه تی به برینی به له وهی که هه ندیکیان
یارمه تیده ری هه ندیکی تریان بووه له سر ناحه قی ، و بانگه واز کاری
بووه بق لای بوون و گوهرایی .

به لام براده ره له خوا ترسه کان نه وانهی که خویان ده پارێژن له
تالان نهوا خۆشه ویستی هه ندیکیان بق هه ندیکی تریان له پۆژی دایدا
به هیز تره له خۆشه ویستی دنیا ، نه مهش له بهر نه وه به که
هه ندیکیان یارمه تیده ری هه ندیکی تریان بوون بق کاری خیر و چاکه ،
وه هانده ری به کتر بوون بق گوئیپایه لی خوا و پیغه مبه ر (ﷺ) ، وه
به کتریان وودیا و ناگادر ده کرده وه له خراپه و خراپه کاری .

پیغه مبه ر (ﷺ) هه رموویه تی : ((إِنَّمَا مَثَلُ الْحَلِیْسِ الصَّالِحِ وَالْحَلِیْسِ
السَّوِّءِ : كَحَامِلِ الْمِسْكِ وَتَافِیْحِ الْكَبْرِ ، فَحَامِلُ الْمِسْكِ إِذَا أَنْ تَحْذَرُكَ ،
وَإِذَا أَنْ تَبْتَاعَ مِنْهُ ، وَإِذَا أَنْ تَحِدَّ مِنْهُ رِيْحًا طَيِّبَةً ، وَتَافِیْحِ الْكَبْرِ إِذَا أَنْ
تُخْرِقُ بِتَافِیْحِكَ ، وَإِذَا أَنْ تَحِدَّ رِيْحًا خَبِیْثَةً))^(۳).

واته : نموونه ی هاومه جلیسی چاک و هاومه جلیسی خراپ : وه کو

(۳) صحیح البخاری رقم : (۲۱۰۱) و (۵۵۳۴) و صحیح مسلم رقم : (۲۶۲۸) من
حدیث ابی موسی ، واللفظ المذكور لمسلم .

هه لگری بؤنی میسك (واته بؤن فرؤش) و فووكار به كووړه دا وایه ، جا هه لگری بؤنی میسك یان له و بؤنه پئ ده به خشیت یان لئى دهكړیت یان بؤنی خوځى لئ هه لده مژیت ، به لام فووكار به كووړه دا یان جلهكانت ده سوتینیت یان بؤنی پیسی لئ هه لده مژیت .

پټغه مېر (ﷺ) - له م فرموده یه دا - نه وه ی پوړن كړې وه ته وه كه هاوړه جلیس و برادره كاریگری هه یه له سر هاوړه جلیس و برادره كه ی به خړاپه یان به چاكه ، به پئى چاكیتى و گنده لئى نهو كه سه ، ده بینیت هاوړئى چاكى شوېهاندوه به هه لگری بؤنی میسك (واته بؤن فرؤش) چونكه نه گهر تۆ له گه لیدا دانیشیت و هاوړنیه تییت كړد نه وا بئ گومان له وه وه یه كڅك له م سئ شته ده ست ده كه ویت :

یان له و بؤنه پئ ده به خشیت ، یان لئى دهكړیت ، یان به لایه نى كه مه وه بؤنی خوځى لئ هه لده مژیت كه كاریگری هه یه بؤ سره دروون و لاشه و جلهكانت ، هه روه هاوړه جلیس و برادره ی چاك بئ گومان سوودى لئ ده بینیت و سوودم ند ده بیث به دانیشتن له گه لیدا ، وه ك چؤن دواى كه میكى تر باسى سووده كانی دانیشتن و هاوړنیه تی كړدنې چاكه كاران و خیرخولزان ده كم .

هه روه ها پټغه مېر (ﷺ) هاوړه جلیسى خړاپى شوېهاندوه به فووكار به كووړه دا ، نه مه یان پلټسه ی ناگره كه ی به رز و بللو

ده بېته وه و ديت به سهرتا و جله كانت ده سوتېنېت ، يان به لايه ني
كه موه بزني پيمى لى ده بينيت كه به لاشه و جله كت ده كه وېت ،
هروده ها هاوړنې خراپ بى گومان زه رومند ده بېت به دانېشتن له
كه ليدا ، وه ك چوڼ به ووردي باسه كه ي ديت .

(النروي) په حمتي خواي لېبېت سهاره ت به م هروموده يه
هروموده تي : (فِيهِ فَضِيلَةٌ مُحَالَسَةُ الصَّالِحِينَ وَأَهْلُ الْخَيْرِ وَالْمُرُوءَةِ
وَمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ وَالزُّورَعِ وَالْعِلْمِ وَالْأَذْبِ ، وَانْتَهَى عَنْ مُحَالَسَةِ أَهْلِ الشَّرِّ
وَأَهْلِ الْبَذَعِ وَمَنْ يَغْتَابِ الثَّلَثِ أَوْ يَكْثُرَ فُحْرُهُ وَيَطْلُكَهُ وَتُخَوِّ ذَلِكُ مِنْ
الْمَأْتَوَاعِ الْمَنْمُومَةِ)^(۱).

ولته : نه م هروموده يه شه وه تي تېدايه كه : هاوړنېه تي كړن و
دانېشتن له گهل پياوچاكان و خيړخولزان و كه ساني خاوه ن كه سايه تي
و پياو ته و به وشت پېرؤذ و خو پاريژ له وه ي كه ترسي قيامه تي له
سهره و خاوه ن زانست و به نه ده ب كارنكي چاك و هره مان پي كړوه ،
هروده ها قه ده غه كړنې هاوړنېه تي كړن و دانېشتن تېدايه له گهل
خرابه كارن و بېده چريه كان و نه وانه ي كه غه بيه تي خه لك ده كه ن
يان نه وانه ي كه تاو لن زؤد ده كه ن و بى كارن و هاوشيوه ي نه مان له
جوړه زه مكرلوه كان .

(۱) شرح صحيح مسلم : (۱۶ / ۱۷۸) .

وہ (ابن حجر)یش پەحمەتی خۆی لایبێت ھەرمووێەتی : (وَقِي
الْحَدِيثُ الثَّانِي عَنْ مُحَالَسَةِ مَنْ يُتَأَذَى بِمُحَالَسَتِهِ فِي الدِّينِ وَالْدُنْيَا ،
وَالْثَّرَغِيبِ فِي مُحَالَسَةِ مَنْ يُتَنَمَّعُ بِمُحَالَسَتِهِ فِيهِمَا) ^(۳).

واتە : ئەم ھەرموودەییە قەدەغەکردنی هاوڕێیەتی کردن و
دانیشتی تێدا بە لەگەڵ ئەو کەسەی کە زەرەرەمەند و ترووشی ئازار
دەبێت لە دانیشتن لەگەڵیدا لە بۆری دین و دنیا دا ، وە ھاندانی
تێدا بە بۆ هاوڕێیەتی کردن و دانیشتن لەگەڵ ئەو کەسەی کە
سوودمەند دەبێت لە دانیشتن لەگەڵیدا لە ھەروو بوارە کە دا .

وہ (السعدی)یش پەحمەتی خۆی لایبێت ھەرمووێەتی :

(پیڤەمبەر ﷺ) ئوو ئوونەیی ھێناوەتەو و ئەوێ پوون
کەرووەتەرە کەوا هاوڕێ و برادەری چاک تۆ لە ھەموو حالەتێکدا لە
گەلی لە دەسکەوت و خێزدا دەبێت ، وە کە ھەلگری بۆنی مێسکە کە
سوود دەبنیت لەو مێسکەیی کە پێتەتی ، یان بە پێتەخشین یان بە
بەرلمبەر ، وە کە مەترینی ئەمانە ماوێ دانیشتننە لە گەڵیدا کە تۆ
دەرونت ئاسودە دەبیت بە بۆنی مێسکە کە ، جا ئەو خێرەیی کە
ترووشی بەندە دەبیت لە هاوڕێ و برادەری چاکەو بە ھێزتر و چاکترە
لە مێسکی تۆز چاک ، چونکە یان ئەو تە فێزە کات کە سوودی

لښه بڼه يې بڼه دین و دینیات ، یان ناموزگارۍ په کت پېشکه ش ده کات ، یان وړیا و ناگادارت ده کات وه له مانه وه له سره وه ی زیان و زهره رت پې ده گه په نیت ، هاوې و برادره ی چاک هانت ده دات بڼه گوږپایه لی خوی گوره و چاکه کاری له گال باوک و دایک و گه یانندی په یوه ندی خزمایه تی ، وه بهرچاوت پوښمن ده کات وه و که موکوږی په کانی خوځت پېشان ده دات ، وه بانگ وازت ده کات بڼه په وشته پېر و و باشه کان به گوځتار و کردار و حال و ناکاری ، چونکه موزف رامینرولوه له سره چا ولیکړندی هاوې و شوو که سې که له گه لیدا داده نیشیت ، ته بیعت و دوه وونه کان هژگري په کتن ، هندیکیان شو ی تریان ده بات به ره و خیر یان به ره و نژده کی ، وه که مترین شتیک سوودی لښی بڼه له هاوې و برادره ی چاک - که سوودی که سوکایه تی پېناکریږت - نه وه به که به هوی وه خوځ ده گریته وه له خراپه کاری و تاوانه کان ، له بهر ناگابوو له خاتری برادره ریښی ، وه له بهر پېشېرکې کړن له کاری خبر و چاکه دا ، وه بڼه خږه رېز ډاگرتن له خراپه و خراپه کاری ، وه بڼه شو ی پاریزگریت لښکات له کاتی ناماده بوونت و نادیاریتدا ، وه بڼه شو ی سوولمه ند بیت به خوځه ویستی و نوعای خیری بڼه له کاتی ژیاقتدا و له نوای مردنیش ، وه بڼه شو ی بهرگریت لښکات به هوی په یوه ندی پې کړن و خوځه ویستی په بڼه ، که نه مانه شتانیکن خوځ ناتوانیت

راستىمۇ خۇق بەرپەرچيان بدەيتەو ، ھەروھ ھاووپى ۋە برادەرى چاك ھەندىك جار دەنگەيە نىت بە كەسانىك ۋە كارلنىكەو كە پەيوەندى كرىنت پىيانەوھ سوودت پىندەگەيە نىت (...) تا كۆتايى روتەكەي پەھمەنى خولاي پايەبەرزى لىيىت^(۱).

وھ لەم دىپرانەي كە نىن ھەندىك بە ووردى باسى ھاوپى ۋە برادەر ۋە كارىگەرىي بە خراپە يان بە چاك دەكەم ، باسى ھەندىك لەم بەرھەمانە دەكەم كە دەستت دەكەوئىت لە ھاوپى ۋە برادەرى چاكەوھ ، وھ باسى ئەوھش دەكەم كە ھاوھل ۋە برادەرى چاك چەند كارىگەرى خىر ۋە باشى ھەيە بە سەر موقۇئەوھ لە دونيا ۋە دولپۇزدا ، وھ لە پاش ئەمەشدا باسى فەزل ۋە گەورەيى خۇشەيىستى لە بەر خوا ۋە كارىگەرىيەكەي دەكەم ، ئەنجا باسى ھەندىك لە بەرھەمەكانى مەجلىسگىتپان ۋە دانىشتن لەگەل كەسانى خراپەكار ۋە گەندەلكاراندا دەكەم ، وھ باسى ئەوھش دەكەم كە مەجلىسگىتپان ۋە دانىشتن لەگەل ئەم كەسانەدا چەند زىان ۋە زەرەرى لىدەكەوئىتەوھ ۋە موقۇ بەرەو تىياچوون دەبات ، ئەنجا كۆتايى ئەم لىكولپەوھيە نىنم بە باسى ھەندىك لەو وتانەي كە لە پىشپىنەوھ گىتپەرلۈنەتەوھ بۆمان سەبارەت بە ھاندان بۆ ھەلبۇاردى ھاوھل ۋە برادەرى چاك .

(۱) بهجة قلوب الأبرار — الحديث الثامن والستون .

وه گومانى نيدا نى به كه وا خه لك له نيتون خوياندا جياولن ،
 هه نديكيان كليلى خير و چاكه به و پينماييكاره بوى ، وه هه نديكيان
 كليلى خراپه به و ده بهيتتتت پيئى ، وه كه پينفه مبه ر (ﷺ) فه رموويه تى
 : «إِنَّ مِنَ النَّاسِ مَفَاتِيحَ لِلْخَيْرِ مَفَاتِيحَ لِلشَّرِّ ، وَإِنَّ مِنَ النَّاسِ مَفَاتِيحَ لِلشَّرِّ
 مَفَاتِيحَ لِلْخَيْرِ ، فَطُوبَى لِمَنْ جَعَلَ اللَّهُ مَفَاتِيحَ الْخَيْرِ عَلَى يَدَيْهِ ، وَوَيْلٌ لِمَنْ
 جَعَلَ اللَّهُ مَفَاتِيحَ الشَّرِّ عَلَى يَدَيْهِ»^(۳).

واته : به پاستى له نيتو خه لكدا كه سانيك هه ن كليلى كردنه وهى
 خير و چاكه ن و داخه رى خراپه ن ، وه به پاستى له نيتو خه لكدا
 كه سانيك هه ن كليلى كردنه وهى خراپه ن و داخه رى خير و چاكه ن ،
 جا خوشبه ختى بۆ ئه كه سهى كه خوا كليلى كردنه وهى خير و چاكه
 ده خاته سه ر ده ستى ، وه وه يل و تياچوون بۆ ئه كه سهى كه خوا
 كليلى كردنه وهى خراپه ده خاته سه ر ده ستى .

^(۳) سنن ابن ماجه رقم: (۲۳۷) ، وحسنه الألبانى فى صحيح سنن ابن ماجه :
 . (۴۶/۱).

بهره‌مه‌کاني مه‌جليسگيران و دانيشتن و هاورِيه تِي کردن لمكان چاکه‌کاراندا

نهو خيَر و بهره‌مانه‌ي که له مه‌جليسگيران و دانيشتن له‌گه‌ل که‌ساني خيَرکار و هاورِيه تِي کردني براده‌ري چاکه‌کار ده‌ستت ده‌که‌مون نَذَن ، ژماردن و کۆکردنه‌وه‌يان ناپه‌حه‌ته ، وه نه‌وه به‌سه بۆ من که له‌م جِيگايه‌دا مه‌نديکيان باس بکه‌م :

۱- له‌وانه : به‌پاستي نه‌و که‌سه‌ي که داده‌نيشيت و هاورِيه تِي چاکه‌کاران ده‌کات بهره‌که‌ت و خيَر و نه‌هي مه‌جليسه‌که‌يان ده‌يگريته‌وه ، وه نه‌و خيَره که ده‌ستي نه‌وان ده‌که‌موت نه‌ويش ده‌گريته‌وه نه‌گه‌ر چي کرده‌وي نه‌و که‌سه‌ش نه‌گاته ناستي نه‌وان ، به‌لکه‌ش بۆ نه‌مه نه‌م له‌رمووده‌يه :

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : «إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً يَطُوفُونَ فِي الطُّرُقِ يَلْتَمِسُونَ أَهْلَ الذِّكْرِ ، فَإِذَا وَجَدُوا قَوْمًا يَذْكُرُونَ اللَّهَ تَلَاَوْا هَلُمُّوا إِلَيَّ حَاجَتُكُمْ ، قَالَ : فَيَحْفُوتُهُمْ بِأُجْنَحَتِهِمْ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا ، قَالَ : فَيَسْأَلُهُمْ رَبُّهُمْ — وَهَوَ أَعْلَمُ مِنْهُمْ — مَا يَقُولُ عَبْدِي ؟ قَالُوا : يَقُولُونَ يُسَبِّحُونَكَ ، وَيُكَبِّرُونَكَ ، وَيَحْمَدُونَكَ وَيُمَجِّدُونَكَ .

قَالَ : فَيَقُولُ : هَلْ رَأَوْنِي ؟ قَالَ : فَيَقُولُونَ : لَا وَاللَّهِ مَا رَأَوْكَ ، قَالَ : فَيَقُولُ : وَكَيْفَ لَوْ رَأَوْنِي ؟ قَالَ : يَقُولُونَ : لَوْ رَأَوْكَ كَانُوا أَشَدَّ لَكَ عِبَادَةً ، وَأَشَدَّ لَكَ تَمَجُّدًا ، وَأَكْثَرَ لَكَ تَسْبِيحًا ، قَالَ : يَقُولُ : فَمَا

يَسْأَلُونِي ؟ قَالَ : يَسْأَلُونَكَ الْحَقَّ ، قَالَ : يَقُولُ : وَهَلْ رَأَوْهَا ؟ قَالَ : يَقُولُونَ : لَا وَاللَّهِ يَا رَبِّ مَا رَأَوْهَا ، قَالَ : يَقُولُ : فَكَيْفَ لَوْ أَنَّهُمْ رَأَوْهَا ؟ قَالَ : يَقُولُونَ : لَوْ أَنَّهُمْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ عَلَيْهَا حِرْصًا ، وَأَشَدَّ لَهَا طَلَبًا ، وَأَعْظَمَ فِيهَا رَغْبَةً ، قَالَ : فَمِمَّ يَتَعَوَّثُونَ ؟ قَالَ : يَقُولُونَ : مِنَ الشَّارِ ، قَالَ : يَقُولُ : وَهَلْ رَأَوْهَا ؟ قَالَ : يَقُولُونَ : لَا وَاللَّهِ مَا رَأَوْهَا ، قَالَ : يَقُولُ : فَكَيْفَ لَوْ رَأَوْهَا ؟ قَالَ : يَقُولُونَ : لَوْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ مِنْهَا فِرَارًا ، وَأَشَدَّ لَهَا مُحَافَظَةً ، قَالَ : فَيَقُولُ : فَأَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ ، قَالَ : يَقُولُ : مَلَكَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ : فِيهِمْ فَلَانٌ لَيْسَ مِنْهُمْ إِلَّا مَا جَاءَ لِحَاجَةٍ ، قَالَ : هُمْ الْجُلَسَاءُ لَا يَشْتَقِي بِهِمْ جَلِيسُهُمْ .

وبی لفظ : ((لَهُمْ فَلَانٌ عَبْدٌ خَطَاءٌ إِلَّا مَا مَرَّ فَلَجَسَ مَعَهُمْ ، قَالَ فَيَقُولُ : وَلَهُ غَفَرْتُ هُمْ الْقَوْمُ لَا يَشْتَقِي بِهِمْ جَلِيسُهُمْ))^(۸) .

ولته : خوائ گموره هه نديک لريشتهی ههيه به ريگاوبانه کاندا ده سوړينه وه و به نواي مه جليس و کړي زيکړخوينه کاندا ده گهړين ، جا نه گره له کانيکيان نوزيموه که زيکړ و يادي خوا ده که ن بانگي په کتر ده که ن :

وهرن بل لای پتيويسی په که تان - نه وهی که به توليدا ده گهړين - ، نه ولنيش ده وريان ليد ه گرن به باله کانيان تاوه کو ناسمانی دونيا ..

(۸) صحيح البخاري رقم : (۶۴۰۸) وصحيح مسلم رقم : (۲۶۸۹) .

په‌روه‌نگاریان پرسباریان لی ده‌کات - له کاتیکدا که نه‌و زاناره
له‌وان به حالیان - نایا به‌نده‌کاش چیان ده‌وت ؟
فریشته‌کانیش ده‌لین : خولیه تویان پاک پاده‌گرت له که‌م و
کوپی و تویان به‌گوره‌داده‌نا و سوپاس و ستایشی تویان ده‌کرد و
تویان به‌رز پاده‌گرت ..

خوای گه‌وره ده‌فرمویت : نایا منیان بینیه ؟
فریشته‌کانیش ده‌لین : نه‌خیر سویند به‌خوا نه‌ی په‌روه‌نگار
تویان نه‌بینیه ..

خوای گه‌وره ده‌فرمویت : نایا چۆن ده‌بوو نه‌گه‌ر منیان بینایه ؟
فریشته‌کانیش ده‌لین : نه‌گه‌ر تویان بینایه نه‌وا زیاتر تویان
ده‌په‌رست و زیاتر تویان به‌رز پاده‌گرت و زیاتر تویان پاک پاده‌گرت له
که‌م و کوپی ..

خوای گه‌وره ده‌فرمویت : نایا دلوی چیان ده‌کرد ؟
فریشته‌کانیش ده‌لین : دلوی به‌هشت ده‌کن ..
خوای گه‌وره ده‌فرمویت : نایا به‌هشتیان بینیه ؟
فریشته‌کانیش ده‌لین : نه‌خیر سویند به‌خوا نه‌ی په‌روه‌نگار
به‌هشتیان نه‌بینیه ..

خوای گه‌وره ده‌فرمویت : نایا چۆن ده‌بوو نه‌گه‌ر به‌هشتیان
بینایه ؟

فریشته‌کانیش ده‌لَین : نه‌گر به‌هشتیان ببینایه نه‌وا زیاتر سور
ده‌بوون له‌سەر به‌ده‌ست خستنی و زیاتر به‌دوایدا ده‌گه‌پان و زیاتر
حه‌زیان لَیده‌کرد ..

خوای گه‌وره ده‌فرمویت : نایا په‌نایان له‌چی ده‌گرت ؟

فریشته‌کانیش ده‌لَین : په‌نایان ده‌گرت له‌ئاگری نۆزه‌خ ..

خوای گه‌وره ده‌فرمویت : نایا ئاگری نۆزه‌خیان ببینیوه ؟

فریشته‌کانیش ده‌لَین : نه‌خێر سویند به‌خوا نه‌ی په‌رومرنگر
ئاگری نۆزه‌خیان نه‌ببینیوه ..

خوای گه‌وره ده‌فرمویت : نایا چون ده‌بوو نه‌گر ئاگری

نۆزه‌خیان ببینایه ؟

فریشته‌کانیش ده‌لَین : نه‌گر ئاگری نۆزه‌خیان ببینایه نه‌وا زیاتر

پایان لَیده‌کرد و خۆیان لَی دوور ده‌خستوه و زیاتر لَی ده‌ترسان ..

خوای گه‌وره ده‌فرمویت : ئێوه ده‌که‌م به‌شایه‌ت له‌سەر

نه‌وه‌ی که‌من لَیان خۆش بووم .

فریشته‌په‌ک له‌فریشته‌کان ده‌لَیت : فلانه‌که‌سبان تَیدابه‌له‌و

که‌سانه‌نی‌به‌که‌وا زی‌کریان ده‌کرد به‌لکو بۆ کارێکی پتوویست هاتبوو

خوای گه‌وره ده‌فرمویت : نه‌وانه‌ی مه‌جلیسی زی‌کر ده‌گێڕن

که‌سانێکن نه‌و که‌سه‌ی له‌گه‌لیاندا دا‌بنیشیت به‌ده‌خت نابیت .

وه له ریوایه تیکی تردا هاتوو : فلانه کهسیان قیدی به نده به کی
تاونبار و هه له ی زوره به لام به لایاندا تپه پر بووه و ئه ویش
له گه لایاندا دانیشوووه .

خوای گوره ده قهرمونت : له ویش خوشبووم ، ئه وانه خه لکاننیکن
ئو که سه ی له گه لایاندا دابنیشیت به د به خت نابیت .

* (أبر الفضل السحوري) په حمه تی خوای لیبیت قهرمویه تی :
(به راستی هه که سیک ئه هلی خیر و چاکه کارانی خوشبویت نه و له
به ره که ت و خیر و قهری نه وانی به ره ده که ویت ، سه گیک که مسانیک
خاوه ن چاکه ی خوشبویت و هاورنیه تی کرن ، به هلی نه ووه خوا
له قورئاندا باسی کړووه) .

مه به مستی به و سه که سه که ی هاوه لانی نه شک و ته که به
(أصحاب الکهف) که له م نایه ته دا باس کړاوه : ﴿وَكَلَّمَهُمْ بَنِیْ
ذَرَارِعِهِ بِالْوَصِیْدِ ۝۸﴾ [سرة الکهف] .

واته : سه که که یان هه ربوو ده مستی پراخستوو له پال ده رگای
نه شک و ته که دا .

* (الفرطبی) په حمه تی خوای لیبیت له تفسیره که یدا له بوای
مینانه وهی و ته که ی (السحوري) دا قهرمویه تی : (ده لیم : نه که ر
هه ندیک سه گ نه م پله به رزه ی ده ست که و تبیت به هوی هاورنیه تی

کرین و تیکه‌لاوی کردنی چاکه‌کاران و دۆست و نه‌ولیاکانی خولوه ، تا نه‌و ناسته‌ی که خوا له کتێبه‌که‌یدا نه‌و هه‌واله‌ی باس کردوه ، نایا گومانته‌ چۆنه به‌و نیماندله‌ ته‌نها خواپه‌رستانه‌ی که تیکه‌لاوی دۆست و نه‌ولیاکانی خوا و چاکه‌کاران ده‌کن و خویشیان ده‌وێن^(۱) .

* (الراغب الأصفهانی) په‌حه‌مه‌تی خوا‌ی لیبیت فهرموویه‌تی : (هه‌ندی‌ک له‌ دانایان وتویانه : هه‌ر که‌سێ‌ک له‌ گه‌ل چاکه‌کارێ‌کدا دلفنیشیت نه‌وا به‌ره‌که‌ت و فه‌ری نه‌وی به‌ر ده‌که‌ویت ، هاومه‌جلیسی دۆستانی خوا به‌د به‌خت نابیت نه‌گه‌ر چی سه‌گیکیش بیت وه‌که سه‌گه‌که‌ی هاوه‌لانی نه‌شکه‌وته‌که‌)^(۲) .

۲ - وه‌ له‌و به‌ره‌مانه‌ : به‌پاستی موقوف په‌ساتوه‌ له‌ سه‌ر چاویلکردنی هاومه‌جلیس و هاوپێکه‌ی و کاریگه‌ر ده‌بیت به‌ زانسته‌ و کرده‌وه‌ و ناکار و په‌وشت و به‌رنامه‌که‌یه‌وه‌ ، جا نه‌و که‌سه‌ی هاومه‌جلیسی چاکه‌کاران بیت کاریگه‌ر ده‌بیت پێیانه‌وه‌ ، وه‌ نه‌وه‌ جیگه‌ربوه‌ لای زانایانی په‌روه‌رده‌ که‌وا کارتی‌کردن له‌ پێگای چاویلکردنه‌وه‌ به‌هێز نه‌وه‌ له‌ کارتی‌کردن به‌ گوفتار و نامۆزگاری کرینه‌وه‌ ، له‌ به‌ر نه‌وه‌ پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) فهرموویه‌تی : ((الْمَرْءُ عَلَى دِينِ

(۱) الجامع لأحكام القرآن : (۱۰ / ۳۷۲) فی تفسیر سورة الکهف .

(۲) الدررعة إلى مکارم الشريعة ص : (۱۹۲) .

خَلِيلِهِ ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنِ الْخَالِلِ»^(۱۱).

واته : مرقف له سەر دینی خوشه ویسته که یه تی ، جا با یه کیک له
ئیه برونیت بق شهوی بزانیته کئی خوش دهویت ؟
پتفه مبه (ک) شهوی پوون کرلووه توه کهوا مرقف هاوشیوه و
هاوینیهتی برادر و هاومه جلیسه که یه تی له گرتنه بهری ڕنگای راست و
بهرده وام بوون له سهری و کارچا کیتی و به هه مان شیوهش له
نه بوونی نه مانده ، له بهر شه به مه به سستی هاندان بق هه لبرلرینی
هاومه جلیس له رموویه تی : «جا با یه کیک له ئیه برونیت بق شهوی
بزانیته برادره ریتی کئی دهکات» ، واته : با وورد بیته وه بق شهوی
بقی پوون بیته وه ئایا کئی برادره ریه تی ؟ وه بق شهوی برادر و
هاوینیهتی هه لبرلریت که له دین و شه خلاق و په وهشتی پلزی بیت .

قال الخطابي : (قوله : "المرء على دين خليله" معناه : لا
تُخَالِلْ إِلَّا مَنْ رَضِيتَ دينه وأمانته ، فإنك إذا خاللته قادتك إلى دينه
ومذهبه ، فلا تُغرِّرْ بدينك ، ولا تُخاطر بنفسك ، فتخالل من ليس مَرْضِيًّا
فسي دينه ومذهبه»^(۱۲).

^(۱۱) رواه أبو داود : (١٦٨/٥) والترمذي : (٥٨٩/٤ — ح ٢٢٧٨) وأحمد : (٣٠٣/٢)
والبخاري في شرح السنة : (٧٠/١٣) وحسنه الترمذي والبخاري والألباني في الصححة رقم :
(٩٢٧) ، وحسنه العمالي في كتاب القصد الصحيح رقم : (١١) وصححه إسناده النووي في
رياض الصالحين رقم : (٣٧١) .
^(۱۲) كتاب العزلة ص : (١٤١) .

واته : مامانی " مرزوق له سه‌ر دینی براده‌ره‌ک‌یه‌تی " نه‌ویه :
 براده‌ریتی که‌س مه‌که‌ ته‌نها که‌سیک نه‌بیت که‌ رلزیت له‌ دین و
 نه‌مانه‌تی ، چونکه‌ نه‌گه‌رتق براده‌ریتیت کرد نه‌وا ده‌تبات و
 پاتده‌کیشیت بق لای دین و بق‌چوونه‌کی خوی ، که‌وانه‌ دینه‌که‌ت
 مه‌خه‌ره‌ حاله‌تیک‌موه‌ که‌ تئیدا مه‌لبخه‌له‌تیت ، و خوت مه‌خه‌ره
 مه‌ترسی‌موه‌ به‌وه‌ی که‌ براده‌ریتی و هاورنیه‌تی که‌سیک بکه‌یت که‌ له
 دین و بق‌چوونیدا جیی لست‌رلزیه‌وون نه‌بیت .

* وه (سفیان بن عینه) په‌حه‌مه‌تی خوائی لی‌بیت له‌رموویه‌تی :
 (انظروا إلی فرعون معه هامان ! انظروا إلی الحجاج معه یزید بن
 أبی مسلم شر منه ! انظروا إلی سلیمان بن عبد الملک صحبه رجاء
 بن حبه فقومه وسلده) ^(۱۳) .

واته : به‌وانن بق فیرعمون هامانی له‌گه‌لدایه ! به‌وانن بق حه‌ججاج
 یه‌زیدی کوپی موسلیمی له‌گه‌لدایه که‌ له‌ خوی خراب‌تره ! به‌وانن بق
 سوله‌یمانی کوپی عبد الملک ره‌جائی کوپی حه‌یوه‌ هاورنیه‌تی
 کری‌موه‌ که‌ بووه‌ هوی پیک کردنه‌وه‌ و پاستکردنه‌وه‌ی .

* وه (ابن مسعود رضی‌الله‌عنہ) له‌رموویه‌تی : (ما من شیء أدل علی شیء
 ولا الدخان علی النار من الصاحب علی الصاحب) ^(۱۴) .

^(۱۳) کتاب المغزله من : (۱۴۱) .

^(۱۴) لوب الدنيا والدين للبرودي من : (۱۶۷) .

واتە : هیچ شتێک نەبە بە لگە بێت لە سەر شتێک و سووکەل بە لگە بێت لە سەر یونێ ئاگر وەك هاوڕێ بۆ ئاساندنی هاوڕێ .

* هەروەها (ابن مسعود رضی) لەرموویەتی : (اغترابوا الناس بأخذائهم [آی أصدفائهم] ، فإن الرجل يُخَادِنُ من يُعِجِبُهُ غَوْرٌ) ^(١٠٩) .

واتە : خەلك بپێتون بە برادەرەكانیان ، چونكە پیاو برادەرێتی كەسێك دەكات كەوا پێتی سەرسام بێت .

* وه نيمامي (مالك) په حهههتي خواي ليبييت لهرموويەتي : (الناس أشكأل كأشكال الطير ، الحمام مع الحمام ، والغراب مع الغراب ، والبطل مع البطل ، والصقور مع الصقور ، وكل إنسان مع شكله) ^(١١٠) .

واتە : خەلك هەمەجۆرن وەك هەمەجۆرێتی بالەندە ، كۆتر لەگەڵ كۆتر دایە ، و قەلەپەش لەگەڵ قەلەپەشدا یە ، و سۆنە لەگەڵ سۆنە دایە ، و چۆلەكە لەگەڵ چۆلەكە دایە ، و هەموو مەرفەئەكەش لەگەڵ هەموو مەرفەئەكەش خۆیدا یە .

وه پێشەوا (ابن تیمیە)ش په حهههتي خواي ليبييت لهرموويەتي : (الناس كأسراب القطا مجبولون على تشبه بعضهم ببعض) ^(١١١) .

واتە : خەلك وەكو پۆلە كوێكوێ وان راھێنەرلۆن لەسەر خۆشویباندنی هەندێكیان بە هەندێکی تریانەو .

^(١٠٩) كەتاب الإسرائان لابن آبي الدنيا ص : (١٢٠) .

^(١١٠) مجموع الفتاوى : (٢٨ / ١٥٠) .

^(١١١) روضة المفلاء لابن حبان ص : (١٠٩) .

* وه هه‌ندیك له دانایان وتویانه : (اعْرِفْ أَخَاكَ بِأَخْبِهِ قَبْلَكَ) ^(۱۸).

واته : براده‌ره‌كه‌ت بناسه‌وه به براده‌ره‌كه‌ی له پی‌ش تو .

واته به‌پاستی ئه‌و براده‌ره له سه‌ر بۆ‌چوون و پێ‌بازی
براده‌ره‌كه‌یه‌تی كه هاومه‌جلیسی بسوه پێ‌ش ئه‌وه‌ی بێ‌یته
هاومه‌جلیسی له‌گه‌ل تۆدا .

* وه (ابن حبان) په‌حه‌ته‌ی خوای لَبِیْبَتِ فِه‌رموویه‌تی : (مَنْ أَعْظَمَ
الدَّلَائِلَ عَلَى مَعْرِفَةِ مَا فِيهِ الْمَرْءُ مِنْ تَقَلُّبِهِ وَسُكُونِهِ هُوَ الْإِعْتِبَارُ بِمَنْ
يُحَادِثُهُ وَيُودِّهِ ، لِأَنَّ الْمَرْءَ عَلَى دَيْنِ خَلِيلِهِ ، وَطَرُّ السَّمَاءِ عَلَى
أَشْكَالِهَا تَقَعُ) ^(۱۹).

واته : له‌گه‌ره‌ترین به‌لگه‌كان له سه‌ر ناسینه‌وه‌ی ئه‌وه‌ی كه له
مروفتا هه‌یه له‌گه‌رێ‌نكاری و دامه‌زرویتێ‌ی بریتیه‌یه له‌ پێ‌وه‌ری
هه‌له‌سه‌نگاندنی به‌و كه‌سه‌ی كه‌گفتوگۆ‌ی له‌گه‌لدا ده‌كات و
نۆ‌ستایه‌تی له‌گه‌لدا هه‌یه ، چونكه مروفت له سه‌ر نیشی
براده‌ره‌كه‌یه‌تی ، وه‌ بالنده‌كانی ئاسمان له سه‌ر شیوه‌ی خۆیان پێ‌ك
ده‌ین و ده‌بن .

* وه (عدي بن زيد) په‌حه‌ته‌ی خوای لَبِیْبَتِ فِه‌رموویه‌تی :

^(۱۸) أدب الدنيا والدين ص : (۱۶۷) .

^(۱۹) روضة العقلاء ص : (۱۰۸) .

(عن المرأة لا تسأل وتل عن قريبه)

فَكُلُّ قَرِينٍ بِالمُقَارَنِ يَتَنَدِي

إِذَا كُنْتَ فِي قَوْمٍ فَصَاحِبُ خِيَارِهِمْ

وَلَا تَصْحَبِ الْأَرْدَى فَرْدَى مَعَ الرَّدَى^(۲۰۰).

واته : پرسیار مه که ده‌رباره‌ی مرقف به‌لکو ده‌رباره‌ی هاورن و براده‌ره‌کی پرسیار بکه .. چونکه ه‌موو براده‌ریتک چاول براده‌ره‌کی ده‌کات ، نه‌گه‌ر تو له نیتو خه لکانیکدا بوویت نه‌وا هاورنیه‌تی چاکترینه‌کیان بکه .. وه هاورنیه‌تی خرابه‌کیان مه که چونکه له‌گه‌ل خرابه‌کیاندا ده‌که‌وینه‌ خواره وه .

* وه (المختصر بن بلال) په‌حه‌تی خوای لیبیت فه‌رموویه‌تی :
(يَزِينُ الْفَتَى فِي قَوْمِهِ وَيُشِينُهُ)

وَفِي غَيْرِهِمْ : أَخْلَانُهُ وَمَدَاخِلُهُ

لِكُلِّ امْرِئٍ شَكْلٌ مِنَ النَّاسِ مِثْلُهُ

وَكُلُّ امْرِئٍ يَهْوِي إِلَى مَنْ يُشَاكِلُهُ^(۲۰۱).

واته : نه‌وه‌ی لای برازینیت‌وه و له‌که‌دلری بکات له نیتو فه‌رمه‌کی و له نیتو جگه له‌وانیشدا بریتسی‌یه له براده‌ره‌کسانی و نه‌وانیه‌ی که له‌گه‌لیاندا ه‌ل‌سوک‌وت ده‌کات ..

^(۲۰۰) أدب الدنيا والدين ص : (۱۶۷) . ^(۲۰۱) روضة العقلاء ص : (۱۰۹) .

هه موو مرقفیک هاورنهانی خۆی ههیه له نێو خه لکدا ، وه هه موو مرقفیک هه زێ لهو کهسه یه که له خۆی ده چیت .

* وه پێغه مبه ر (ﷺ) هه رموویه تی : ((الْأَرْوَاحُ جُودٌ مُحْتَلَةٌ ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا اتَّخَلَفَ ، وَمَا تَنَافَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ))^(٢٢).

واته : بۆچه کان هه ریه ک له سه ر ئه و په موشته دروست که رلۆن که له سه ری په مینه رلۆن ، جا ئه وانه یان یه کتر ده ناسن و ناشنان به یه کتر یه ک ده گرن ، وه ئه وانه یان یه کتر ناسن و نامۆن به یه کتر جیلۆلۆ ده بن .

قال الخطابي : (يقول ﷺ : إِنَّ الْأَجْسَادَ الَّتِي فِيهَا الْأَرْوَاحُ تَلْتَقِي فِي الدُّنْيَا ، فَتَاتَلَفَ وَتَخْتَلَفَ عَلَى حَسَبِ مَا جُعِلَتْ عَلَيْهِ مِنَ التَّشَاكُلِ أَوْ التَّنَافَرِ فِي بَدَأِ الْخَلْقَةِ ، وَلِلَّذَلِكَ تَرَى الْبِرَّ السَّخِيرَ بِحَبِّ شَكْلِهِ ، وَيَحْنُ إِلَى تَرْبِيهِ ، وَيَنْفَرُ عَنْ ضِدِّهِ ، وَكَذَلِكَ الرَّهَقُ الْفَاجِرُ بِأَلْفِ شَكْلِهِ ، وَيَسْتَحْسِنُ فَعْلَهُ وَيَتَحَرَفُ عَنْ ضِدِّهِ)^(٢٣).

^(٢٢) أخرجه مسلم رقم : (٢٦٣٨) من حديث أبي هريرة ، وعنه البخاري عن عقبة رقم : (٢٣٣٦) .

^(٢٣) معالم السنن : (٧ / ١٨٧) بهامش المتنري .

وه (ابن حجر) له كتيب (فتح الباري) ١٥ : (٤٤٦/٦) له شرحی ئه م هه رمووده دا هه رموویه تی : (قَالَ الْخَطَّابِيُّ : يُحْتَمَلُ أَنْ يَكُونَ إِشَارَةً إِلَى مَقَى التَّشَاكُلِ فِي الْغَيْبِ وَالشَّرِّ وَالصَّلَاحِ وَالْفَسَادِ ، وَأَنَّ السَّخِيرَ مِنَ النَّاسِ يَحْنُ إِلَى شَكْلِهِ وَالشَّرُّ يُنْظَرُ ذَلِكَ يَجِلُّ إِلَى نَظَرِهِ ، فَتَعَارَفَ الْأَرْوَاحُ فَتَعَ بِحَسَبِ الطَّبَاعِ الَّتِي جُعِلَتْ عَلَيْهَا مِنْ تَخِيرٍ وَتَرْ

واته : پیغمبر (ﷺ) فرموده‌ی : به راستی نه و لاشانه‌ی که روحیان تبدیلی له بونیادا به یک ده‌گن ، نه‌جا به‌کده‌گرن و جیاواز ده‌بن به پیتی شه‌وی که تیبانداه‌یه له هاشیویه‌ی تی یان له نه‌سازیتش و له به‌کتر دورکه‌تفه‌وه له سه‌ره‌تای درووست بوونیانه‌وه ، له بهر شه‌وه ده‌بینیت چاکه‌کار و خیر ویست هاشیویه‌ی خوی خوشده‌ویت و شه‌یدا و تاه‌زلی هاروینه‌ی خویته‌ی و دور ده‌که‌ویتنه‌وه له بزه‌که‌ی ، به هه‌مان شیوه موقی سوک و خرابه‌کار هوکری هاشیویه‌ی خوی ده‌بیت و کردله‌کانی به باش داده‌نیت و خوی لاده‌دات له بزه‌که‌ی .

* وه (ابن الحوزي) په‌حه‌تی خوی لیبیت فرموده‌ی :
(يُسْتَفَادُ مِنْ هَذَا الْحَدِيثِ أَنَّ الْإِنْسَانَ إِذَا وَحَدَّ مِنْ نَفْسِهِ نُفْرَةً عَنْ ذِي فَضْلٍ وَصَلَّاحٍ قَبِيحِي أَنْ يَحْتَثَّ عَنِ الْمُقْنَضِي لِذَلِكَ لِيَسْتَقِيَ فِي إِزَالَتِهِ

، فَإِذَا اتَّفَقَتْ تَعَارَفَتْ ، وَإِذَا اخْتَلَفَتْ تَنَافَرَتْ) .

واته : (السخطاني) فرموده‌ی : له‌واته‌یه نه‌مه نامازه بیت پس واتای له‌یه‌گه‌رون له خیر و شر و چاکیتی و خرابیتیشا ، وه خه‌لکی چاک نارمزوی هاشیوه‌که‌ی ده‌کات و خرابه‌کاریش به‌هه‌مان شیوه نارمزوی هاروینه‌که‌ی ده‌کات ، که‌واته ناشنا بوون و به‌کتر ناسینه‌وی دهرینه‌کان روو ده‌دات به پیتی شو خودی که له سمری راهیتراوه له چاکه و خرابه‌دا ، جا ته‌گمر پینکه‌ره گوه‌مان نه‌وا ناشنا ده‌بن به به‌کتر ، وه نه‌گمر جیاواز بن نه‌وا به‌کتر ناانسه‌وه . - وهرگیر -

واته : شَم هَمرووده به سوودی شهوی لستو مرده گیریت کهوا
 نهگر مرقف خُورورخستنوهی له خاوهن چاکه و چاکه کاران له
 خُزیدا به دیکرد شهوا پئویسته بگه ریت به نوای هُکاری نه مدها بق
 شهوی ههول بدات بق نه هیشتنی شهجا بزکاری بییت لهو سیفته
 زه مکرلوه ، ههروه ها به پیچه وانه شهوه .

۳ - وه لهو به ره مه مانه : به راستی هاومه جلیس و براده ری چاکت
 عیب و کهموکوپیه کان و لایه نه کانی لاوازیت ده خاته پیش چلوت ،
 ههروه ها شوینه کانی نه خُوشی له خُوت و رهوشتیشدا پیشتانت ده دلت
 ، شهو کاته توش به ره و چاره سهر و چاککردنه وی که لین و
 کهموکوپیه کان و نه هیشتنی عیبیه کانت ده پُویت ، له بهر شهوه ده بینین
 پیغه مبه (ک) نیمانداری - له پوی شهوی که براکه ی چاو پُوشن
 ده دکاتوه به که لین و کهموکوپیه کانی - شوپهاندوه به شوینه کهوا
 مرقف کهموکوپیه پوهالته یه کانی تیدا به دی ده کات ، پیغه مبه
 (ک) ههرویه تی : «الْمُؤْمِنُ مِرْأَةُ الْمُؤْمِنِ»^(۲۵) .

^(۲۴) دبل الفالحین : (۲ / ۲۳۲) والفتح : (۶ / ۳۷۰) .

^(۲۵) رواه أبو داود رقم : (۴۹۱۸) من حديث أبي هريرة ، وحسنه العراقي في تخریج
 الإحياء : (۱۸۲ / ۲) وابن حجر في بلوغ السمرام باب الترعیب فی مکارم الأخلاق
 والألبانی فی الصحیحة رقم : (۹۲۶) وصحیح سنن أبي داود : (۳ / ۹۲۹) .

واته : ئێماندار ئاوێنه‌ی ئێمانداره .

که‌واته ئێماندار ئاوێنه‌ی برکه‌یه‌تی ، له‌ ڕنگای نه‌وه‌وه که‌موکۆپی‌یه‌هه‌لسوکه‌وتی و نابهرچاویه‌کانی خۆی ده‌بینیت ، چونکه به‌راستی برکه‌ی شتانیکی ده‌خاته پێش چاو که‌وا ژۆر جارێک خۆی نایبینیت و هه‌ستی پێناکات ، وه‌ك چۆن ئاوێنه‌ که‌موکۆپی‌یه‌هه‌رواله‌تی‌یه‌کانی پێشان ده‌دات که‌وا خۆی نایبینیت ئیلا له‌ ڕنگای نه‌وه‌وه‌ نه‌بیت ، وه‌ گۆڕینه‌وه‌ی که‌موکۆپی‌یه‌کان له‌ نێوان چاکه‌کاراندا پێرموێکی شوێنگه‌وتو و باو (مه‌شهور) بووه .

* (الحسن البصري) په‌همه‌تی خوای لیبیت فه‌رموویه‌تی :

(الْمُؤْمِنُ مِرْأَةٌ أَحِبِّهِ : إِنْ رَأَى فِيهِ مَا لَا يُعْبَهُ سَدَّهْ وَفَوَّهْ وَحَاطَهُ وَحَفَظَهُ فِي السُّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ)^(۲۲).

واته : ئێماندار ئاوێنه‌ی براکه‌یه‌تی : ئه‌گه‌ر شتیکی تێدا بینی که‌ پێی باش نه‌بیت ئه‌وا راست و ڕێکی ده‌کاته‌وه‌ و دایده‌پۆشیت و ده‌پارێزیت له‌ په‌نهانی و ئاشکرايشدا .

٤ - هاومه‌جلیس و براده‌رانه‌ له‌ چاکه‌کاران ده‌نگه‌یه‌ن به‌ که‌سانێکی تر که‌وا سووریا نایه‌بینیت وه‌ك چۆن سوورت له‌وان بینیه‌وه ، چه‌نده‌ن که‌س هه‌یه‌ یه‌کێک له‌ چاکه‌کارانی ناسیه‌وه‌تره‌

^(۲۲) کتاب الإعراب لابن أبي الدنيا ص : (۱۲۱) .

نهجا نه وهندهی به سر نه جووه چه نښن پښل له چاكه كارانی نری
ناسیوه ته وه له پنگای نه و كه سه وه ، به مه ش چاكه و خیری زیاتری
ده ست كه وتووه .

٥ - به پاستی تو له پوانگهی به راورد کرنی کردار و په وشته کانت
له گهل نه وهی که و هاومه جلیس و براده ره چاكه کاره کانت له سهری
دمړڼ له م بوارته دا که و زانیاریان لایه و ناگادرن لپیوه هله کانی
خوت ده ناسیوه له هلسوکوت و په وشته کانتدا ، نهجا نه وه لانه
پاست دهکېته وه .

٦ - به پاستی تو به هزی هاومه جلیس و براده ره
چاكه کاره کانتوه خوت دهگریته وه له تاوان و سهرېچی به کان ،
چونکه به پاستی نه گهل له گهلیدا دانیشیت نه و نه مه داخلزیت
لیده کات که و پزی مه جلیسه که ی بگریت و ولزینیت له تاوان له بهر
به ناگابوون له حورمه تی و پزگرتن له پله و پایه و پېنگی له و
مه جلیسه دا ، که واته نه و خوکرتنه وه و ولزینانه کاتی به ده بیته
هوکاریک بق نورکوتنه وهی به رده وام له و حرام و قه دهغه کرلوانه .

٧ - هاومه جلیس و براده ری چاكه کار پښماییت دهکات بق
بولره کانی خیر و چاكه که و زانینی نه وانه سوود پی ده گیه نیت ،
بق نمونه پښماییت دهکات بق هندیك له له رزه کان که و تو پی ناگا
بویته لیبان یان که مته رخه م بویته و ته مبه لیت کړیوه له

جێ به جێ کردنیاندا ، وه پێشمانییت دهکات بۆ زۆریک له سووننه تهکان کهوا خێر و چاکهت پێیان زیاد دهکات ، وه ناگاداروت دهکاته وه له شتانیکی حهرام و قهدهغه کرلو کهوا تۆ تێیکهوتویت ، وه هانت دهوات بۆ چه نندین پرۆژه له پرۆژه کانی خێر و چاکه .

٨ - تۆ سه بری پله بهرزیتی براده ری چاک دهکەیت له زانست و خواپهرستی و بانگه و لێکردن و پهوشت و هه لسوکه وتیدا، وه ده بینیت پیش تۆ که وتوو له زۆرینه ی لایه نه کانی خێر و چاکه دا ، جا نه مه ده بیته مایه ی بهرزه وهندی و سوود لێوه رگرتن بۆ تۆ له دوو پوه وه :
یهکم : نه مانی نه وه ی که له تۆدا هه یه له سه رسوهرمان به خوێ و کرده وه ته وه (له خۆبایی بوون) کاتێک ده بینیت که سانیک هه ن له تۆ چاک ترن ، وه له خۆبایی بوون لهو شتانه یه که پێغه مبه ر (ﷺ) لیتی ترساوه بۆ ئومه ته که ی و به توند تر له تاولن له قه له می دلو ، وه ک هه رموویه تی : ((لو لم نکونوا لئذنبون لَخَفْتُ علیکم ما هو اشد من ذلك المَحَبَّه المَحَبَّه))^(٣٧).

واته : نه گه ر ئێوه تاولن نه که ن نه و ترسی له تاولن توند ترم له

^(٣٧) أخرجه القاضي في مسند الشهاب : (٢ / ٣٢٠ - ح ١٤٤٧) والبرکات في مسند "كشف الأستار" (٤ / ٢٤٤ - ح ٣٦٢٣) ، وقال السننري في الترعيب : (٢٠ / ٤) والهيثمی في مجمع الزوائد : (١٠ / ٢٦٩) : إسناده جید ، وحسنه الألبانی في السلسلة الصحيحة رقم : (٦٥٨) .

سەرئان هەیه تووشتان بێت : لەخۆبایی بوونە لەخۆبایی بوون .

نووم : بەراستی ئووه دەبێتە ھۆکارێک بۆ پێشبردنی کردنت لە گەلێدا لەو سیفەت و کردەوانەدا ، بەمەش زیاتر سوور دەبێت لە سەر بەدەست خستنی زانست و ھەستیان بە خۆپەرستی و چاک کردنی پەوشت و ھەلسوگەوت ، و جگە لەمانەش .

بۆیە لە بەر ئەمە (عثمان بن حکیم) پەحمەتی خۆی لێبێت
فەرموویەتی : (اصْحَبْ مَنْ هُوَ فَوْقَكَ فِي الدِّينِ وَدُونَكَ فِي الدُّنْيَا)^(٢٨).

واتە : ھاوڕێیەتی کەسێک بکە لە سەرھوێ تۆو بێت لە بۆلێ
دیندا و لە خوارەوێ تۆشدا بێت لە بۆلێ دنیادا .

٩ - دانیششتن لەگەڵ ھاوڕێیەتی و برادەری چاکەکاران
پاراستنی کاتی تێداوە کە بریتیە لە ژیاڵ و بریتیە لە خەزەنە
ھەموو کردەوێکان .

١٠ - بەراستی ھاوڕێیەتی و برادەری چاکەکار دەتەنێت لە
کاتی ئامادە بوون و لە کاتی ئامادە نەبوونیشدا ، سەر و
نەتییەکانت ئاشکرا ناکات و پەردە لە سەر ھەلنامائیت و ناروانگ و
خۆرمەت ئاشکەنێت و بەرگری لێدەکات لەو جێگایانەدا کە
پێویستە بە کەسێک بەرگری لێبکات .

۱۱ - بهر استی مروت تنها به بینینی پیوچاكان و چاكاكاران
 خوی بیده که ویتهوه و یادی خوا ده کات ، وه والقم و شهرعیش
 به لگن له سهر هم پلستییه ، پیغه مبر (ﷺ) فرموویه تی : «(أولياءُ
 الله تعالى الذين إذا رؤوا ذُكِرَ الله تعالى)»^(۱۹).

واته : دوستان و نهولیاکانی خوی پایه به رزبان بیده که ویتهوه .
 بینرین له لایه خه لکه وه نهوا خوی پایه به رزبان بیده که ویتهوه .
 وه له فرموده یه کی تردا پیغه مبر (ﷺ) فرموویه تی : «(أَلَا
 أَبَشَّكُمْ بَحْبَارِكُمْ ؟ قَالُوا : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : خِبَارُكُمْ أَلْسِنِينَ إِذَا
 رُؤُوا ذُكِرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ)»^(۲۰).

واته : ئایا هه والتان نه ده می چاکترینتان کییه ؟ وتیان : به لئ
 نهی پیغه مبری خوا ؟ فرمووی : چاکترینتان نه وانن کهوا نه گهر
 بینران له لایه خه لکه وه نهوا خوی پایه به رزبان بیده که ویتهوه .

جا پیغه مبر (ﷺ) له م دوو فرموده یه دا نه وهی سه لماندوه
 کهوا دوستانی خوا و چاكاكاران کاریگه ریان هیه له سهر نهوانه ی که

^(۱۹) عزاه السیوطي في السمع المعاصر للحکيم عن ابن عباس مرفوعاً ، ووحشته
 الألباني في صحيح السمع رقم : (۲۵۵۷) .

^(۲۰) أخرجه ابن ماجه في سنه : (۲ / ۱۳۷۹ — ح ۴۱۱۹) من حديث أسماء بنت
 يزيد ، وحسن إسناده البوصري في الزوائد : (۳ / ۲۷۲) ، وله شواهد منها عن عبد
 الرحمن بن غنم وعبادة بن الصامت وعبد الله بن عمر وابن عمرو وابن عباس وغيرهم .

ده‌یان‌بینن ، وه ئه‌وانه‌ی که ده‌یان‌بینن - ته‌نها به‌م بیننه - خوای گه‌وره‌یان بیرده‌که‌وێته‌وه .

وه له‌وانه‌یه‌ هۆی ئه‌وه‌ بگه‌ڕێته‌وه‌ بۆ ئه‌وه‌ی که تێیاندا به‌ دی ده‌کرێت له‌ په‌وشت و ئا‌کار و قورس و سه‌نگین‌یان و نو‌ر و په‌وناکی تی‌مان و چاک‌بێتی ژیا‌ن‌نامه‌یان .

جا نه‌گه‌ر ئه‌مه‌ ده‌ست که‌سی‌ک بگه‌ڕێت که ده‌یان‌بینێت ئایا ده‌بێت ئه‌وانه‌ چۆن ب‌ن که‌وا له‌گه‌ل‌یاندا داده‌نیشن و تێکه‌لی‌یان ده‌که‌ن .

* له‌ به‌ر ئه‌مه‌ (موسی بن عقبه‌) په‌حمه‌تی خوای لێبێت فەر‌موویه‌تی : (إِنَّ كُنْتُ لَأَلْقَى الْأَخَ مِنْ إِخْرَاسِي فَأَكُونُ بَلْقِيَهٗ عَاقِلًا أَيْلَمًا)^(٣١).

واته‌ : من کاتێک که ده‌گه‌یشتم به‌ براده‌ری‌ک له‌ براده‌ره‌کانم ئه‌وا به‌ پێگه‌یشتنه‌که‌ی چه‌ند پێ‌ژێک ژیر و عاقل و هۆشیار ده‌بوومه‌وه .

* وه‌ (سفیان) په‌حمه‌تی خوای لێبێت فەر‌موویه‌تی : (لَرُبَّمَا لَقِيتُ الْأَخَ مِنْ إِخْرَاسِي فَأَقِيمُ شَهْرًا عَاقِلًا بَلْقَاهُ)^(٣٢).

واته‌ : به‌پراستی من چه‌ندین جار که ده‌گه‌یشتم به‌ براده‌ری‌ک له‌ براده‌ره‌کانم ئه‌وا به‌ پێگه‌یشتنه‌که‌ی یه‌ک مانگ ژیر و عاقل و هۆشیار ده‌بوومه‌وه .

^(٣١) روضة‌ الفلاء ص : (٩٢) .

^(٣٢) هــم‌صد‌ر الس‌ل‌ ص : (٩٣) .

واته : من کاتبتك دهموليه برادره ديتك له برادره كانم له عترافدا
نموا به بينينه كه ي به ك مانگ كرده وم ده كرد .

۱۲ - بهرامسنى هاومە جلیس و برادرى چاکەکار پرازانجىر ووه و
 لىخوشكارىن بۆت لە خووشیدا و کرهستەى پشتگىرىش لە تاخووشیدا
 ، ئهوانه باعترىن يارمه تیده وىن بۆت بۆ که م کرهستەى خەم و
 خەفت کانت و چاره سەرى کێشه و گوفته کانت بى بنىر و عەل و سىناوت
 پۆشەن دە بێتە و به بۆجە و وىر و پۆشەن بى بنىر ، به عەل بى ت
 کانتیکدا که گوفته کان ، لیتە کە بى بنىر و و بى بنىر چارە بى بنىر
 بى بنىر و و بى بنىر کانت چارە بى بنىر و و بى بنىر کانت چارە بى بنىر

جاریکیان (ابن مسعود رضی اللہ عنہ) پریشانی دہرہ وہ بقیہ لایہ وحق و لہ مکانی
و اینی فہرموونہ (انتم کلاء عرسی) (۳۱۵)۔ رومہ ۵۵۰۔ ۵۵۱۔ ۵۵۲۔ ۵۵۳۔ ۵۵۴۔ ۵۵۵۔ ۵۵۶۔ ۵۵۷۔ ۵۵۸۔ ۵۵۹۔ ۵۶۰۔ ۵۶۱۔ ۵۶۲۔ ۵۶۳۔ ۵۶۴۔ ۵۶۵۔ ۵۶۶۔ ۵۶۷۔ ۵۶۸۔ ۵۶۹۔ ۵۷۰۔ ۵۷۱۔ ۵۷۲۔ ۵۷۳۔ ۵۷۴۔ ۵۷۵۔ ۵۷۶۔ ۵۷۷۔ ۵۷۸۔ ۵۷۹۔ ۵۸۰۔ ۵۸۱۔ ۵۸۲۔ ۵۸۳۔ ۵۸۴۔ ۵۸۵۔ ۵۸۶۔ ۵۸۷۔ ۵۸۸۔ ۵۸۹۔ ۵۹۰۔ ۵۹۱۔ ۵۹۲۔ ۵۹۳۔ ۵۹۴۔ ۵۹۵۔ ۵۹۶۔ ۵۹۷۔ ۵۹۸۔ ۵۹۹۔ ۶۰۰۔ ۶۰۱۔ ۶۰۲۔ ۶۰۳۔ ۶۰۴۔ ۶۰۵۔ ۶۰۶۔ ۶۰۷۔ ۶۰۸۔ ۶۰۹۔ ۶۱۰۔ ۶۱۱۔ ۶۱۲۔ ۶۱۳۔ ۶۱۴۔ ۶۱۵۔ ۶۱۶۔ ۶۱۷۔ ۶۱۸۔ ۶۱۹۔ ۶۲۰۔ ۶۲۱۔ ۶۲۲۔ ۶۲۳۔ ۶۲۴۔ ۶۲۵۔ ۶۲۶۔ ۶۲۷۔ ۶۲۸۔ ۶۲۹۔ ۶۳۰۔ ۶۳۱۔ ۶۳۲۔ ۶۳۳۔ ۶۳۴۔ ۶۳۵۔ ۶۳۶۔ ۶۳۷۔ ۶۳۸۔ ۶۳۹۔ ۶۴۰۔ ۶۴۱۔ ۶۴۲۔ ۶۴۳۔ ۶۴۴۔ ۶۴۵۔ ۶۴۶۔ ۶۴۷۔ ۶۴۸۔ ۶۴۹۔ ۶۵۰۔ ۶۵۱۔ ۶۵۲۔ ۶۵۳۔ ۶۵۴۔ ۶۵۵۔ ۶۵۶۔ ۶۵۷۔ ۶۵۸۔ ۶۵۹۔ ۶۶۰۔ ۶۶۱۔ ۶۶۲۔ ۶۶۳۔ ۶۶۴۔ ۶۶۵۔ ۶۶۶۔ ۶۶۷۔ ۶۶۸۔ ۶۶۹۔ ۶۷۰۔ ۶۷۱۔ ۶۷۲۔ ۶۷۳۔ ۶۷۴۔ ۶۷۵۔ ۶۷۶۔ ۶۷۷۔ ۶۷۸۔ ۶۷۹۔ ۶۸۰۔ ۶۸۱۔ ۶۸۲۔ ۶۸۳۔ ۶۸۴۔ ۶۸۵۔ ۶۸۶۔ ۶۸۷۔ ۶۸۸۔ ۶۸۹۔ ۶۹۰۔ ۶۹۱۔ ۶۹۲۔ ۶۹۳۔ ۶۹۴۔ ۶۹۵۔ ۶۹۶۔ ۶۹۷۔ ۶۹۸۔ ۶۹۹۔ ۷۰۰۔ ۷۰۱۔ ۷۰۲۔ ۷۰۳۔ ۷۰۴۔ ۷۰۵۔ ۷۰۶۔ ۷۰۷۔ ۷۰۸۔ ۷۰۹۔ ۷۱۰۔ ۷۱۱۔ ۷۱۲۔ ۷۱۳۔ ۷۱۴۔ ۷۱۵۔ ۷۱۶۔ ۷۱۷۔ ۷۱۸۔ ۷۱۹۔ ۷۲۰۔ ۷۲۱۔ ۷۲۲۔ ۷۲۳۔ ۷۲۴۔ ۷۲۵۔ ۷۲۶۔ ۷۲۷۔ ۷۲۸۔ ۷۲۹۔ ۷۳۰۔ ۷۳۱۔ ۷۳۲۔ ۷۳۳۔ ۷۳۴۔ ۷۳۵۔ ۷۳۶۔ ۷۳۷۔ ۷۳۸۔ ۷۳۹۔ ۷۴۰۔ ۷۴۱۔ ۷۴۲۔ ۷۴۳۔ ۷۴۴۔ ۷۴۵۔ ۷۴۶۔ ۷۴۷۔ ۷۴۸۔ ۷۴۹۔ ۷۵۰۔ ۷۵۱۔ ۷۵۲۔ ۷۵۳۔ ۷۵۴۔ ۷۵۵۔ ۷۵۶۔ ۷۵۷۔ ۷۵۸۔ ۷۵۹۔ ۷۶۰۔ ۷۶۱۔ ۷۶۲۔ ۷۶۳۔ ۷۶۴۔ ۷۶۵۔ ۷۶۶۔ ۷۶۷۔ ۷۶۸۔ ۷۶۹۔ ۷۷۰۔ ۷۷۱۔ ۷۷۲۔ ۷۷۳۔ ۷۷۴۔ ۷۷۵۔ ۷۷۶۔ ۷۷۷۔ ۷۷۸۔ ۷۷۹۔ ۷۸۰۔ ۷۸۱۔ ۷۸۲۔ ۷۸۳۔ ۷۸۴۔ ۷۸۵۔ ۷۸۶۔ ۷۸۷۔ ۷۸۸۔ ۷۸۹۔ ۷۹۰۔ ۷۹۱۔ ۷۹۲۔ ۷۹۳۔ ۷۹۴۔ ۷۹۵۔ ۷۹۶۔ ۷۹۷۔ ۷۹۸۔ ۷۹۹۔ ۸۰۰۔ ۸۰۱۔ ۸۰۲۔ ۸۰۳۔ ۸۰۴۔ ۸۰۵۔ ۸۰۶۔ ۸۰۷۔ ۸۰۸۔ ۸۰۹۔ ۸۱۰۔ ۸۱۱۔ ۸۱۲۔ ۸۱۳۔ ۸۱۴۔ ۸۱۵۔ ۸۱۶۔ ۸۱۷۔ ۸۱۸۔ ۸۱۹۔ ۸۲۰۔ ۸۲۱۔ ۸۲۲۔ ۸۲۳۔ ۸۲۴۔ ۸۲۵۔ ۸۲۶۔ ۸۲۷۔ ۸۲۸۔ ۸۲۹۔ ۸۳۰۔ ۸۳۱۔ ۸۳۲۔ ۸۳۳۔ ۸۳۴۔ ۸۳۵۔ ۸۳۶۔ ۸۳۷۔ ۸۳۸۔ ۸۳۹۔ ۸۴۰۔ ۸۴۱۔ ۸۴۲۔ ۸۴۳۔ ۸۴۴۔ ۸۴۵۔ ۸۴۶۔ ۸۴۷۔ ۸۴۸۔ ۸۴۹۔ ۸۵۰۔ ۸۵۱۔ ۸۵۲۔ ۸۵۳۔ ۸۵۴۔ ۸۵۵۔ ۸۵۶۔ ۸۵۷۔ ۸۵۸۔ ۸۵۹۔ ۸۶۰۔ ۸۶۱۔ ۸۶۲۔ ۸۶۳۔ ۸۶۴۔ ۸۶۵۔ ۸۶۶۔ ۸۶۷۔ ۸۶۸۔ ۸۶۹۔ ۸۷۰۔ ۸۷۱۔ ۸۷۲۔ ۸۷۳۔ ۸۷۴۔ ۸۷۵۔ ۸۷۶۔ ۸۷۷۔ ۸۷۸۔ ۸۷۹۔ ۸۸۰۔ ۸۸۱۔ ۸۸۲۔ ۸۸۳۔ ۸۸۴۔ ۸۸۵۔ ۸۸۶۔ ۸۸۷۔ ۸۸۸۔ ۸۸۹۔ ۸۹۰۔ ۸۹۱۔ ۸۹۲۔ ۸۹۳۔ ۸۹۴۔ ۸۹۵۔ ۸۹۶۔ ۸۹۷۔ ۸۹۸۔ ۸۹۹۔ ۹۰۰۔ ۹۰۱۔ ۹۰۲۔ ۹۰۳۔ ۹۰۴۔ ۹۰۵۔ ۹۰۶۔ ۹۰۷۔ ۹۰۸۔ ۹۰۹۔ ۹۱۰۔ ۹۱۱۔ ۹۱۲۔ ۹۱۳۔ ۹۱۴۔ ۹۱۵۔ ۹۱۶۔ ۹۱۷۔ ۹۱۸۔ ۹۱۹۔ ۹۲۰۔ ۹۲۱۔ ۹۲۲۔ ۹۲۳۔ ۹۲۴۔ ۹۲۵۔ ۹۲۶۔ ۹۲۷۔ ۹۲۸۔ ۹۲۹۔ ۹۳۰۔ ۹۳۱۔ ۹۳۲۔ ۹۳۳۔ ۹۳۴۔ ۹۳۵۔ ۹۳۶۔ ۹۳۷۔ ۹۳۸۔ ۹۳۹۔ ۹۴۰۔ ۹۴۱۔ ۹۴۲۔ ۹۴۳۔ ۹۴۴۔ ۹۴۵۔ ۹۴۶۔ ۹۴۷۔ ۹۴۸۔ ۹۴۹۔ ۹۵۰۔ ۹۵۱۔ ۹۵۲۔ ۹۵۳۔ ۹۵۴۔ ۹۵۵۔ ۹۵۶۔ ۹۵۷۔ ۹۵۸۔ ۹۵۹۔ ۹۶۰۔ ۹۶۱۔ ۹۶۲۔ ۹۶۳۔ ۹۶۴۔ ۹۶۵۔ ۹۶۶۔ ۹۶۷۔ ۹۶۸۔ ۹۶۹۔ ۹۷۰۔ ۹۷۱۔ ۹۷۲۔ ۹۷۳۔ ۹۷۴۔ ۹۷۵۔ ۹۷۶۔ ۹۷۷۔ ۹۷۸۔ ۹۷۹۔ ۹۸۰۔ ۹۸۱۔ ۹۸۲۔ ۹۸۳۔ ۹۸۴۔ ۹۸۵۔ ۹۸۶۔ ۹۸۷۔ ۹۸۸۔ ۹۸۹۔ ۹۹۰۔ ۹۹۱۔ ۹۹۲۔ ۹۹۳۔ ۹۹۴۔ ۹۹۵۔ ۹۹۶۔ ۹۹۷۔ ۹۹۸۔ ۹۹۹۔ ۱۰۰۰۔ ۱۰۰۱۔ ۱۰۰۲۔ ۱۰۰۳۔ ۱۰۰۴۔ ۱۰۰۵۔ ۱۰۰۶۔ ۱۰۰۷۔ ۱۰۰۸۔ ۱۰۰۹۔ ۱۰۱۰۔ ۱۰۱۱۔ ۱۰۱۲۔ ۱۰۱۳۔ ۱۰۱۴۔ ۱۰۱۵۔ ۱۰۱۶۔ ۱۰۱۷۔ ۱۰۱۸۔ ۱۰۱۹۔ ۱۰۲۰۔ ۱۰۲۱۔ ۱۰۲۲۔ ۱۰۲۳۔ ۱۰۲۴۔ ۱۰۲۵۔ ۱۰۲۶۔ ۱۰۲۷۔ ۱۰۲۸۔ ۱۰۲۹۔ ۱۰۳۰۔ ۱۰۳۱۔ ۱۰۳۲۔ ۱۰۳۳۔ ۱۰۳۴۔ ۱۰۳۵۔ ۱۰۳۶۔ ۱۰۳۷۔ ۱۰۳۸۔ ۱۰۳۹۔ ۱۰۴۰۔ ۱۰

* وه (أكرم بن صفي) به حمه بی خوی لبیبت فارمویه تی :
(لفاء الأحبة مسلاة لله) (۳۲).

^(٣٣) السابق ص: (٩٢).

(٢٤) روضة المحققين ص: (٩٢).

(٣٥) الإخوان لابن أبي الدنيا ص: (١٥٥).

واته : گه‌پشتن به خورشهریستان ره‌وینره‌وهی خه‌م و په‌ژوره‌کانه .
 * وه (عمر بن الخطاب ؓ) فرموویته‌تی : (عليك بالاعوان
 المصلح ، فمَن في أكتافهم ، فرائهم زين في الرِّعاء ، وعُدَّة في البلاء) (۳۱).
 واته : برادره‌ی راست و راستگو بگره‌ خوت ، و له لایاندا بژی ،
 چونکه به‌راستی نه‌وانه‌ دایزنده‌ره‌وه‌ن له خل‌شیدا و کهره‌سستی
 پشتگیریش له ناخوشیدا .

* وه (علي بن أبي طالب ؓ) فرموویته‌تی : (عليكم بالاعوان
 فرائهم عُدَّة في الدنيا والآخرة) (۳۲).

واته : په‌یوه‌ست بِن به برادرانی چاکه‌کاره‌وه چونکه به‌راستی
 نه‌وانه پشتیوان و زه‌خیره‌ن له دنیا و دوازه‌دا .

* وه پیاوړیک وتی به (داود الطائي) په‌حمه‌تی نخوای لیبییت
 تانموزگاریم بکه ؟

نه‌ویش فرمووی : (اصحبْ أهل التقوى ، فأنتهم أيسر أهل الدنيا
 عليك مؤونة ، وأكثرهم لك معونة) (۳۳).

(۳۱) السابق ص : (۱۱۶) والمتحاین في الله للمقنسی ص : (۳۱) وروضة
 الغلاء ص : (۹۰) .

(۳۲) إحياء علوم الدين : (۲ / ۱۶۰) .

(۳۳) کتاب الإصوان ص : (۱۲۴) .

واته : هاوړنښتې له خوا ترسمان و خوپاريزه ران له تاوان بکه ،
چونکه نه‌وانه له هه مووڅه لکې دونيا که متر نه رکیان هه به به
سهرته وه ، وه له هه موویان زیاتر هاوکاریت ده کون .

* وه (شبيب بن شيبه) په حقه تی خواي ليبيټ فه رموړه تی :
(إخوان الصلوة غير مكاسب الدنيا ، وهم زينة في الرُخاء ، وعدة في
الْبلاء ، ومَعُونَةٌ عَلَى حُسْنِ الْمَعَاشِرَةِ) (۳۹).

واته : برادره یی راست و راستگو باشترینی ده ستکه و ته کانی
دونیا به ، نه‌وانه پازینه ره وه له خوشیدا و که ره سته ی پشتگیریشن
له ناخوشیدا ، و یاریده دهرن له سهره له سوکوت کرن به چاکه .

* وه هه نديک له دانایان فه رموړه یانه : (اصطف من الإخوان ذا
الَّذِينَ وَالْحَسْبُ وَالرَّأْيُ وَالْأَدَبُ ، فَإِنَّهُ رِذَاءُ لَكَ عِنْدَ حَاجَتِكَ ، وَمَعْدُ
عِنْدَ نَاجَتِكَ ، أُنْسٌ عِنْدَ وَحْشَتِكَ ، وَزَيْنٌ عِنْدَ عَافِيَتِكَ) (۴۰).

واته : له و برادره رانه هه لبرټره کهوا خاوه ن دین و نلودلری و
بوجودونی راست و په وحشتی جوانه ، چونکه یارمته ی دهره بؤت له
کاتی پیویستییدا ، وه پال پشته له کاتی ته نگانه تدا ، وه دله ولوی
کاره له کاتی ته نهایتدا ، وه پازینه ره وه به له کاتی خوشیدا .

(۳۹) کتاب المستحاین فی الله ص : (۳۰) .

(۴۰) لوب الدنيا والدين ص : (۱۶۸) .

* وه (عبد العزيز الأبرش) په حمتی خوی لیبیت فرمویعتی :

استکثرن من الإخوان إیهم

خیر لکاترهم من النعب

کم من أخ لرو ناهنک نایة

وحدته خیراً من أعني السب^(۹۳)

واټه : با برادره‌ی زږوت هه بیت چونکه نه‌وانه یق شو که سانه‌ی

که له خویانیان ده‌گړن چاک ترن له زږېم ..

چهنډین برادره هه په کانتیک گړفتیک بیت ده‌بینیت چاک تره

بوت له برای باوکیټ .

* وه (مهدي بن سابق) په حمتی خوی لیبیت فرمویعتی :

تکثر من الإخوان ما استطعت فإیهم

عمادُ إذا استحدثهم وظهور^(۹۴)

واټه : با برادره‌ی زږوت هه بیت تا له تولانددا هه په چونکه نه‌وانه

له کانتیکدا که هاوریان تیده‌که‌یت پښت و په‌نان بوت .

۱۳ - به‌راستی برادره‌ریتی و هاورنیمیت یق چاکه کاران هق‌کارنکه

بق نه‌وه‌ی بچیت ناو پیزی شو که سانه‌وه که‌وا له بقڅی قیامه‌تدا نه

^(۹۳) روضة الغلاء ص : (۹۳) .

^(۹۴) روضة الغلاء ص : (۹۴) .

ترسيان ههيه و نه خهه و په ژاره ، ههروه ها به رده و امي تي هاورني هتي
 و نه پچرانيت بق مسوگر ده كات ، ههروه ك خوي گه و ده ههروويه تي
 : ﴿ الْأَخِلَّاءُ يَوْمَ هُمْ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتُوبُونَ ﴾ (١٧) ﴿ تَوْبَادُ لَا حَوْلَ
 عَلَيْكُمْ أَلَيْسَ لَكُمْ أَنْتُمْ عَمَزُوتُونَ ﴾ (١٨) ﴿ [سورة الزعرف] .

واته : له پڅي قيامه تدا براده ره كان ههنديكيان دهين به
 نووژمني ههنديكي تريان ئيللا له خوا ترسه كان و خو پاريزه ره كانيان
 له تاوان نه بيت ، نه ي به نده كانم نيوه نه مړو نه ترستان له سهره و نه
 خهه و په ژاره شتان ههيه .

١٤ - تق سوومه ند ده بيت به نوعا و پارانه وه ي برادره و هاورني
 چاكه كانت كه بقوت ده پارينه وه له ژيانندا و له نوي مردنيشتدا ،
 چونكه به راستي يه كيك له داب و عاده تي چاكه كارلن نه وه يه كه و
 ههنديكيان نوعا بق ههنديكي تريان ده كهن ، وه پيغه مبهه ر (١٩)
 ههروويه تي : ﴿ دَعَاَ الرَّءِ الْمُسْلِمَ لِأَخِيهِ بظَهَرِ الْقَيْبِ مُسْتَجَابَةً ، عِنْدَ
 رَأْسِهِ مَلَكٌ مُوَكَّلٌ كُلَّمَا دَعَا لِأَخِيهِ بِخَيْرٍ قَالَ الْمَلَكُ الْمُوَكَّلُ بِهِ : آمِينَ ،
 وَكَذَلِكَ يَمُوتُ ﴾ (٢٠)

واته : نوعا ي كه سينيكي موسلمان بق براكه ي له په نهانيدا
 نوعايه كي وه رگيرلوه ، له لاي سهره وه فرشته يه ك راسپيژرلوه

هه‌وه‌ی که هه‌ر کاتێک ئه‌و یه‌مه‌ای خێر یه‌کات بێ‌ی‌رایه‌کی موسڵمانی
ئه‌وا ئه‌و هه‌ریشه‌ راسپێنێ‌راوه‌ ده‌لێت : خولیه‌ دوعاکی گه‌راکه‌ و به‌
هه‌مان شێوه‌ی ئه‌و داواکاریه‌ بێ‌ خۆشی جێبه‌جێ‌ بکات .

* (عبد الله بن الحسن) په‌حه‌مه‌تی خه‌وی لێ‌بێ‌ت به‌ پێ‌داوێ‌کی
هه‌رموه‌ : (استكثر من الصديق — يعني الصالح — ، فإن أيسر ما
تصيب أن يلغى منك فيدعوك) ^(۱)

واته‌ : یا براده‌ری چا‌کت زه‌ده‌بێ‌ت چونکه‌ به‌راستی که‌مه‌ترین
ده‌سته‌که‌وت لێ‌به‌وه‌ ده‌سته‌که‌وێ‌ت ئه‌وه‌یه‌ که‌وا کاتێک هه‌والی مرده‌تی
پێ‌ده‌گات دوعات بێ‌ ده‌کات .

وه‌ له‌و باسه‌ خۆشانه‌ی که‌ ده‌گه‌ڕێ‌ته‌وه‌ زانا و هه‌رموه‌ده‌ناس
(الخطيب البغدادي) له‌ کتێبی (تاریخ بغداد)دا له‌ پێ‌ناسه‌ی (الطوب
بن اسماعيل) په‌حه‌مه‌تی خه‌وی لێ‌بێ‌ت (به‌کێکه‌ له‌ قورئان خوێنه‌ به‌
ناوی‌لنگه‌کان) ده‌گه‌ڕێ‌ته‌وه‌ : که‌وا ده‌قه‌ری‌کی هه‌بوه‌ ناوی (۲۰۰)
سۆمه‌د له‌ هه‌ورێ‌کانه‌ی بێ‌دا نوره‌سێ‌بوو هه‌موو شه‌وی‌ک دوعای بێ‌
هه‌موویان ده‌کرد ، چا‌ شه‌وی‌ک خه‌وی لێ‌که‌وت و بۆیان نه‌پاریه‌وه‌ ،
بۆیه‌ له‌ خه‌ودا پێ‌ی و ترا : ئه‌ی یاوکی هه‌مده‌ن ئه‌م شه‌و چرکه‌کات
دله‌گه‌رسا !

نویس هه سنا چو لکه کلا ناگیر خانه و نغیشت و دهفته رگی هیتا
و دله دانه بزیار چارایسه تاوه کو گوتاین پیتان هیتا^(۱۴)

۱۵ - به راستی مه جلیسی چاکه کاران شه بتانه کانی جنۆکه و مروف
بی ناوتین چونکه مه جلیسه کانیان قه لایه کی یارنزه ره له وه سوه سه
و زین شه بتانه کان به پیتچه و نه ی مه جلیسه کانی خرابه کاران که
به راستی بشوین جینگیر جون و نیشته جیووشی شه و شه بتانافیه ،
هه روه ها نه گر مروف نوره پهریز بیت شه و له پیتی شه و لایه که
وه سوه سه و ده جور پیتی که نیو و بیرۆکی له رینه ده رچوو له ناوی
به ریت که شه بتان ده یخاته نیو دلیوه ، له بهر شه و پیتفه مبر^(۱۵)
هه رموویه تی : ((علیک بالجماعة فاما یاکل الذئب الفاسه))^(۱۶)
وانه : په یوه ست بن به کومه لی موسلمانان وه چونکه به راستی

گورگ به ریک ده خوات که نور کومیتته وه و دایر لیت له ران

^(۱۴) انظر : تاریخ بغداد : (۹ / ۳۶۱)
^(۱۵) اسیرمه احمد : (۵ / ۱۹۶) و (۶ / ۴۴۶) و ابو داود : (۱ / ۳۷ - ج ۵۴۷) و نسائی :
(۲ / ۱۰۶) ، و حسه الألبانی فی صحیح سنن النسائی : (۱ / ۱۸۱)
بۆ تیگه یشتی له زالوه ی (الجماعة : کومه لی موسلمانان) و ناشنا بون به وانا راست
و پرمه نه کی که له چمنین هه رمووده ی پیتفه مبرنا^(۱۷) هه نوره شه و پیتو یشت شه
کتیبه بنوشتته وه : (هه نۆکی گه و رانایان سه باره ک بی یقین کردت وه ی حوکمی
خزایه تی و حیا و تکی و پارچه پارچه گه ریتی ...) لایه ره : (۱۴۵ - ۱۵۱) له ئوسه یین
شاعره کردنی و موکیتی

لَمَّا كَانَ كَيْدًا دَاوُدُ نَفْسَهُ وَهُوَ مِنْ عِزِّهِ كَيْدٌ بَعِيدٌ ۝

۱۵۳. بهیچ راستی هلمه جایزه نیتنی هلمه نیتنی و بهیچ راستی بهیچ

کردن له بهر خوا هلمه نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ

۱۵۴. بهیچ راستی هلمه نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ

۱۵۵. بهیچ راستی هلمه نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ

۱۵۶. بهیچ راستی هلمه نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ

۱۵۷. بهیچ راستی هلمه نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ

۱۵۸. بهیچ راستی هلمه نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ

۱۵۹. بهیچ راستی هلمه نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ

۱۶۰. بهیچ راستی هلمه نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ

۱۶۱. بهیچ راستی هلمه نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ

۱۶۲. بهیچ راستی هلمه نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ

۱۶۳. بهیچ راستی هلمه نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ

۱۶۴. بهیچ راستی هلمه نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ

۱۶۵. بهیچ راستی هلمه نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ

۱۶۶. بهیچ راستی هلمه نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ

۱۶۷. بهیچ راستی هلمه نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ

۱۶۸. بهیچ راستی هلمه نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ

۱۶۹. بهیچ راستی هلمه نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ

۱۷۰. بهیچ راستی هلمه نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ نیتنی بهیچ

گه وړه ، هه ر وهك چوَن له هه رمووده يه كي تو د سيدا پيغه مېر (ﷺ)

هه رموويه تي : خواي كار پر بهر هك ته و گه وړه هه رموويه تي :

((وَجِئْتُ مَحَبِّيَ لِلْمُنْحَايَيْنِ فِيَّ ، وَالْمُنْتَجِلِ السَّيْنِ فِيَّ ، وَالْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ ،
وَالْمُتَبَاذِلِينَ فِيَّ))^(١٧) .

واته : خوښه ويستي خومم جيگړ كړدووه پر نه مانه :

لِلْمُنْحَايَيْنِ فِيَّ : نه وانه ي كه له بهر من په كتر يان خړش ده وږت .

وَالْمُنْتَجِلِ السَّيْنِ لِيَّ : نه وانه ي كه له بهر من له گه ل په كتر دا

داده نښتن و مه جليس ده گڼين .

وَالْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ : نه وانه ي كه له بهر من سه رداني په كتر ده كنه .

وَالْمُتَبَاذِلِينَ فِيَّ : نه وانه ي كه له بهر من شت به په كتر ده به خشن .

وه له هرتكي تردا هاتووه : ((قَدْ حَقَّتْ مَحَبِّي لِلَّذِينَ يَتَحَابُّونَ

مِنْ أَجْلِي ، وَقَدْ حَقَّتْ مَحَبِّي لِلَّذِينَ يَتَزَاوَرُونَ مِنْ أَجْلِي ، وَقَدْ حَقَّتْ

مَحَبِّي لِلَّذِينَ يَتَبَاذَلُونَ مِنْ أَجْلِي ، وَقَدْ حَقَّتْ مَحَبِّي لِلَّذِينَ يَصَادَقُونَ

مِنْ أَجْلِي))^(١٨) .

^(١٧) موطا مالك : (٢ / ٩٥٣) وصحیح إسناده ابن عبد البر والنووي في رياض الصالحين رقم :

(٣٨٧) والسنن في الترغيب والترهيب : (٣ / ٢٤٠) ، وقال الألباني : صحيح "صحيح

المجمع العموم" رقم : (٤٣٣١) وصحیح الترغيب والترهيب رقم : (٣٠١٨) و (٢٥٨١) .

^(١٨) قال السنن في الترغيب : (٤ / ٤٧) : رواه أحمد ورواته ثقات والمطهر في فضائله

واللفظ له والحاكم وقال : صحيح الإسناد ، وقال الذهبي في المستدرج السراج من :

واته : به دلتیایی خۆشه‌ویستی خۆم پنیویست کردووه بۆ ئەوانەی که له پێناوی مندا به‌کتریان خۆشده‌وێت ، وه خۆشه‌ویستی خۆم پنیویست کردووه بۆ ئەوانەی که له پیتلوی مندا سه‌ردانی به‌کتر ده‌کەن ، وه خۆشه‌ویستی خۆم پنیویست کردووه بۆ ئەوانەی که له پێناوی مندا شت به‌به‌کتر ده‌به‌خشن ، وه خۆشه‌ویستی خۆم پنیویست کردووه بۆ ئەوانەی که له پێناوی مندا هاورنیه‌تی براده‌ریتی به‌کتر ده‌کەن .

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ : ((أَنْ رَجُلًا زَارَ أَخًا لَهُ فِي قَرْيَةٍ أُخْرَى ، فَأَرْضَدَ اللَّهُ لَهُ عَلَى مَدْرَجَتِهِ مَلَكًا ، فَلَمَّا أَتَى عَلَيْهِ قَالَ : أَيْنَ تُرِيدُ ؟ قَالَ : أُرِيدُ أَخًا لِي فِي هَذِهِ الْقَرْيَةِ ، قَالَ : هَلْ لَكَ عَلَيْهِ مِنْ نِعْمَةٍ تَرِيهَا ؟ قَالَ : لَا غَيْرَ أَنِّي أَحْبَبْتُهُ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، قَالَ : فَلْيَأْنِي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكَ بِأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحْبَبَكَ كَمَا أَحْبَبْتُهُ فِيهِ))^(۱۹).

واته : پیاوی‌تک سه‌ردانی براده‌ریکی خۆی کرد له گوتنیکدا ، جا خۆی گه‌وره‌ فریشته‌یه‌کی نارد بۆ سه‌ر دینکا‌که‌ی و کاتنیک هات بۆ لای پنی‌ی ووت : بۆ کوێ ده‌چیت ؟

(۵۳۵) : رَوَاهُ أَحْمَدُ إِسْنَادًا صَحِيحًا ، وَرَوَاهُ أَحْمَدُ أَيْضًا عَنْ عِبَادَةَ بْنِ الْعَصَمِ بْنِ سَلَمَةَ صَحِيحَ السَّنَنِ وَاللَّيْثِيِّ وَاللَّحْمَاظِيِّ فِي الْمَوْضِعَيْنِ الْمَشَارِ إِلَيْهِمَا .
^(۱۹) صحيح مسلم رقم : (۲۵۶۷) .

نویش وونی : بۆ لای براده ریکم ده چم له م گونده دا .

فریشته که وونی : ئایا هیچ مافینکی دنیایت به سه ریه وه هیه لیتی وهرگیرته وه (یان هیچ بهرزه ومنتیهکت هیه له که لیدا پیتی هه لیت)؟

نویش وونی : نه خیر ، نهها نه وه نه بیت که من له بهر خوا ی که ووه خۆشیم ده ویت .

فریشته کهش وونی : جا من نیردرلوی خوام بۆ لای تو بۆ شه وه ییت پلگه به نم که خواش توی خوش ده ویت وه ک چون تو نهوت له بهر خاتری خوا خوش ده ویت .

۱۷ - به راستی کۆر و مه جلیسمی پیاوچا کان کۆر و مه جلیسمی زیگری خوا ی که ووه یه ، پیتفه مبه ر (ﷺ) فرموویته ی : ((لَا يَقْعُدُ قَوْمٌ يَذْكُرُونَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِلَّا حَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ ، وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ ، وَنَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ ، وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ))^(۱۰).

واته : هیچ کومه له که سبتک نییه کۆبینه وه و دانیشتن زیگری خوا ی که ووه بکه ن ئیلا فریشته کان ده وریان ده گرن و په حمه نی خوا ده یانگیرته وه و نارامی داده به زیته سه ر سه ریان و خوا ی که ووه باسیان ده کات لای نهوانی که له لای خۆیدان .

هه وه ها پیتفه مبه ر (ﷺ) فرموویته ی : ((مَا مِنْ قَوْمٍ اجْتَمَعُوا يَذْكُرُونَ

^(۱۰) صحیح مسلم رقم : (۲۷۰۰) .

اللَّهُ لَا يُرِيدُونَ بِذَلِكَ إِلَّا وَجْهَهُ إِلَّا نَادَاهُمْ مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ أَنْ قُومُوا
مَغْفُورًا لَكُمْ قَدْ بَلَغْتَ سَبَّأَكُمْ حَسَنَاتٍ»^(۵۱).

واته : هیچ کومه له که سبک نهیه کوینه وه و زیکی خوا بکهن و
به به سبیشیان به وه هیچ نه بیت نیلا پاداشتی خوا نه بیت نیلا بانگ
که ریک له ناسمانه وه بانگیان ده کات و ده لیت : ههستن خوا لیتان
خوش بووه و تاوانه کانتانی بۆ گه پیونه ته وه به چاکه .

۱۸ - موقوف به سهردن کرنی براده ره کانی له بهر خوا ده روون
و برتهوی ههنگاوه کانی شی پاک ده کاته وه و پله و پایه ی گه وهه بۆ
خوی مسوگه ره کات له به ههشتدا ، هه ره وه چۆن پیغه مبه ره (ﷺ)
فه ره موویه تی : «مَنْ عَادَ مَرِيضًا أَوْ زَارَ أَخًا لَهُ فِي اللَّهِ نَادَاهُ مُنَادٌ : أَنْ
طِبْتَ وَطَابَ مَمْلَكَتِكَ وَتَبَوَّاتِ مِنَ الْحَنَّةِ مَنَزِلًا»^(۵۲).

واته : هه ره که سبک سهردانی نه خوشیک یان سهردانی براده ره کی
بکات له بهر خاتری خوا ، نهوا بانگ که ریک بانگی ده کات و ده لیت :
خوا پاکت بکاته وه و پنگای خیر و چاکه تیش بۆ پاک بکاته وه و
جینگایه کتیش بۆ ناماده بکات له به ههشتدا .

وَعَنْ أَنَسٍ (رضی) أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) قَالَ : «مَا مِنْ عَبْدٍ أَكْبَدَ أَخَاهُ يَزُورُهُ فِي اللَّهِ

^(۵۱) رواه أحمد : (۱/۱۶۲/۳) وقال الألباني : هذا إسناد حسن إن شاء الله "الصححة" رقم :
(۲۲۱۰) ، وذكره في صحيح الجامع بنحوه وصحته : (۹۸۱/۲) .

^(۵۲) صحيح سنن الترمذي رقم : (۲۰۰۸) وصحيح الترغيب والترهيب رقم : (۲۵۷۸) .

إِلَّا نَادَاَهُ مَلَكٌ مِنَ السَّمَاءِ : أَنْ طِئْتَ وَطَأْتَ لَكَ الْحَنَّةَ ، وَإِلَّا قَالَ اللَّهُ فِي مَلَكُوتِ عَرْشِهِ : عَبْدِي زَارَ فِي ، وَعَلَيَّ قَرَاهُ ، فَلَمْ أَرْضَ لَهُ بِسَوَابِ دُونَ الْحَنَّةِ^(٥٣).

ولته : هیچ به ندهد به ک نیبه سهر دانی برایه کی بکات له بهر خوا نیلا بانگ که ریک بانگی ده کات له ناسمانه وه و ده لیت : نهوا پاک بویت وه و به هه شتیشت بق خو شکرا ، وه نیلا خوی گه وه له مولکی عهرشیدا ده فهرمویت : عه بده کهم له پیتلوی مندا سهر دانی برایه کی کرد و میواند لریه کهی له سهر من ، وه به هیچ پاداشتیست لاری نابیست بوی جگه له به هه شت نه بیت .

وَعَنْ أَنَسٍ (رضی الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ : ((أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِرِجَالِكُمْ فِي الْحَنَّةِ ؟ قَالُوا : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : النَّبِيُّ فِي الْحَنَّةِ ، وَالصَّدِيقُ فِي الْحَنَّةِ ، وَالرَّجُلُ يَزُورُ أَخَاهُ فِي نَاحِيَةِ الْمِصْرِ فِي الْحَنَّةِ لَا يَزُورُهُ إِلَّا لِلَّهِ فِي الْحَنَّةِ^(٥٤))).

^(٥٣) كشف الأستار عن زوائد البزار — كتاب البر والصلة — باب المزبلة : (٢/ ٣٨٨ — ح ١٩١٨) ، ومسنَد أبي يعلى : (٧/ ١٦٦ — ح ٤١٤٠) ، قال السننري في الترغيب : (٣/ ٢٣٩) والعمباطي في المسنهر الرابع ص : (٥٣٤) : "رواه البزار وأبو يعلى بإسناد جيد" وقال المهيني في مجمع الزوائد : (٨/ ١٧٣) : "رواه البزار وأبو يعلى ورجل أبي يعلى رجال الصحيح غير ميمون بن عجلان وهو ثقة" ، وقال الألباني في صحيح الترغيب والترهيب : (٢٥٧٩) : "حسن صحيح" .

واته : نایا هواتان نده من به پیوانتان له بههشتدا ؟ وتیان :
 بهلئی نهی پیغه مبهری خوا ، هه رموی : پیغه مبهر له بههشتدایه ،
 راستگۆ له بههشتدایه ، وه پیاوژك سەردانی برایه کی بکات له په‌ری
 شاره‌وه سەردانی نه‌کات ئیلا له بهر خوا نه‌بێت له بههشتدایه .

١٩ - به گه‌شتی هاومه‌جلیس و براده‌ری چاك و صالح سوودی بۆت
 هه‌یه له هه‌موو په‌ویه‌کی نین و ئونیاوه ، هه‌ر وه‌ك پیغه‌مبه‌ر (ﷺ)
 هه‌رموویه‌تی : «الْمُؤْمِنُ إِنَّمَا شَاقَّكَ ، وَإِنْ شَاوَرْتَهُ نَفَعَكَ ، وَإِنْ
 شَارَكْتَهُ نَفَعَكَ ، وَكُلُّ شَيْءٍ مِنْ أَمْرِهِ مَتَفَعٌ»^(٢٢).

واته : نیعماندار نه‌گه‌ر له گه‌لیدا په‌ی بکه‌یت سوودت په‌نده‌گه‌یه‌نیت
 ، وه نه‌گه‌ر پرس و پای په‌ی بکه‌یت سوودت په‌نده‌گه‌یه‌نیت ، وه نه‌گه‌ر
 شه‌ریکی بکه‌یت سوودت په‌نده‌گه‌یه‌نیت ، وه هه‌موو شتیك له
 کاره‌کانیدا سوودی تێدایه .

^(٢٢) السمعم الصغير للطواني : (١ / ٤٦) ، قال الدماطي في المستدر الرابع ص :
 (٣٤٥) : «إسناده جيد إن شاء الله» ، وأخرجه الطواني أيضاً بلفظ مغرب من حديث
 كعب بن عجرة في السمعم الكبير : (١٩ / ١٤٠ - ح ٣٠٧) وحسن الألباني في
 صحيح الجامع رقم : (٢٦٠٤) .

^(٢٣) رواه أبو نعيم في الحلية : (٨ / ١٢٩) وقال : ثابت صحيح من السني (ﷺ) من .
 حديث ابن عمر . [قلت : ضعفه الإمام الألباني في ضعف الجامع الصغير رقم :
 (٥٩٠٥) وسلسلة الأحاديث الضعيفة رقم : (٤٦٧٠)] .

وہ پیغمبر (ﷺ) فرمویں: «مَثَلُ الْمُؤْمِنِ مَثَلُ الشَّجَرَةِ، مَا أَخَذَتْ مِنْهَا مِنْ شَيْءٍ نَفَعَكَ»^(۶۱).

وَاتے : نمونہ ہی ٹیماںدار وہ کہ دار خورماہ ہر شتیکی لیبہیت سووت پی دہ گہ یہ نیت .

۲۰۔ وہ لہ بہرہ مہ کاہی ہاومہ جلیس و برادہ ری چاک نمویہ دہ بیتہ ہوی خوشہ ویستیان لہ پیناوی خوادا ، جا ہر وہ کو چنن خوشہ ویستی ہاومہ جلیستی و ہارپیہ تی بہرہ م دینیت ہر وہا ہاومہ جلیستی و ہارپیہ تیش خوشہ ویستی بہرہ م دینیت .

وہ خوشہ ویستی لہ پیناوی خوا چہ ندین بہرہ م و شوینہ ولر و کاریگری گہ و ردی ہمیہ لہ سہر دہروونہ کان ، وہ خوی گہ و ردی پاداشتی زکر گہ و ردی داناوہ بوی ، جا لہ بہر زوری نو خیر و چاکہ و بہرہ م و شوینہ ولرنہ بہ جیا باسیان دہ کم :

^(۶۲) رولہ الطرانی فی السمع الکبر : (۱۲ / ۴۱۱) من حدیث ابن عمر وصحّحه الألبانی فی صحیح الجامع رقم : (۵۸۴۸) .
وَأَصْلُ الْحَدِيثِ فِي الصَّحِيحِينَ بِالْفِظِ : «إِنَّ مِنَ الشَّجَرِ شَجَرَةً لَا يَمُتُّ وَلَوْ قُطِّعَتْ ، وَبِهَا مَثَلُ الْمُسْلِمِ ، فَمَنْ ثَمَرُهَا مَا هِيَ ؟ ... ثُمَّ قَالَ : هِيَ الشَّجَرَةُ» صحیح البخاری رقم : (۶۱) و صحیح مسلم رقم : (۲۸۱۱) .

وَاتے : داریک ہمیہ لہتاو دلدہ کاندہ کلکہی ناوہ ریت و بہرہ سنی وہ کو موسلمان وایہ ، پیہم بلین : کام دلدہیہ ؟ ... تہ دجا فرموی : دار خورماہ .

به رههم و چاکه کانی خوشه ویستی له پیناوی خوا

۱ / خوشه ویستی له پیناوی خوا مۆکارنکه بۆ نهوهی خوا

خوشتی بویت .

پیش که منک نهو فرموده یه مان باس کرد که پیغه مبه

(*) فرمودی : خوی گه وره فرمودی تی : ((وَجَبْتَ مَحَبَّتِي
لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ ، وَالْمُتَحَالِسِينَ فِيَّ ...)).

واته : خوشه ویستی خۆم جیگیر کردوو بۆ نه مانه :

(لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ) : نه وانهی که له بهر من یه کتریان خوش دهویت ،

(وَالْمُتَحَالِسِينَ فِيَّ) : نه وانهی که له بهر من له گه ل یه کتردا دانه نیشن و

مه جلیس ده گپین ...

وه ووتی فریشته که بهو پیاوهی که سهردانی برادره کهی کرد له

بهر خوا : ((إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكَ بِأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَبَّكَ كَمَا أَحَبَّتْهُ فِيَّ))^(*).

واته : من نیردرووی خولم بۆ لای تو بۆ نهوهی پیت رابگه یه من که

خولش توی خوش دهویت وه چۆن تو نهوت له بهر خاتری خوا

خوش دهویت .

وَعَنْ أَبِي الثَّرْدَاءِ (رضی اللہ عنہ) يَرْفَعُهُ (ﷺ) قَالَ : «مَا مِنْ رَجُلَيْنِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ بِظَهْرِ الْقَبْرِ إِلَّا كَانَ أَحِبَّهُمَا إِلَى اللَّهِ أَشَدَّعُمَا حُبًّا لِصَاحِبِهِ»^(۵۸).

واتہ : هیچ دوو پیاویک نی بہ لہ پہنہانیدا^{*} یہکتریان خوش بویت لہ بہر خوا نیلاا خوشہویست ترینیان لای خوا نمویانہ کہ ہاور نیکی زیاتر خوش دہویت .

ب / خوابی پاک و بیک موکوی و گمورہ نہوانہی کہ یہکتریان خوش دہویت لہ بہر خوا دہ یادخاتہ ژیر سیبہری عرشی خویہوہ لہ ہڈنکا کہ هیچ سیبہریک نعہہ تمہا سیبہری عرشی خوا نہ بیت .
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضی اللہ عنہ) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ : «سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمْ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ» ... فذكر منهم : «وَرَجُلَانِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ اجْتَمَعَا عَلَيْهِ وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ»^(۵۹).

واتہ : یہکیک لہ و حوت کہسانہی کہ خوا لہ ہڈی تولیدا دہ یادخاتہ ژیر سیبہری عرشی خویہوہ کہ هیچ سیبہریک نعہہ تمہا سیبہری عرشی خوا نہ بیت ... دوو پیاون کہ لہ بہر خاتری خوا

^(۵۸) رواہ الطبرانی فی المعجم الأوسط کما فی مجمع الزوائد : (۱۰ / ۲۷۶) ، وقال السننری فی الترغیب : رواہ الطبرانی بإسناد جيد قوي ، وصححه الألباسی فی صحیح الترغیب والترہیب : (۳۰۱۶) .

^{*} واتہ : خوشہویستہہ کہ تمہا سہرزری و ہوالہ تی نریہ .

^(۵۹) صحیح البخاری رقم : (۶۶۰) وصحیح مسلم رقم : (۱۰۳۱) .

یه کتریان خوش دهرییت و له بهر شه و دوش کور ده بنه و له بهر شه

جیا ده بنه و ...

وَعَنْ أَبِي خُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): (إِنَّ اللَّهَ يَقْبُولُ

يَوْمَ الْقِيَامَةِ: لَنْ الْمُتَحَرِّينَ بِحُلِيِّهِمْ؟ أَلَمْ يَأْظَلُّهُمْ فِي ظُلِّي يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا

ظُلِّي) (١٠)

وَقَدْ خَضَعُوا لِي فَقَبِلَ قِيَامُهُ تَدَا دَه بهر موییت : کوان

نواله ی که له بهر که و ده یی جن به کتریان خوشه و بیست ؟ نه موی

ده یا شه به شهر سییه ری عه شه به له و کندی که هیچ سییه ری به

ته نها سییه ری عه شه یی من نه میست

ج / خوشه و بیستی له بهر خوا و رق لیوون له بهر خوا نیشانه و

به لکه به له بهر ته و لویستی نیمانی بهنده .

وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ (رضي الله عنه) عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) أَنَّهُ قَالَ: (مَنْ أَحَبَّ لِنَفْسِهِ

وَأَخْضَعَ لِنَفْسِهِ لَوْ مَتَعَ اللَّهُ ، فَقَدْ اسْتَكْبَلَ الْإِسْلَامَ) (١١)

هاتره بهر که بیست خوشه و بیستی (بق که بیست یان شتیك) له بهر

خوا بیست وه رق لیوونی (بق که بیست یان شتیك) له بهر خوا بیست ، وه

...

...

...

...

...

...

...

...

(١٠) صحيح مسلم رقم : (٤ / ١٩٨٨) رقم : (٢٥٦٣)

(١١) سنن أبي داود : (٥ / ٦٠) ج (٤٦٨) وصحيحه الكلباني في صحيح الجامع

رقم : (٥٩٦٥)

شت به خشین و شت گرتنه و دیشی له بهر خوا بیئت نهوا به راستی نهوا
کسه نیعانی کامل و نه ولوه .

د / به راستی خو شه ویستی له بهر خوا هۆکاریکه بۆ چیژکردنی
تام و شیرینی نیعانی .

عَنْ أَنَسٍ (رضي الله عنه) عَنْ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ : «ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ بِهِنَّ
حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ : أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا ، وَأَنْ
يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ ، وَأَنْ يَكْرَهُ أَنْ يُعْوَذَ فِي الْكُفْرِ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ
يُقَذَّفَ فِي النَّارِ» (۱۶) .

واته : سێ خهسلهت و کردارهیه له ههركهسێکدا ههبیئت نهوا
تام و چیژی شیرینی نیعانی کردوه :

- دهبیئت خوا و پیغه مبه ره که ی (ﷺ) له لا خو شه ویست تر بیئت له
هه موو که سێک جگه له وان .

- وه دهبیئت نهو که سه ی که خو شی دهو یئت خو شی نهو یئت ته نهوا
له بهر خوا نه بیئت .

- وه دهبیئت پی ی ناخو ش بیئت بگه یه ته وه ناو کو فر و بی یلوه پی
وه ک چۆن پی ی ناخو شه فه ی بدریته ناو ناگره وه .

هه ره وه ها پیغه مبه ره (ﷺ) هه ره موو یه تی : «مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَجِدَ طَعْمَ

(۱۶) صحیح البخاری رقم : (۱۶) و صحیح مسلم رقم : (۴۳) .

که خُوشی ده ویت .

وَعَنْ أَنَسٍ (رضی اللہ عنہ) أَنَّ رَجُلًا قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ مَتَى السَّاعَةُ ؟

قَالَ : «مَا أَعْلَذَتْ لَهَا» ؟

قَالَ : مَا أَعْلَذَتْ لَهَا . مِنْ كَثِيرِ صَلَاةٍ وَلَا صَوْمٍ وَلَا صَدَقَةٍ ، وَلَكِنِّي أَحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ .

قَالَ : «أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ» .

قَالَ أَنَسٌ : فَمَا فَرَحْنَا بِشَيْءٍ فَرَحْنَا بِقَوْلِ النَّبِيِّ (ﷺ) : «أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ» ، قَالَ أَنَسٌ : فَأَنَا أَحِبُّ النَّبِيَّ (ﷺ) وَأَهْلَ بَيْتِهِ وَعُمَرَ ، وَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ مَعَهُمْ بِحَيِّ إِثْمَانِهِمْ ، وَإِنْ لَمْ أَعْمَلْ بِمِثْلِ أَعْمَالِهِمْ (۱) .

واته : بیایک وئی : نهی پیغمبره کی خواہی قیامتہ ؟

فرمودی : چیت بل قیامت ناماده کردوه ؟

ونسی : شستیک وای تقد له نویژ و پڈوو و صده قدم ناماده نه کردوه بلام من خوا و پیغمبره کهیم خُوش ده ویت ، پیغمبره (ﷺ) فرمودی : تو له کهل نهی که سه دایت که خُوش ده ویت .

نه نهس فرمودی : به هیچ شتیک دلخُوش نهیوین به نه دلازهی دلخُوشیمان به م روتیهی پیغمبره (ﷺ) که فرمودی : تو له کهل نهی

(۱) صحیح البخاری رقم : (۳۶۸۸) و (۶۱۷۱) و (۷۱۰۳) و صحیح مسلم رقم :

(۲۶۳۹) و هر عند غرهما بالفاظ متعده .

که سه دلبیت که خوقشت دهویت .

جا له بهر نه مه من پیغه مبر (ﷺ) و نه بو به کر و عومرم
خوقشه دهویت ، وه ئومید هوارم که وا له گه ل نهواندا بم به خوقشه ویستیم
بویان* ، نه گهر چی کرده وه شم نه کرد بیت وه ک کرده وه کانی نهوان .
وَعَنْ عَلِيٍّ (ؓ) قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : (ﷺ) : «لَا يُحِبُّ رَجُلٌ قَوْمًا
إِلَّا خُسِرَ مَعَهُمْ»^(۱).

ولته : هیچ پیاویک تی به که سانیکی خوش بویت نیللا له گه ل
نهواندا چه شر ده کرت .

و / له سووده کانی خوقشه ویستی له بهر خوا : خوی گه وه پیز
ده گرت له که سیک که وا که سیک قری خوش بویت له بهر خوا :

* نه مه قوتابی راسته نینه پیرو مرده کروی لوتابخانه پیغه مبریه تی و
نیسلامی ره سن ، به لوم به داخله نه وهی که له م پوزگارده ده بیسترت و
ده بیتریت له نه وهی شم سرده مه دا خوقشه ویستی دهر پین و سرسام بوونه به
گرت نیبیل و بقمان نوس ... و یاریفته بیزلومر و گومر اگاه وه که نلوه ننان و
باس کردنی (یاننامه و مه لوبسته کانیان بووده ویردی سر زلوی زلوی هره
زلوی لاه کانی سرده می تاخر زه مان !!!

تایا پیث خوقشه له زلوی قیامه تدا له گه ل نه مانده بیت و له گه لیاندا چه شر
بکرتیت ؟؟؟ - وه رگپر -

^(۱) روله الطوائسی فی المعجم الصغر : (۲ / ۴) و صححه الالبانی فی صحیح
الترغیب والترهیب رقم : (۳۰۳۷) .

عَنْ أَبِي أُمَلَةَ (ع) قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : «أَحَبُّ عَبْدٍ عَبْدًا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِلَّا أَكْرَمَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ» (١٧).

والتة : هیچ عه‌بدیک نبیه عه‌بدیکی تری خوش بویت له بهر خوا
نبیلا خوا پرنی لیده‌گرتت .

وه پرنز گرتنی خوا له مرقفیک ویز لیگرتنی به پنبه‌خشیینی. نیمان
و زانستی به‌سنوود و کرده‌وهی چاک و هه‌موو جزوه نیعمه‌ته‌کان
ده‌گرتته وه .

ز / نموانه‌ی که به‌کتریان خوش ده‌ویت له بهر خوا میتبهری
نوردانیان هه‌یه و پیغه‌مبه‌ران و شه‌میداتیش خوزگه‌یان پیده‌خوانن له
پرنزی قیامه‌ته‌دا :

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ (ع) قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : «قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : الْمُتَحَابُّونَ فِي حَلَالِي لَهُمْ مَتَابِرٌ مِنْ نُورٍ يُعْطَاهُمْ الشُّيُونَ وَالشُّهُدَاءُ» (١٨).

(١٧) رواه ابن أبي الدنيا في كتاب الإخوان ص : (١٠٤) رقم : (٢٠) والمقدسي في
كتاب المتحابين في الله ص : (٢٧) رقم : (٨) واللفظ لهما ، ورواه أحمد في
المسند : (٥٠ / ٢٥٩) بلفظ : "إِلَّا أَكْرَمَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ" ، وقال الألباني عن إسناد
الحديث : "هذا إسناد شامي جيد" الصحيحة رقم : (١٢٥٦) وحسنه السيوطي
والمناوي "فيض المقدير" : (٥ / ٤١٠) .

(١٨) سنن الترمذي رقم : (٢٣٩٠) وصححه الألباني في صحيح المصطلح رقم : (٤٣١٢) .

واته : خواى گهواره فهرموويه تى : نهوانى كه له بهر گهواره يى
من به كترىان خۆشه ده ویت ميسن بهريان هه به له تور و پيغه مبه ران و
شه ميدان خۆزگه يان پيژده خوازن له پۆلى قيامه تدا .

دواى شه وهى به ره مه كانى دانيشتن و مه جليسيگه ترانمان له گه ئ
چاكه كارلندا زانى و بۆمان پوون بوويه وه كهوا هاومه جلييس و براده رى
چاك سووبگه يه نه ره به وهى كه له گه ئيدا داده نيشيت له چه ندين
لايه نه وه له بولرى دوتيا و دينه وه ..

نهجا ده پۆينه سه ر باسى لايه نى به رامبه ر كه برى ته يه له :
هاومه جلييس و براده رى خراب ، بۆ شه وهى بزانين دانيشتن و
دوستايه تى كرين له گه ئيدا ده بيته هۆى تيكچوون و به دب خستى و
نه هامة تى دوتيا و قيامه ت .

﴿شاعيريك وتويه تى :

عَرَفْتُ الْمَشْرُ لَا لِلشَّرِّ ——— رَّ لَكِنْ لِتَرْقِيهِ

وَمَنْ لَا يَعْرِفُ الْمَخَوْرَ مِنْ الشَّرِّ يَفْغُ فِيهِ

واته : خرابه م ناسيه وه نهك له بهر شه وهى خرابه به بهلكو بۆ شه وهى
خۆمى لى بياريزم ..

چونكه هه ر كه سيك چاكه و خرابه له يه ك جيا نه كاته وه شهوا
ده كه ویتته ناو خرابه وه * .

زه رهر و زيانه كاني

هالومه جليس و براده ري خراب

هالومه جليس و براده ري خراب زيان ده كه په نيت به هاورينكي له هه موږ پورته كړه ، وه به د به ختي په بڼي له دونيا و قيامه تدا .

كړكړدنه وي هه موږ نه و زيان و زهره رانه ي كه له دهره نجامي دانيشتن و براده ريښي كړني خرابه كارلن به ده ست بخت ناپه حته ، جا له ولانه به باسكړني هه نديكيان به س بخت بق ورياكړنه وي كه ساني ژيرو عاقل له م جوړه دانيشتن و هاورينه تي كړنه :

۱ - له زيانه كاني هالومه جليس و براده ري خراب نه وي كه به راستي گومانن بق دروست ده كات له بيړوي او په راسته كانددا و لاندې بات له سري ، هه روه ك خوي گوره هه رمويه تي : ﴿ فَأَقْبَلِ يَعْقُوبُ عَلَى بَعْضِ نِسَاءِ لَوْنٍ ۝ قَالَ قَائِلٌ يَتَّبِعُهُمْ إِنِّي كَأَن لِّي قَرِينٌ ۝ يَقُولُ لَوْ أَنَّكَ لَمِنَ الْمَصْصِقِينَ ۝ لَهْ مَا يَشْتَاوُكُمَا تَرَايَا وَعَظَمْنَا لَمَّا تَلَسَّيْتُمَا ۝ ﴾ (سورة الصافات) .

واته : د زه خپه كان هه نديكيان پوږ ده كن له هه نديكيان و پرسيار ده كن : قسه كه رتيكان ده لبت به راستي من براده ريكم هه بو پښي ده گوت : نايان بق له ولانه ي كه باوه پت به خوا هه به و پښي قيامت به راست ده زانيت ؟ نايان نه كه ر نيمه بعين و بين به خول و نيسقان نايان نيمه پاداشت ده دريښته وه ؟!

وه كوي بگره بق به سهرهاتي مردني (أبو طالب) مامي پيغه مبر
(ﷺ) له سر كوفرو نو پوله ي كه هاومه جليس و براده ري خراپ پتي
هه ستا له مردنيدا له سر نو حاله .

عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ الْمُسَيَّبِ بْنِ حَزْنٍ قَالَ : «رَأَى
حَضْرَتَ أَبِي طَالِبٍ الْوَفَاءَ حَيَّاهُ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) فَوَجَدَ عِنْدَهُ أَبَا جَهْلٍ بَنَ
هِشَامٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ بْنِ الْمُغْمِرَةِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ)
لَأَبِي طَالِبٍ : يَا عَمُّ قُلْ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، كَلِمَةً أَشْهَدُ لَكَ بِهَا عِنْدَ اللَّهِ .
فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ : يَا أَبَا طَالِبٍ أَرْتَغِبُ عَنْ مِلَّةِ
عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ؟»

فَلَمْ يَزَلْ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يَغْرِضُهَا عَلَيْهِ ، وَيُعَوِّدُ أَنْ يَنْتَلَكَ الْمَقَالَةَ ،
حَتَّى قَالَ أَبُو طَالِبٍ آخِرَ مَا كَلَّمَهُمْ : هُوَ عَلَى مِلَّةِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، وَأَبَى أَنْ
يَقُولَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»^(۱۹).

واته : كانتك (أبو طالب) كه يشته حالمتي سهره مرگ پيغه مبري
خوا (ﷺ) هات بق لاي و بيني (أبو جهل و عبدالله بن أبي أمية) له لايين ،
پيغه مبر (ﷺ) هه رموي : نه ي مامه بلن (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) وته يه كه
شايه تي پي ده دم بؤت له لاي خوا له قيامه تدا ، (أبو جهل و عبدالله

^(۱۹) صحيح البخاري في مواضع متعلقة ، وهذا اللفظ برقم : (۱۳۶۰) وصحيح مسلم
رقم : (۳۴) .

بن ابي اُميه ش وتيان : نهی (أبر طالب) ثایا پشت هه لده کیت له دینی
(عبد المطلب) ی باوکت ؟! پیغه مېهر (ﷺ) به رده وام پئی د هغه رموو :
بَلَيْتُ (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) ، (أبر جهل و عبد الله بن ابي اُميه) ش شو قسه په بیان
دوو باره ده کرده وه ، تاوه کو دوامین وتی (أبر طالب) شهو بوو که وتی
: نهو له سره دینی عبد المطلب دمریت ، و خوی گرتو وه له وهی که
بَلَيْتُ (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) !

برام بېوانه شو دوو هاومه جلیس و براده ره خړاپانه چیان کرد ،
(أبر طالب) بیان کو مړا کرد له ژيانیدا و به رده و لمېش بوون له که لیدا
تاوه کو سپاردیان به ټاگری چه ه تنه م ، په نا به خوا .

۲ - به پرستی هاومه جلیس و براده ری خړاپ بانگی هاوړنکي
ده کات بز چاولنکردی خوی له که وتنه ناو حرام و تاوانه کان ، وه
شهوشی پی خوخه بوی ! هر وه ک چون شیخی نیسلام (ابن تیمیه)
په جمعته خوی لیبتیت فهرموویته : (نقرینه ی خړاپه کارلن شهو
که سانه یان خوش ده ویت کهوا له که لیاندا ده سازین و پتکدن له سر
شهوی که خویان تئیدلن ، وه پقیشیا نه له وانه ی که ناسازین و
ناگورجنین له که لیاندا .

هه روه ها له بوراه کانی دونه و تاره زووه کاند زږد جارنک شهوانه
هه لده بزین و پتشد ه خن کهوا به شدلریان له که لدا ده کن : یان به
مه به سستی یارمه تی دین له سر شهو وه ک چون له زالبواندا له خلوون

دهسه لاتكان و جهرده و پنگرهكان و هاوشيرهكانياندا هميه ، يان به مه به سنی خؤگوجان وه ك چؤن لهوانه دا هه به كه كويوونه ته وه بق عارهق خولر دنه وه ، چونكه به پر استی نهوانه مه مور نهو كه سانه هه لده بژين كه ناماده ده بن له كه لیاندا بق خولر دنه وه ، وه یان له بهر نه وه به كه پنیان ناخوشه نهو لیان جیابیته وه به چاكه كردن ، یان له بهر حه سوودی و چا و چنؤكی به له سر نه وه ، بق نه وه ی نهو بهر ز نه بیته وه به سر یاندا بهر كار و ده ست خؤشی لیته كریت جگه لهون ، وه یان له بهر نه وه به كه نه بیته به لگه و شایهت حال به سر یان وه ، وه یان له بهر نه وه به كه ده ترسن توله یان لیبسیته وه به خوودی خؤی یان به بهر ز كر دنه وه ی شكایهت له سر یان ، وه بق نه وه ی نه كونه ژیر مننهت كردن و مه ترسیه كانی وه ، یان له بهر هاوشیره كانی نه م هؤكارانه .

خواهی گه ورده فرمویه تی : ﴿ وَذَكِّيرُ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ رَدُّوْكُمْ مِّنْ بَعْدِ اِیْمَانِكُمْ كَقُلُوْا حَسْبُكَ مِّنْ عِنْدِ اَنْفُسِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُمُ الْاَحْۗقُّ ۚ ﴾ [سورة البقرة] .

وات : نؤدبه ی گارد و جووله كه نومی دی نه وه ده كهن و پییان خوشه كه وا ئیوه ی ئیماندار هه لگه رینه وه له نیسلام لوی نه وه ی كه باوه پتان هیئا و ببن به كافر و بن باوه ی له بهر حه ساده تی خؤیان

لولی شهوی کهوا حق و راستیان بز پیون جوویه وه .

وه سه بارهت به دورپوه کان هه رموویه تی : ﴿وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا

كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً﴾ [سورة النساء] .

دورپوه کان ئومیدی شهوه ده کهن و پێیان خۆشه کهوا ئیوهی
نیماندار کوفر بکهن و بی باوه پ بن هه ر وه کو چۆن نه وان خۆیان
کوفریان کردوه بز شهوی ئیوه و نه وان په کسان بن له بی باوه میدا .
وه (عثمان رضی الله عنه) هه رموویه تی : "وَدَّت الزَّانِيَةُ لَوْ زَكَى النِّسَاءُ
كُلُّهُنَّ" .

واته : ئافره تی دلۆین پیس پێی خۆشه هه موو ئافره تان دلۆین
پیس بن ^(٧٠) .

٢ - به راستی موقوف به سروشتی خۆی کاریگه ر ده بێت به داب و
خوو و په وشت و کرده وه کانی هاو له جلیس و برادره که ی ، له
پێشه وه باسی شه وه رمووده په مان کرد کهوا پێغه مبه ر (ﷺ) تێیدا
هه رمووی : ﴿الزَّوْرَةُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ﴾ ^(٧١) .
واته : موقوف له سه ر ئینی خۆشه وریسته که په تی ، جا با په کێک له

ئیه وه به وانیت بز شهوی به زانییت کێی خۆش ده ویت ؟

^(٧٠) مجموع الفتاوى لشيخ الإسلام ابن تيمية : (٢٨ / ١٥٠ - ١٥١) .

^(٧١) بهوانه په رلوقی ئماره (١١) .

جا نهگر هاورم مجلس و براهيم دهكست خرابه بوي نخل و مرقه پيوي

كار يگي نه چيتم و براهيم نه يي ليوه نيشتن

همنديك وتويانه : (إياك ومجالسة الشرير فإن طبعك يسرق من طبعه

وانت لا تدري) (۷۳)

وقت : نامان وريابه له دانيشتن و هاور نيشتن كرندي خرابه كار

چونكه به راستي خويي بئ نزي دهكات له خويي شو و توش نازانست

و تاكات لئي نويه

۴ - به راستي بينيني هاورم مجلس و براده ري خراب تاولن كرنيست

بیر دهخانه وه جا پيروه ديار بيت يا خود شاروه بيت به كسانه ،

نه مش له كاتيكا ده بيت كه تو تاكات مه بيت له تاولن كاني ، به

هوي شو بينينه وه ختوري تاولن كرني به ميشكي مرقد اداي

شوهي كه شو بن تاگا بوه لئي يان سه رقال بوه و به بيريدا

نه هاتوه ، جا مهر وه چئن بينيني كه ستي گوتوپل و صالح كه

خوا يلرمه تي دلوه بئ چاكا كاري خوات بير دهخانه وه تاوه هاش

بينيني كه ستي تاولن بار كه شه يتان رليكتشاوه بئ تاوان كرني

شه يتانت بير دهخانه وه

(۷۳) الفرقة إلى مكارم الفرقة للراغب الأصفهاني ص : ۹۳ (۱) ج۱ ص ۲۱

(الراغب الأصفهاني) په همدې خواي لېبېت له رموويه تي :
 ټيټه پاندي خوړه وښتي هاومه جليس و براده ر بق براده ره که ي ټه نها
 به گوښار و کرداره وه ناوہستيتته وه ، به لکو به ټيټروانينيشي هه مان
 کاريگري ده بيت ، چونکه ټيټروانين بق وټنه و پووخسار کاريگري
 ده کاته سر دروونه کان له هه نديک خوړه وښتدا که گوښاره له گال
 خوړه وښتي نو که سه دا که چاوي ټيټه پوانيت^(۷۲) .

۵ - به پاستي هاومه جليس و براده ري خراپ ده تگيه نيټ به
 که سانتيکي خراپه کار کهوا په يوه ندي کردنت پټيانه وه زيانت پي
 ده گيه نيټ ، وه هه نديک جار شو که سانه له پي ده رچو و ترو
 که نده لکار ترن له خوړدي نو م براده ره خراپه خوښي .

۶ - به پاستي هاومه جليس و براده ري خراپ که م و کوپه کانت لي
 ده شاريتته وه و دايد پي شيت ، وه هه له و خراپه کانت بق ده پازنيتته وه
 ، وه کاريگري تاوان کردن سوک ده کاتسوه له دلندا ، وه
 که مته رخه مي کردنت له چاکه کاري و گوټرپه ليت بق خوا و پټفه مبه ر
 (ک) له لا ناسان ده کاتسوه .

۷ - به پاستي تر به هزي هاومه جليس و براده ري خراپه وه
 مي ټه ش و مه حروم ده بيت له دانېښتن و ټيکه ل برون له گال

چاکه کاراندا ، چونکه نو له گه ل نه ودا پډچوویت له نلو څاره زووه کاندې ، یان به هوی ناگادار کړنه وه و قه ده غه لیکرنته وه له مه جلیس گیران و دانیشتن له گه ل چاکه کاراندا ، یان به هوی دانیشتن و ټیکه لاریوونت له گه ل نه م له پډه رچووه دا شهرم ده تکریت و به کارنکی قورسی ده زانیت کهوا له گه ل چاکه کاراندا دانیشتیت و ټیکه ل بییت ، نه مهش ده بیته هوی له ده ست چوونی خیر و چاکه به نه ندلزه ی دور بوونت له چاکه کارانه وه .

۸ - به پاستی نه و که سې که داندېشیت له گه ل خرابه کاراندا کړده وه خرابه کانی خوی به راوړد ده کات له گه ل کړده وه خرابه کانی نه واندې ، نه دجا خرابه کانی خوی به که م ده زانیت له ناست خرابه کانی نه واندې ، نه مهش ده بیته هوی زیاد بوونی مه رکه شې و زیاده پړه وی کړن و پډچوون له خرابه و له پډه رچوون و که مته رخمی کړن له چاکه کړدندا ، وه به لایه نی که مه وه مه رسام ده بیته به وه ی که نه و له مه ریه تی ، وه مه رسام بوونیش نه خورشیه کی کوو شنده و له نلویه وه وه که له پېشه وه باس کړا^(۷۱) .

۹ - به پاستی کلر و مه جلیسی خرابه کاران به دهر نی په له چاندین گوشتار و کړد لری حه رام و تاو لن وه که غه بیته و فیتنه یی و نرو و

﴿وَمَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ مَآثِرَ اللَّهِ وَبُكَاءَ نِسَاءِكُمْ وَإِسْتِزَارًا بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ إِنَّكُمْ إِذَا أَنَاثَلْتُمْ ۖ﴾
[سورة النساء] .

واټه : به‌دلفيايي له‌قورئاندا دابه‌زيوټه‌سه‌رتان كه‌وا نه‌گه‌ر
بيستان كوډر ده‌كړيت به‌نايه‌ت‌كاني خوايان گالته‌يان پټ‌ده‌كړيت
نه‌وا له‌گه‌لياندا دلمه‌نيشن تاوه‌كو ده‌چنه‌ناو باسيكي ترموه‌جگه
له‌وه نه‌گينا نيوه‌ش وه‌كو نه‌وانن .

۱۰ . به‌راستي براده‌ريزي و هاوړنیه‌تی كردن له‌گه‌ل خړلپه‌كاردا له
پټي نه‌ماندليپ له‌گه‌ل په‌يدا بوړني كه‌مترين ناكوكي يان گورپاني
به‌رژموه‌ندي ، به‌لكو به‌كه‌متر له‌وه‌ش ږقه‌به‌رايه‌تی په‌يدا ده‌بيټ .

(عبد الله بن السمعتز) په‌حمه‌تی خواي لټيټت فه‌رموويه‌تی :
(إخوان السوء ينصرفون عند النكبة و يقبلون عند النعمة) (۷۴) .

واټه : براده‌ره خړلپه‌كان له‌كاتي تټشكاندا پشټت ليته‌لده‌كن و
له‌كاتي خوشيشدا پووت لټده‌كن .

* وه (علي بن داود الرقي) په‌حمه‌تی خواي لټيټت فه‌رموويه‌تی :
كُلُّ مَنْ كَانَ لَا يُوَاعِظُكَ فِي اللَّهِ
فَلَا تَرْجُ أَنْ يَلُومَ إِعَاوَةً

إِنْ خَيْرَ الْإِخْوَانِ مَنْ كَانَ فِي اللَّهِ

لَهُ دَامَ وَدَّهِ وَصَفَاؤُهُ^(۷۶)

واژه : هموو نموانه‌ی که برادریت ده‌کن بین نموه‌ی له بهر خوا
بیّت، نه‌وا نومیدی نموه‌ی لیّنه‌کیت که برادریه‌کمی بهردموم بیّت .
به‌راستی باشترین برادر نموه‌یه که برادریه‌ک‌ی له بهر خوا بیّت
، نموه بقستایه‌تی و نیازنایکی له که لتدا بهردموم ده‌بیّت .

* وه (أبو الحسن التهامي) په حمه‌تی خوای لیّیّت هوموویه‌تی :

شِعَانِ يَنْقُشَعَانِ أَوَّلَ وَهْلَةٍ

ظِلُّ الشَّبَابِ وَخَلَّةُ الْأَشْرَارِ^(۷۷)

واژه : دووشت همن له نا‌کاودا هه‌لده‌مالین و نامیتن : سنبه‌ری
لاوتی و برادریتی خراپه‌کاران .

* وه نه‌قشی موری هه‌ننیک له دانا‌یان بریتی بووه له (مَنْ وَدَّكَ
لَأْمُرٍ وَلَيْسَ مَعَ انْقِضَالِهِ)^(۷۸).

واژه : هه‌ر که‌سیت بقستایه‌تیت له که‌لدا بکات له بهر شتیک شوما
پشت لئ ده‌کات له‌که‌ل کورتایی پنهان‌نی نموشته‌دا .

(۷۶) کتاب السمنحاین فی الله ص : (۲۷) رقم : (۲۸) .

(۷۷) دیوان أبي الحسن التهامي ص : (۳۱۵) .

(۷۸) کتاب العزلة ص : (۱۵۱) .

* وه (ابن حبان) په حمه‌تی خوای لیبیت ه‌رموویه‌تی : (العقل لا یصاحبُ الأشرارَ ، لأنَّ صُحْبَةَ صاحبِ السوءِ قَطْعَةٌ مِنَ النَّارِ ، تعقب الضَّعْفَانِ ، لا یستقیم رِذْهُ وَلَا یَمْنِي بِمَهْدِهِ) (۷۹).

ولته : مرفی ژیر هاوریه‌تی خرابه‌کاران ناکسات ، چونکه هاوریه‌تی کردنی برادره‌ری خراب پارچه‌یه‌که له ناگر ، پق و کینه‌ی به نوادا دیت و دوستایه‌تمشی پلست و تا سر نابیت و وه‌فاداریش نابیت به به‌لین و په‌یمان‌کانی .

* وه (ابن تیمه) په حمه‌تی خوای لیبیت ه‌رموویه‌تی : (نه‌ګر خه‌لکی هاوکاری به‌کتر بکه‌ن له سر تاوان و ده‌ست بریژی و سنوور شکندن نه‌وا ه‌ندیکیان رقیان ده‌بیت له ه‌ندیکي تریان ، نه‌ګر چی به په‌زامه‌ندی خویشیان نه‌و کارانه نه‌نجام بدن ، طلوس ه‌رموویه‌تی : هر نوو پیاوړیک کوبینه‌وه له بهر غیری خوا تیللا جیا ده‌بنه‌وه به دل په‌نجان‌وه له به‌کتر .

که‌ولته برادره‌ریتی نه‌ګر له سر به‌رژه‌وه‌ندی ه‌رنوولا نه‌بوو نه‌وا سر نه‌نجامه‌ګی لرلایه‌تی به ، وه ته‌نھا کانتیک له سر به‌رژه‌ومونده ه‌رنوولا ده‌بیت نه‌ګر نه‌و برادره‌ریتی به له بهر خوا بیت ، وه نه‌ګر وا نه‌بوو نه‌وا هر په‌کټیکیان نه‌ګر چی هاوکاری به‌کتری بکه‌ن له

کاتیکدا که دلوی یارمه‌تی له یه‌ک ده‌گه‌ن به په‌زامه‌ندی خویان شوا
 نه‌م په‌زامه‌ندی به‌ج بایه‌خیکی نی‌به به‌لکو سه‌رته‌نجام ده‌گه‌رتنه‌وه
 سه‌ر په‌قه‌به‌رایه‌تی و نه‌رایه‌تی و له‌عنه‌ت له یه‌کتر کردن ، وه‌ه‌ر
 به‌کبکیان به‌وی تریان ده‌لئت : نه‌گه‌ر شو نه‌بویه‌یت شوا من نه‌م
 نه‌ده‌کرد .^(۸۰)

۱۱ - به‌راستی براده‌رتی خراب‌کاران نه‌گه‌ر چی له بونیاشدا
 نو‌ستایه‌تیاں به‌رده‌وام بیت شوا له پو‌ئی نو‌یدا زقد به‌په‌له لاده‌جیت
 و هه‌لده‌گه‌رتنه‌وه بو‌ نه‌رایه‌تی و په‌قه‌به‌رایه‌تی ، وه‌ک خوی گه‌وره
 فه‌رمو‌یه‌نی : ﴿الْأَخِلَّاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ﴾
 ﴿۳﴾ [سورة الزعفران] .

واته : براده‌ران له پو‌ئی قیامه‌تدا هه‌ندیکیان بو‌ژمنی هه‌ندیکیان
 ته‌نها که‌سانی له خوا ترس و خویاریزه‌ر له تلوان نه‌بیت .
 وه‌ه‌وی گه‌رینه‌وه‌ی نه‌م خو‌شه‌ویستی و براده‌رتی‌یه به‌ نه‌رایه‌تی
 ده‌گه‌رتنه‌وه بو‌ شو به‌ره‌م و میراته‌ی که له‌م براده‌رتی‌یه‌وه بو‌یان
 ماوه‌تسه‌وه له هلو‌کاری کرینی به‌کتر له سه‌ر تاوان و سه‌رپیچی و
 ده‌ست نه‌رتی .

^(۸۰) مجموع الفتاوی : (۱۵ / ۱۸۲ - ۱۸۳) .

وه خوای گه‌وره‌ فەرمووێه‌تی :

﴿وَقَالَ إِنَّا أَنْعَزَدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَفْئِدَةً مَوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ يَتَّبِعُ الْيَهُودُ قَدْحَانَ وَبِئْسَ مَا يَكُونُ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾^(٨٠)

[سورة‌ العنکبوت] .

واته‌ : پێغه‌مبه‌ر ئیبراهیم (علیه‌ الس‌لام) به‌ قه‌ومه‌که‌ی خۆی فەرموو : به‌ پ‌استی ئێوه‌ جگه‌ له‌ خوا هه‌ندیک بقتان هه‌لبژاردوه‌ به‌ مه‌به‌ستی دۆستایه‌تی نێوان هه‌ر دوو لایه‌ن له‌ زانیانی ئونیا دا نه‌ب‌جا له‌ پ‌ۆژی قیامه‌تدا هه‌ندیکتان باوه‌ڕی به‌ هه‌ندیکی ترمان نامێنیت و له‌عه‌نت و نه‌ف‌ره‌ت له‌ یه‌کتری ده‌که‌ن .

(ابن نیمیة) په‌حه‌مه‌تی خوای لێبێت فەرمووێه‌تی : (ئه‌وانه‌ به‌ کاف‌ر زانی‌ن و باوه‌ڕ پێنه‌بوون و له‌عه‌نت و نه‌ف‌ره‌ت له‌ یه‌ک‌تر کردنی هه‌ندیکیان ب‌ق هه‌ندیکی تریان ته‌نها له‌ به‌ر ئه‌وه‌ نه‌یه‌ که‌ سه‌رپێچی خوای کردوه‌ ! به‌ل‌کو له‌ به‌ر ئه‌وه‌یه‌ که‌ به‌ ه‌قی به‌شداری و هاوکاری ئه‌وه‌ زانیان و زه‌هره‌ری لێکه‌وتوه‌)^(٨١) .

١٢ - زۆریه‌ی کۆپ و مه‌جلیسه‌کانی خراپه‌کاران و له‌پ‌نده‌رچووان باسی خوای تێدا ناگریت ، ئه‌مه‌ش ده‌بیته‌ ه‌قی خۆخوارنه‌وه‌ و په‌شیمانی ب‌ق خ‌لوه‌نه‌کانیان له‌ پ‌ۆژی قیامه‌تدا ، هه‌ر وه‌ك چ‌و‌ن

^(٨١) مجموع الفتاوى : (١٥ / ١٢٩) .

پينغه مېر (ﷺ) له رمويه تي : ((مَا مِنْ قَوْمٍ يَقُومُونَ مِنْ مَجْلِسٍ لَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ فِيهِ إِلَّا قَامُوا عَنْ مِثْلِ حِقْفَةِ حِمَارٍ وَكَانَ لَهُمْ حِمْرَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ))^(۸۲).

واڼه : هيچ كومه له كسيك نسيه له مه جليسيكدا هستن و باسي خويان نيډا نه كړديت ئيلا وه كوښوه وايه كه له سر لاسي كوي دريژك (كه ريك) هستاييتن ، وه نمو دانيشته شيان ده بيته هوي خوخوارده وه و په شيعاني بويان له پوځي قيامه ندا .

۱۲ - به راستي دانيشتن و هاورنيسه تي كړدن له گهال خرابه كارندا كات به سپړ داني تيدايه كه له پوځي قيامه ندا لپرسينه وه و موخاسه به ي به نده ي له سر ده كړت كه كه مته رخه مي تيدا كړيوه و له دهستي دلوه .

پينغه مېر (ﷺ) له رمويه تي : ((لَا تَزُولُ قَلَمًا عَبْدٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ : عَنْ غُفْرِهِ فِيمَا أَفْهَأَ ؟ وَعَنْ عَلَيْهِ مَا عَمِلَ بِهِ ؟ وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ ؟ وَعَنْ جَسَدِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ ؟))^{*}.

واڼه : هه دوو پړي هيچ عه بديك نسيه له پوځي قيامه ندا هه نكسار

^(۸۲) رواه أبو داود في سننه : (۵ / ۱۸۰ — ح ۱۸۵۵) وصحح إسناده النسوي في

رياض الصالحين رقم : (۸۲۸) والألباني في صحيح الجامع رقم : (۵۷۵۰) .

* صحيح الترغيب والترهيب رقم : (۳۵۹۲) - وموگيتو . .

بنیّت تاوه‌کو پرسیاری چوار شتی لێنه‌کرتیت : سه‌باره‌ت به‌ ته‌مه‌نی له‌ چیدا به‌ سه‌ری به‌رێوه ؟ وه‌ سه‌باره‌ت به‌ زانسته‌که‌ی ئایا کردموه‌ی پێی کردوه‌ ؟ وه‌ سه‌باره‌ت به‌ پاره‌ و ماله‌که‌ی چۆن په‌یدای کردوه‌ و له‌ چیدا خه‌رجی کردوه‌ ؟ وه‌ سه‌باره‌ت به‌ لاشه‌ی له‌ چیدا به‌ کاری هێناوه‌ و داپه‌ی‌ناوه‌ ؟

۱۴ - به‌پراستی تۆ به‌ودا ده‌ناسرێته‌وه‌ ، وه‌ گومانێ خراپت پێی ده‌بریت به‌ هۆی هاوڕێیەتی کردنته‌وه‌ له‌گەڵ نه‌ودا .
به‌ گشتی تێکه‌لاوی کردنی خراپه‌کاران زیان و زه‌ره‌ره‌ بۆ خاوه‌نه‌که‌ی له‌ بوئیا و دوا پێژدا .

* (الشیخ عبد الرحمن السعدي) په‌حه‌می خۆای لیبیّت
فه‌رمووێه‌تی : (به‌ گشتی هاوڕێیەتی کردنی خراپه‌کاران زیانبه‌خشه‌ له‌ هه‌موو پوه‌یه‌که‌وه‌ بۆ هه‌ر که‌سێک که‌ هاوڕێیه‌تیان بکات ، وه‌ به‌ لا و خراپه‌ به‌ بۆ نه‌وانه‌ی که‌ تێکه‌لاوییان ده‌که‌ن ، چه‌نێن خه‌ک به‌ هۆی نه‌و خراپه‌کارانه‌وه‌ فه‌وتا و له‌ ناو چوو ، وه‌ چه‌نێک هاوڕێکانیان پلکێشا بۆ کار و شوێنی فه‌وتینه‌رو پوه‌ختنه‌ر هه‌ست بکه‌ن به‌ خۆیان یان هه‌ست نه‌که‌ن)^(۸۷).

له بهر شهوه (أبو الأسود الدؤلي) په حمه‌تی خوای لیبیت
نهموویه تی : (ما خلق الله خلقاً أضّر من الصاحب السوء)^(۸۱).

ولته : خوای گه‌وره هیچ لروستکروویکی لروست نه‌کرووه
زیان‌به‌خش تر بیت له براده‌ری خراب .

که‌واته پیویسته له سهر که‌سی ژیر و لسموز و غم خوری خوی
که‌پزگاری و به‌خته‌وری بق خوی دمویت له بونیا و لوا پوژدا که‌وا
دوور بکه‌ویتنه‌وه له تیکه‌لوی کرنی شه براده‌ره خرابه‌کارانه و به‌و
په‌ری تواناوه را بکات لییان و هیچ که‌مترخه‌میش نه‌کات له‌مه‌دا .

له‌کوتایی شه لیکولینه‌وه‌یه‌دا و دواي شه‌وی شوینه‌ولر و
به‌ره‌مه‌کانی هاومه‌جلیس و براده‌ری چاکه‌کار و زیانه‌کانی
هاومه‌جلیس و براده‌ری خرابه‌کارمان بق ده‌رکه‌وت ، هندیک و ته‌ی له
پیشینه‌وه - به‌جیماو بق‌مان - ده‌گپه‌وه‌و بق‌تان سه‌بلره‌ت به
ه‌لبزورنی هاومه‌جلیس و هاوړی و هاندلن له‌م بواره‌دا :

(۸۱) الشهاب الثاقب في ذم الخليل والصاحب للسيرطي ص : (۳۲) .

ھەندىك وتەى پىشىن

سەبارەت بە ھەلبىزاردنى ھاومە جلىس

پىتغەمبەر (ﷺ) ھەرموویەتى : «لَا تُصَاحِبِ إِلَّا مُؤْمِنًا ، وَلَا يَأْكُلْ طَعَامَكَ إِلَّا تَقِيًّا»^(۸۵).

واتە : ھارونىيەتى كەس نەكەيت ئىللا ئىماندار نەبىت ، ۋە با كەس خواردىت نەخوات ئىللا لە خوا ترس نەبىت .

* (الخطابي) پەھمەتى خولای لىبىت لە شەرحى نەم ھەرموودەيەدا لە كىتپى (العزلة)دا ھەرموویەتى : (واتای ھەرموودەكە نەوہە : كەسك دەعوەت مەكە بق خوارىن لە گەلتەدا ئىللا كەسكى لە خوا ترس نەبىت ، چونكە پىكەوہ خوارىن ئاشنایى و كرانەوہ لە رووى پەكتردا پەيدا دەكەت و دلەكان كۆدەكاتەوہ ، جا بە دواى ئەوہدا بگەپئ كە ھاوہپئ و تىكەلبووان و برادرەوہ تاپىتەكانت لە كەسانى لە خوا ترس و خۆپارىز بن لە تاوان و خرابە)^(۸۶) .

^(۸۵) مسند أحمد : (۳ / ۳۸) ، صحيح سنن الترمذي رقم : (۲۳۹۷) وصحيح سنن

أبي داود رقم : (۴۸۳۲) وحسن الترمذي والبرقي في شرح السنة : (۱۳ / ۱۶۹) وابن مفلح في الآداب الشرعية : (۳ / ۵۶۱) والألباني .

^(۸۶) كتاب العزلة ص : (۱۴۲) .

* وه (لقمان الحكيم) ره حمه تي خوي لبييت ناموزگاري
كوپه كه ي ده كات و پوي ده ليت : (يا بُنَيَّ لَا تَعُدْ بِعَدِّ تَقْوَى اللَّهِ مِنْ أَنْ
تَتَّخِذَ صَاحِبًا صَالِحًا) ^(۸۷).

واژه : نه ي كوي شيرينم له پاش له خوا ترسان هاورنيتمتي چاك
مه ليژيره و بهس .

* وه (عمر بن الخطاب رضي الله عنه) فرموده تي : (لا تَكَلِّمْ فِيمَا لَا
يَحْسِبُكَ ، وَاعْتَزِلْ عَدُوَّكَ ، وَاحْفَظْ صَدِيقَكَ إِلَّا الْأَمِينَ ، وَلَا أَمِينَ إِلَّا
مَنْ يَحْسَبُ اللَّهَ وَيَطِيعُهُ ، وَلَا تُنَاسِ مَعَ الْفَاجِرِ فَيُعْلِمُكَ مِنْ فَحْوَرِهِ ،
وَلَا تَطْلُعْ عَلَى سِرِّكَ ، وَلَا تُشَاوِرْ فِي أَمْرِكَ إِلَّا الَّذِينَ يَخْشَوْنَ
اللَّهَ) ^(۸۸).

واژه : قسه مه كه سه باره ت به شتيك كه په يره ندي به تقوه نويه
، وه دووره پريز به له بوژمنه كه ت ، وه وريا به له براده ره كه ت
ئيللا براده ري نعيمني دل و ده ست و زمان و دامين پاك نه بيت ، وه
كه سيش نعيمن نويه ئيللا كه ستيك نه بيت كه له خوا ده ترمسييت و
گوته پايه لي ده كات ، وه له گه ل خرابه كاردا پي مه كه چونكه فيري
خرابه كار به كاني خويت ده كات ، وه نهيتي به كاني خويت بق ناشكرا

^(۸۷) كتاب الإخوان ص : (۱۱۰) و قم : (۲۵) .

^(۸۸) كتاب العزلة ص : (۱۲۴) .

مه که و دهرمه بره بوی ، وه له ئیش و کاره کانتدا پرس و پا به کهس مه که نیلا به وانه نه بیته کهوا له خوا ده ترسن .

* ههروهها فرموویهتی : (ما أُعْطِيَ عَبْدٌ بَعْدَ الْإِسْلَامِ خَيْرًا مِنْ أَخٍ صَالِحٍ)^(۸۹).

واته : خوای گه وره هیچ شتیکی نه به خشیوه به عهبدیک له عهده کانی له نوای نیسلام چاکتر بیته له براده ریکی چاک و صالح .

* وه (علي بن أبي طالب ؑ) فرموویهتی : (عليکم بالإخوان فَإِنَّهُمْ عُنَّةٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، أَلَّا تَسْمَعَ إِلَى قَوْلِ أَهْلِ النَّارِ : ﴿فَمَا نَا مِنْ شَفِيعِينَ﴾ ^(۹۰) وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ ^(۹۱)) [سورة الشعراء] ^(۹۲).

واته : په یوه ست بن به براده رانی چاکه کاره وه چونکه به پاستی نه وانه پشتگیریت لیده که ن له دوتیا و دواڵژدا ، نایا گویناگریته بو قسهی نۆزه خیه کان که ده لێن : لێره دا کهس نهیبه تکا و په جامان بو بکات ، وه براده ریکی نۆست و دلسۆزیشمان نهیبه پشتگیریهان لیبیکات .

* وه (الغزالي) په همهتی خوای لیبیت له کتیبی (الإحیاء)دا وتویهتی : (یسی ابن مرم علیه السلام) فرموویهتی : (جالسوا مَنْ

^(۸۹) اتفاق السادة المحققين : (۶ / ۱۳۱) .

^(۹۰) إحياء علوم الدين : (۲ / ۱۶۰) .

لم يكن كذا دابن شيت و هاور نيستي كن ديكيت !
 تذكركم الله رؤيته ، ومن يزيد في عملكم كلامه ، ومن يرغبكم في
 الآخرة عمله^(۱۱).

واته : له گال كه سانديكدا دابن شيت كهوا خواتان بيريكه ويته وه به
 بينيان ، وه كرده وه تان زياد بركات به قسه بيان ، وه هاندهرت بن بق
 دولقذ به كرده وه بيان .

* وه (الحسن البصري) په حمه تي خوي لاييتت هه رمويه تي :
 (ما ازداد أحد منكم أحبا في الله إلا لزداد درجة)^(۱۲).

واته : هيچ يه كيك له نيره نويه براده ويكي له بهر خوا زياد بركات
 نيللا به هويه وه پلهميك به رزده بيته وه .

* وه (أبو الدرداء عليه السلام) هه رمويه تي : (لولا ثلاث لأحييت أن أكون
 في بطن الأرض لا على ظهرها : لولا إخوان لسي يأتوني يتقون طيب
 الكلام كما يتقي طيب النمر ، أو أعفر وجهي ساجدا لله ، أو غلوة لو
 روحه في سبيل الله عز وجل)^(۱۳).

واته : نه گهر له بهر سق شت نه بوايهت نهوا پيتمخوش بوو له ژير
 زهويدا بپوليم نهك له سهر زه وي : نه گهر براده رلنيكم نه بوايهت كه

^(۱۱) المصدر السابق : (۲ / ۱۵۹) .

^(۱۲) المطالب العالي : (۱ / ۱۰) .

^(۱۳) الزهد للإمام أحمد ص : (۱۳۵) .

دین بۆ لام و وتەى خۆشم بۆ ھەلە بەژتین ھەروەکو چۆن خورماى
خۆشم بۆ ھەلە بەژتین ، یان پورمەتم خۆلای دەکەم لە کاتى
سوجدەدا بۆ خوا ، یان ھەنگاونکى پۆیشتن یان گەپانەو لە پیتناوى
خولادا بنتم .

* وہ (محمد بن واسع) پر حممتی خواہی لبیبیت فہرہ و بیہتی : (ما بقی فی الدنیا شیء الذہ بہ إلا الصلاۃ جماعۃ ، ولقی الإعراب) ^(۱۱).

واقتە : لە دۇنيادا ھېچ شتێك نە ماوه چێژی لێببینم ئیلا نوێژ لە
جەماعەتدا و گەشتن بە برادەرێن نە بێت .

* وہ (بلال بن سعد) پہ جمعہ کی خوائی لیٹیٹ فہرموویہ تی : (أَخْ لَكَ كَلِمَا لَقِيكَ ذَكَرَكَ بِعَظَمِكَ مِنْ اللَّهِ عَمْرٌ لَكَ مِنْ أَخٍ كَلِمَا لَقِيكَ وَضَعِيَ كَفَكَ دِهَارًا) (۱۰)۔

واته : برلاره رىكت كړوا هر كاتيك پټت بگات به شى خوتت له لاي
خوا بير خاتموه چاك تره بړت له برلاره رىكت كړوا هر كاتيك پټت بگات
دينارىك بخته ناروده سته وه .

* وہ پرسپار کرلوہ لہ ہندیک لہ دانایان : (أي الكونز عم ؟ قال : أما بعد تقوى الله ، فالأخ الصالح) (۱۱)۔

(٩٤) الزهد للإمام أحمد ص: (٣١٣).

^(٩٠) الزهد لابن المبارك ص: (١٦٧)، والحلقة: (٥ / ٢٢٥).

واته : چ که نجینه نه ک (چ شتیکی به فرخی مه لگیرو) چاک تره ؟
 فهرموی : له خوا ترسان نه جا برادر می چاک .

* وه وترو له به (سغبان) په حمته خوی لیبتت : (ما ماء العیش ؟ قال : لقاء الإخوان)^(۹۷).

واته : تلوی ژبان بریتیه له چی ؟ نهویش فهرموی : گیشتن به برادران .

* وه همدنیک له پتشین (سه له ف) فهرمویتي : (أعجزُ الناس من قصر في طلب الإخوان ، وأعجزُ منه مَنْ ضَيَّعَ مِنْ ظَفَرٍ بِهِ مِنْهُمْ)^(۹۸).

واته : بین دهمه لات تریتي خه لك نه و کسه یه که که متهمی بکات له که پان به نوای برادران ، وه لهو بین دهمه لات تر نه و کسه یه که و نه که برادر می چاکي دست کهوت له دهمه سستی بدات .

* وه وترو له به (محمد بن واسع) په حمته خوی لیبتت : ۱۱۱
 چاکترین کردم وه له نوینادا کامه یه ؟

نهویش فهرموی : (صحبة الأصحاب ، ومُحَادَثَةُ الإخوان إذا اصطحبوا على التقى والبرِّ فحَتِّدْ يلهب الخلاف من بينهم)^(۹۹).

^(۹۷) کتاب الإخوان ص : (۱۳۳) رقم : (۶۱) .

^(۹۸) روضة العقلاء ص : (۹۳) .

^(۹۹) الإحياء : (۲ / ۱۸۰) .

^(۱۰۰) کتاب الإخوان ص : (۱۲۸) و کتاب المحتاجين في الله ص : (۳۰) .

واته : هاوێتیته کردنی هاوێتیانی چاک ، وه قسه کردن لهگه له براده راندا نه گهر براده رتیته که یان له سهه خوا ترسان و چاکه کاری بیهت نهوا نهو کاته ناکوکی نیونیان نامیتهت .

* وه (مالك بن دينار) په حمهتی خوای لیتهت فرموویهتی :
(إِنَّكَ إِن تَقُلَ الْأَحْكَارَ مَعَ الْأَبْرَارِ خَيْرٌ لَّكَ مِنْ أَنْ تَأْكُلَ السَّعِیْرَ مَعَ الْفُجَّارِ ، وَأَنْشُد :

وصاحب خیار الناسِ تَج مسلماً

وصاحب شرار الناسِ يوماً فتندم^(۱۰۰).

واته : به پرستی نه گهر تق له گه له چاکه کاراندا به رد بگویتیه وه چاک توه بۆت له وهی که وا خورما و پۆن بخویت له گه له خراپه کاراندا ، نه دجا نه م به یتهی خوینده وه :

"هاوێتیته چاکترینی خه که بکه به سه لاههتی پزگارت ده بیته .. وه بۆ ته نهها پۆزیکیش هاوێتیته خراپترینی خه که بکه په شیمان ده بیته وه "

* وه (هلال الراي) په حمهتی خوای لیتهت فرموویهتی : (لَوْ أَنَّ السُّوءَاتِ مَا كَانَ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ)^(۱۰۱).

(۱۰۰) تفسیر القرطبي : (۲۷/۱۳) ، وهو في روضة العقلاء ص : (۱۰۰) بدون الهت .

(۱۰۱) تهذيب تاريخ دمشق : (۱/ ۴۳۹) .

واته : به هیئترین دوستایه تی نهوویه کهوا له پیتناوی خوای
کهوره دا بیئت .

* وه (المأمون) فهرموویه تی : (إِنْ غَلَبَ شَيْءٌ عَلَى حُبِّ السَّمَالِ
وَالْوَلَدِ فَلَا أُحِبُّ الصَّالِحَ)^(۱۰۶).

واته : نهگهر شتی که بیئت که زال بییئت به سه ر خۆشه ویستی
مال و مندالدا نهوا براده ری چاکه .

* وه (سفيان الثوري) په حمه تی خوای لیبیئت نه م دوو به یته ی
ده خوینده وه :

أَبْلُ الرِّجَالِ إِذَا أُرِدَتْ إِخْلَاعُهُمْ

وَتَوَسَّمْنَ أُمُورَهُمْ وَتَفْقَدِ

فَإِذَا وَجَدَتْ أُنْحَا الْأَمَانَةِ وَالتَّقَى

فَبِهِ الْبَلَدَيْنِ فَرِيرٌ عَيْنٍ فَاشِدٍ^(۱۰۷)

واته : نهگهر ویستت براده ری تی بیوانتیک بکه بیت نهوا تا قیان
بکه وه ..

حال و کاریان ده مت نیشمان بکه و به دوایدا بکه ری ..

جا نهگهر بینیت براده ری کی ده ست و زمان پاکه و له خوا ترسه ..

(۱۰۶) حُتَّةُ الرِّضَا فِي التَّسْلِيمِ لِمَا قُتِرَ اللَّهُ وَقَضَى لِلْفَرَنْجِيِّ : (۶۸ / ۳) .

(۱۰۷) كِتَابُ الْإِعْوَانِ ص : (۱۱۵) وَرَوْضَةُ الْبَقْلَاءِ ص : (۱۰۵) .

نه‌وا به هه‌رنوو ده‌مست به توندی بیگره خۆت بۆ شه‌وی
چاره‌مکانت تۆقره بگریت .

* وه (محمد بن عمران) په‌حه‌ته‌ی خۆای لیبینت هه‌رموویه‌تی :

وما السرُّ إلا بإخوانه

كما تفيضُ الكفَّ بالسمعصم

ولا خيرَ في الكفِّ مقطوعة

ولا خيرَ في الساعدِ الأجنم^(١٠٤)

واته : مرقوف هه‌ج نه‌یه ئیلا به‌براده‌ره‌کانیه‌وه نه‌بیته .. هه‌ر

وه‌کو چۆن به‌هه‌چه‌ک له‌پ ده‌که‌یت به‌مشت ..

وه هه‌ج سوونیک له‌له‌په‌ی برلوه‌دا نه‌یه .. وه هه‌ج سوونیک له‌

بازنوی گه‌ر و برلوه‌دا نه‌یه .

* وه هه‌مندیک له‌شاعیران وتویانه :

نَحْتَبُ قَرْنَيْنِ السَّوِّءِ وَاصْرَمَ حِلَالَهُ

فَإِنْ لَمْ تَجِدْ عَنْهُ مَحِيصًا فَدَارِهِ

وَاجِبٌ حَبِيبُ الصَّدِّيقِ وَاحْفَظْ مَرَأَتَهُ

تَلَّ مِنْهُ صَفْوَ الرِّدِّ مَا لَمْ تُعَارِهِ^(١٠٥)

^(١٠٤) روضة العقلاء ص : (٦٨) .

^(١٠٥) تفسير القرطبي : (١٣ / ٢٦) .

واته : خوت به دوور بگړه له براده ري خراپ و په يوه ندي له
 گه لدا بېچرېته .. وه نه گړ پټگا چاره ت نه بوو شوا ژيانی له گه لدا
 بگوږه ريته ..

وه خوښه ويستی راسته خوښوېت و ناگادريش بېه له وهی که
 مش و مړی له گه لدا بکه يټ .. چونکه به و شتولزه دقستايه تي پاکت
 لښه وه ده ست ده که ويټ نه گړ مش و مړی له گه لدا نه که يټ .
 * وه به کيکي تر و توبه تي :

اصْحَبْ خِيَارَ النَّاسِ أَيْنَ لَقَيْتَهُمْ
 خَيْرُ الصَّحَابَةِ مَنْ يَكُونُ ظَرِيفاً
 وَالنَّاسُ مِثْلُ دِرَاهِمٍ مُزَنَّا
 فَرَأَيْتَ مِنْهَا قِضَةً وَزَيْوفاً^(۱۰۶)

واته : هاورنيه تي چاکتريش خه اک بکه له هر کوټيه کدا پټيان
 گه شتيت .. چاکترين هاورې نه و که سه به که و پټک و پټک و سه رنج
 پاکش بټت ..

خه لکی وه کو دبرهم وان له کاتيکدا که و جبايان ده که پته وه ..
 له ناويدا زيوې په سن و ساخته ش (مزه وه) ده بينيت .

^(۱۰۶) روضة الغلاء ص : (۱۰۲) و تفسير القرطبي : (۱۳ / ۲۶) .

برام له کوتا پیدایه لیم

خوت به پره ست بکه به هاومه جلیس و براده ری خیر و بیست و
چاکه کار و نه مهش له ناخی خوتدا جیگر بکه ، وه سوود بیینه له
زانست و په وهست و کرده وه کانیاں ، وه خوت و پشغیر بکه به
بچووند و رقما پیه کانیاں ، وه نه وهش له میرنا کهم که و ده بیست
صهر و نارام گرتیت یاد خومه وه له سه نه و نازار دان و کهم و
کوپرانی که له لایه ن هه تنیکانه وه ده بیست به هوی زالیونی
ناتمووی به سه ریانه وه ، سه روه ها به هوی جیاوازی ته بیعت و
په وشت و ناکاریانه وه

وه به رده وام نم نایه ته یه پته وه پیش چلوی خوت و بیهینه به
سه لاپه ره کانی دلندا کهوا خوی که و ده تنیدا هه رمویه تی : **وَأَصْبِرْ**
نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدْرِ وَالْعُقُوبِ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَقَدْ
عَيْنَاكَ عَنْهُمْ فِرًا زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تَطِيعُ مَنْ أَمَرْنَا فَلْيَدْعُ عَنْ كُرْهٍ وَأَنْتَ
هَوْنٌ وَكَانَ أَمْرُهُمْ قُرْآنًا ﴿١٥﴾ [سوره الکهن].

وانه : نارام بگره له که له نه و که سانه دا کهوا خوی به روه ریکاریان
ده به رستن و لئی ده پارینه وه به به یانیان و نیولرلن به مه بهستی

* مه بهستی نه وه به له که له کسان خوا په ریکدا تنیک له بیه و هاوریه تی نهو جوړه که سله بکه و
تهنها چار به به لایان و لا به به جوړه به لای نهولندا که به پیکان له خوا و به ریکدا به پیکر می .

په زلمه ندى و پاداشتی په روه رنگاریان ، وه چاوه کانت تيمه په رتته
لتيان به مه به ست جوانی ژيانی دونيا ، وه گوپړايه لی شه وکسانه
مه که که وا بڼه ناگمان کړدون له ياد و بهرنامه که ی خوا و شوینی
نلره زووی خوږيان که وتوون و بهرزه ونډيه کانی دین و ژينی خوږيان له
ده ست دلو و هورتانديوانه .

داواکارم له خواي گوره که وا هاوم جلیس و براده ری چاکه کار
نه وانه ی ده ستمان ده گرن به ره و به خفه وه ری دونيا و لولپژ بق من و
نیوه ش به نسیب کات ، وه کرنی چاکه و خپره کان و وازمېنان له
خرابه کانمان پې بیه خشیت ، وه بمانکاته کلیلی کرښه وه ی ده رگای
چاکه و داخستنې خرابه ، وه هر هه موومان کړیکاته وه له جیگای
په حمت و میهره بانی خو ی .. آمین .

وصلی الله وسلم علی نبینا محمد

وعلی آله وصحبه أجمعین

ته ولو یوم له وهرگتړنی شه نامیلکه به

له پیش نوږزی مه غریبی پوږزی شه مه پښه کونی :

۱۴۲۹ / ۴ / ۲۷ ک

۲۰۰۸ / ۵ / ۳ ن

(باوکی فخر د موس محمد عبد الرحمن لطيف) / که لار

(۰۷۷۰۱۹۸۸۶۳۳)

پاشکۆ :

باشترین هاوری ی بیده نگ کتیه

و

هه لگرانی زانستی شهرعی و پهیره و کارانی سوننهت باشترین هاوری و هاومه جلیسن

به پینووسی

محمد عبد الرحمن لطیف

باشترین هاوڕێی بێدەنگ کتێبه

هەنێك لە دانایان وتوبانە : (الکتاب خیر جلیس) واتە : کتێب
باشترین هاومه جلیس و هاوڕێیه .

وه شاعریك وتویهتی :

رَغَمُ جَلِيسِ السَّمْرِ كُتُبُ نَفْسِهِ

عُلُومًا وَآدَابًا كَعَفْلٍ مَوْتِهِ^(١)

واتە : باشترین هاومه جلیسی مرقوف کتێبانیکه که وه کو عه قلیکی
هیمن و له سه ره ق چه نەین زانست و ئادابی پێ ده گه یه نن .

به پاستی کتێب نه و هاوڕێ بێ ده نگه یه که وا دانایه تی و زانستی به
سوودی لیوه به ده ست ده خه یت ، وه هه رگیز نه یه تی به کانی زیانت
ناشکرا ناکات و خیا نه ت و نا پاکیت له گه لدا ناکات .

هه روه ها وتروه کتێب : (حاضِرٌ نَفْعُهُ ، مَأْمُونٌ ضَرُّهُ ، يَنْشَطُ
شَاطِطُكَ فَيَنْسَطُ إِلَيْكَ ، وَيَمْلَأُ بِمَلَأِكَ فَيَنْفِضُ عَنْكَ ، إِنْ أَدْنَيْتُهُ دَنَا ،
وَإِنْ أُنَافَيْتُهُ نَافَى ، لَا يَغْفِكَ شَرًّا ، وَلَا يَفْشِي عَلَيْكَ سِرًّا ، وَلَا يَتِمُّ عَلَيْكَ ،
وَلَا يَسْمَى بِنَجْمَةٍ إِلَيْكَ)^(٢) .

واته : کتێب سووده کانی ده سته جێ و ئاماده یه ، بێوه ی و
بێ زیانه ، گۆرچ ده بێته وه به گۆرچ بوونه وه ی تق بۆیه خۆیت بۆ

^(١) بهرواته کتێبی : الثمار المانعة من الكلمات الغامضة لاهیه : (٣٦٥ — ٣٦٦) .

^(٢) نهد العلم للخطيب البغدادي لاهیه : (١٥٧) .

دهکاتهوه ، وه بێزار ده بێت به بێزار بـهـوونی تو بۆیه خۆیت
 لێ ده گریتهوه و داده خهڕیت ، نه گهڕ نزیکی بکهیت وه لێت نزیك
 ده بێتهوه ، وه نه گهڕ دووری خهیت وه نه ویش لێت دوور ده کهوێتهوه
 ، خهڕپه ی بۆت ناوێت ، نهێنی به کانت ناشکرا ناکات ، هه وāl و قسه ت
 ناگهیه نێت به کهسانی تر ، وه هی ئهوانیش بۆ نا هێنیت به مه به سستی
 تێکدان و ناشووب گێران .

وه (الخطیب البغدادی) فهرموویه تی : (ومع ما فی الکب من
 المنافع العیمة ، والمفاخر العظیمة ، فهی : أكرمُ مالٍ ، وأنفسُ
 جمالٍ ، والکابُ آمنُ جلیسٍ ، وأسرُّ أنیسٍ ، وأسلمُ تلمذٍ ، وأفصحُ
 کلیمٍ)^(٥).

واته : کتێب له گهڵ ئه وه شدا که چه ندهین سوودی گهشتی و
 شانازی گه و ده ی تێدا به بریتی به له : به پزترین مال و سامان ، به فرخ
 ترین جوانی ، وه کتێب بێ زیان ترین هاو مه جلیسه ، نهێنی پارێزترین
 (یان دلقوشکارترین) هاو پێی به ، بێ وه ی ترین هاو ده مه ، پاراو ترین
 قه سه که ره .

وه نامۆزگاریت ده که م به وه ی که وا : کتێب بکهیت به هاو مه جلیس
 و هاو پێت له کاتی ته نهایتدا :

(٥) تفهید العلم للخطیب البغدادی لاپه ره : (١٥٨) .

(قيل لرجل: مَنْ يُؤنسك؟ فضرِب على كعب وقال: هذه، ففيل:
مِنَ النَّاسِ؟ فقال: الذين فيها)^(١).

واته : وتراوه به پياوټك : كڼ دلفخوش و دلته واييت دهكات ؟
نويش دای به سمر كټيټه كانيدا و وتی : نه مانه .
وترا : له خه لكی ؟

وتی : نهولمې كه ټييدلن .
(وقيل لبعضهم : أما تستوحش؟ فقال : يستوحش مَنْ مع الأنس كله
؟ قبل : وما الأنس كله ؟ قال : الكتب)^(٢).

واته : وتراوه به هه نديك : هه ست به نه نهايي و دلبړان و
سامفناكي ناكميت ؟ نهويش وتی : ټايا كه سيك هه به هه ست به
ته نهايي و دلبړان و سامفناكي بكات كمر له گه ل هه موو هاورټكاندا .
وترا : نهو هه موو هاورټكانه كيټن ؟

وتی : كټيټين .
(وقال بعض الوزراء : يا غلام اتني بأنس العلوة ومجمع السلوة ،
فقطر جلساؤه أنه يستدعي شرباً ، فأتاه بسفط فيه كُتب)^(٣).

واته : هه نديك له وه زيږده كان وتويه تی : نهی خزمه تكار هاورټي
ته نهايي و كوكه رهوهی دلتهولمې و خه م په وتنه رهوه م بقی بيته .

(١) تهيد العلم للمخطيب البغلدي لاپهړه : (١٦٣) .

هاومه‌جلیسه‌کانی و اگومانیان برد که‌وا دلوای خوارینه‌ویه‌ک

ده‌کات .

نه‌ویش : سه‌به‌ته‌یه‌کی بق هینا کتییی تیدا بو .

وه (شفيق بن ابراهيم البلخي) فرموده‌تی : (قلنا لابن السبارك : إذا صليتَ معنا لم لا تجلسُ معنا ؟ قال : أذهبُ فأجلسُ مع التابعين والصحابة ، قلنا : فأين التابعون والصحابة ؟ قال : أذهبُ أنظرُ في علمي فأدرك آثارهم وأعمالهم ، ما أصنع معكم ؟! أنتم تجلسون فتتأبون الناس ، فإذا كان سنة مائتين فالبعدُ من كثير من الناس أقربُ إلى الله تعالى ، فرُ من الناس كفرارك من الأسد ، وتَمسُكُ بدينك ، يَسْلَمُ لك لَحْمُكَ وذَمُّكَ^(۱) .

واته : وتمان به (عبد الله بن السبارك [۱۱۸ — ۱۸۱ك]) : بق

چی کاتیک نویژت ته‌ولو کرد له‌گه‌ل نیتمه‌دا دلانیشیت له‌گه‌ل‌ماندا ؟

نه‌ویش فرمودی : ده‌پۆم له‌گه‌ل شویتکه‌وتولن و هاوه‌لانی پیغه‌مبه‌ردا ﷺ دلده‌نیشم ، وتمان : نه‌ی شویتکه‌وتولن و هاوه‌لانی پیغه‌مبه‌ر ﷺ له‌کوین ؟

فرمودی : ده‌پۆم سه‌یری زانسته‌که‌م ده‌که‌م و ده‌گه‌م به

شوینهلور و کرده‌وه‌کانیان ، چی بکه‌م له‌گه‌ل نیوه‌دا ؟!

^(۱) تعبد العلم للحطیب البغلادی لایه‌ره : (۱۶۴) .

نيوه دادنيشيت غيبهتي خه لکي دهڪن ، جا حق نه گهر بگاته
سالي (۲۰۰) دوسهده نهوا دورد ڪوتنهوه له تقريتهتي خه لکي نزيڪ
توت دهڪانهوه له خولي گهوره ، را بڪ له دهست خه لکي وهڪو چئن
را دهڪيت له دهست شيئر ، وه په پورهست ببه به لينه ڪتوهوه و
دهستي پتوه بگه نهوا گوشت و خويته ڪت پتوهتي دهبيت .

وه (محرز بن جبر الروزي) فهرموويهتي : (قيل لابن المبارك : يا أبا
عبد الرحمن لو خرجت فحطت مع أصحابك ، قال : إني إذا كنت في
المنزل جالست أصحاب مُحَمَّد ﷺ — يعني النظر في الكتب —) .^(۴۰)

واته : وترا به (عبد الله بن السُّبَّار) : نهتي بلوڪي عبد الرحمن بق
دهرتاچيت له گهڙ هاورنيڪانندا دلبنيشيت ، نهويش فهرمووي : من
نه گهر له مالدا بم نهوا له گهڙ هلوه لاتي (مُحَمَّد) دا ﷺ دادنيشم ، واته
: سهيري ڪلتيب دهڪم .

وه (عبد الحميد التوزي) فهرموويهتي : (الكتاب نلسم ، عهدُ
وفاته قديم ، الكتاب مُلَدِم ، ليس مَنْ نَادَمَهُ بنادم ، الكتابُ جهم ، حمره
عميم ، الكتابُ أَخْ غَيْرُ شَوَّان ، فَنَفَرَدَ عن الإخوان ، الكتابُ سَمَرٌ ، سليمُ
الظاهر والضمي) .^(۴۱)

^(۴۰) تعيد العلم للخطيب البغدادي لاپهره : (۱۶۲) .

^(۴۱) تعيد العلم للخطيب البغدادي لاپهره : (۱۶۲) ، وه بهرونه ڪتيتي : لبقاط السهه
لطيله علم للكتاب والسنة لاپهره : (۳۹ — ۴۰) .

واته : کتیب هاو ده م و هاو پئی به ، به لینی وه هاداری دیرینه ،
کتیب پانیت له سهری ، نهو که سهش که راهات له سهری هورگیز
به شیمان نابیتته وه ، کتیب هاو له دلسوز و گیانی به گیانی به ،
خیره کانی گشتی به ، کتیب برلیه و خیانهت کار نی به ، بزیه نه نه
به رموه له گه لیدا بین له برادران ، کتیب هاو پئی و هاو پازی شه و گلره ،
روالت و ناوه پوکی پیوه به .

مه به ستیش به وشه ی (کتیب) لیره دا نه و کتیب به که زانستی به
سوود و پلست و په سه نی له خق گر تبت ، زانستیک که سوودی دین و
ژینی تیدا به رقرار بیت ، ناشکر شه که (زانستی شه ره ی) سه روه ی
همو زانسته به سو ده کانه و به خت و هری ژین و دینی پیوه به منده .
پیتاسه ی زانست :

۱ - نیمامی (محمد بن عبد الوهاب) فرموده تی : (العلم هو :
معرفة الله ومعرفة نبيه محمد ﷺ ومعرفة دين الإسلام بالأدلة) .

واته : زانست بریتیه به له : ناسینی خوا و ناسینی پیغه مبه ره که ی
(محمد ﷺ) و شاره زا بوونه له تاینی نیسلام به به لکه وه .

۲ - وه پییشه وا (ابن القيم) فرموده تی : (العلم قال الله قال
رسوله قال الصحابة ...) .

واته : زانست بریتیه به له : فرموده ی خوا و فرموده ی
پیغه مبه ر و فرموده ی سه حابه ...

٣ - وَهُوَ نِيَمَامِي (الْأَوَزَاعِي) هَرَمُوزِي هَتِي : (الْعِلْمُ مَا جَاءَ عَنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ ﷺ ، وَمَا لَمْ يَحِمْ ، عَنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ ﷺ فَلَيْسَ بِعِلْمٍ).

وَإِنَّهُ : زَانِسْتِ نَهَوِيَه كِه لِه جِه حَايَكَا نِي بِتَقَه مَبَر مَرُومَه (ﷺ) هَاتِينِسْتِ ، وَهُوَ نَهَوِي كِه لِه جِه حَايَكَا نِي بِتَقَه مَبَر مَرُومَه (ﷺ) نَه هَاتِينِسْتِ نَهَوِي عَلَمُور زَانِسْتِ نَهَوِيَه .

٤ - وَهُوَ نِيَمَامِي : (شَاهِدِي) هَرَمُوزِي هَتِي :

(كُلُّ الْعِلْمِ سِوَى الْإِسْرَافِ مِثْلِيَّةٌ)

إِلَّا الْحَدِيثُ وَالْأَلْفَةُ فِي الدِّينِ

الْعِلْمُ مَا كَانَ فِيهِ قَالَ حَسَنًا

وَمَا سِوَى ذَلِكَ وَسِوَى الشَّيَاطِينِ

وَإِنَّهُ : هَرَمُوزِ زَانِسْتِ كَانِ جِكِه لِه هَرُومَانِ خَلْقِ خَرِيك كَرِنِه تَهَنَّا هَرَمُوزِيهِ رَتِيكَمِيشْتَن وَشَارَمَزَا بَوُون لِه دِلِين نَهَبِتِ .

زَانِسْتِ نَهَوِيَه كِه تَنَبِيْدَا بَوُتَرِيْتِ بِتَقَه مَبَر (ﷺ) هَرَمُوزِي هَتِي وَ جِكِه لِه مَشْ هَرَمُوزِي وَهُوَ سَوَه سَهِي شَهَبِتَانِه

٥ - وَهُوَ نِيَمَامِي (ابْنُ حَجَرٍ الْعَسْقَلَانِي) هَرَمُوزِي هَتِي : (الْإِسْرَافُ بِالْعِلْمِ : الْعِلْمُ الشَّرْعِيُّ الَّذِي يُعَيِّدُ مَعْرِفَةً مَا يَحِبُّ عَلَى الْمَكْلُفِ مِنْ أَمْرِ عِبَادَتِهِ وَمَعَاقِلَاتِهِ ، وَالْعِلْمُ بِاللَّهِ وَصِفَاتِهِ ، وَمَا يَحِبُّ لَهُ مِنَ الْقِيَامِ بِأَمْرِهِ ، وَتَرْكِهِ عَنْ الثَّقَائِلِ ، وَمَذْكَرُ ذَلِكَ عَلَى التَّفْسِيرِ وَالْحَدِيثِ وَالْفَقْهِ) فَتَحَ الْبَزْزِيُّ شَرْحَ صَحِيحِ الْبُخَارِيِّ : (١٨٧ / ١) .

وانه : مه بښت به زانست : زانستی شهرعی په که سودی
 شاره زابرونی تیدایه له وې که پټویسته له سر هه موو موسلمانیکي
 نړک له سر (ته کلیف لیګرو) له بواری ټاپنه که یدا له پرستنه کانی و
 له هلس و کورته کانیدا ، وه زانیاری دهریاره ی خوی گوره و
 سیفته کانی و نه وې که پټویسته له ساری له پټناوی شودا پری
 هلیسیت له فرمانه کانی و پاک راګرتنی له کم و کورې ، وه هه موو
 نه وانهش پلوه ستاون له سر : ته فسیر و فقه و فرموده .

هه لګرانی

زانستی شهرعی و په پره وکارانی سوننه

باشترین هاوړی و هاوړه جلیس

باشترین هاوړی و هاوړه جلیس و برادر بق مرقف شو که سانه
 کهوا دوو شتیان تیدا به دی ده کرنت (زانستی به سوود و کړنوی
 چاک / العلم النافع والعمل الصالح) ، نه مهش ته نها و نه نها له
 (هه لګرانی زانستی شهرعی و په پره وکارانی سوننه) دا نه وانه ی که
 حق و راستیه کان ده زلفن و کرده و شې پیده کن (يعلمون الحق
 ويعملون به) ده بینیته وه .

خوی گوره بوی دیاری و ده ست تیشان کردوین باشترین
 هاوړی کټن و به چیش له گال نه واند ده بین ، نه ویش له ټاپه تداپه

که تنییدا فرموده‌ی: ﴿وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّدِيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا﴾ [سورة النساء] .

و آن : هر که سبک گوید پاهای خوا و پیغمبر بکات نهوا له که له
 نهو که سانه‌دا ده بیست که خوا نفعه‌ی خوی پی‌به خشیون له
 پیغمبران و راستگویان و شهیدان و پیاوچاکان ، وه نهوانه‌ش
 باشترین هاورین .

له بهر گرنگی و بایه‌خی نه م یابه‌ته ده بینین خوی که وره فیبری
 کردوین کهوا له نوژده کانه‌اندا به لایه‌نی که مه‌وه پوژانه حه‌قده (۱۷)
 جبار دلوی لیبکه‌ین هیدایه‌تمان بدلت و زینماییمان بکات بق سر
 رنگای نهوانه‌ی نفعه‌ی خوی پی‌به خشیون که باشترین هاورین :

﴿أَفَتُلَاحِظُونَ الْعُنُوتَ السَّامِيَةَ ۖ مِرَّةً ۚ الَّذِينَ أَنْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرَ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الْفَاسِقِينَ﴾ [سورة الفاتحة] .

و آنه : خوابه زینماییمان بکه بق سر رنگای راست .. رنگای
 نهوانه‌ی که نفعه‌ی خوی پی‌به خشیون ، نهک نهوانه‌ی که اینیان
 توو‌به بویست و نهک نهوانه‌ش که گومرا بوون^(۱) .

^(۱) پیغمبری خوا (ﷺ) فرموده‌ی: «(الْمَغْضُوب عَلَيْهِمُ الْيَهُودُ وَالضَّالِّينَ النَّصَارَى)»
 [سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم: (۲۲۶۳)] .

هوی تروپه بوونی خوا له جووله که کان دهگه پیتسه و بۆ نهوهی که
نهوان زانستیان پین بوو به لام کردموه یان پین نه ده کرد !

وه هوی گومرا بوونی گاوده کانیش دهگه پیتسه و بۆ نهوهی که
نهوان کردموه یان ده کرد به لام به پین زانست !

به لام نهوانه ی که خوا نیمه تی خویی پین به خشیون له (پیغه مبه ران
و راستگریان و شه هیدان و پیاوچاکان) زانستی به سوویدان پین بووه
و له هه مان کاتدا کردموه ی چاکیشیان کرپوه بهو زانسته به سووده
، بقیه خوای گه ووه شه و پتزه ی لسی ناوین و قهرمانی به نیمه ش
کرپوه که داوای لیتیکه یین پینما ییمان بکات بۆ سه ر پتگا راسته کی
نهوان بۆ نهوه ی بپین به هاوینیمه ی نهوان له نونیا و قیامه تدا .

* یه کتیک له پیتسه وایانی سه له ف (ابن شَرَدَب) په جمه تی خوای
لِیْتِیْت هه رموویه تی : (إِنَّ مِنْ نِعْمَةِ اللَّهِ عَلَى الشَّابِّ إِذَا تَسَكَ أَنْ يُؤَامِيَ
صَاحِبَ السُّنَّةِ يَحْمِلُهُ عَلَيْهَا) ^(۳).

واته : به راستی هه تدیك له نیمه ته کانی خوا به سه ر گه چه وه له
کاتیکدا پیده گات نهوه یه که براده ویشی که سیک له هه لگرنی سوننه ت
بکات بۆ نهوه ی په ووه رده ی بکات له سه ری .

واته : نهوانه ی که خوا لیبان تله ره بووه بریتین له جووله که ، وه نهوانه ی که
گومرا بوون بریتین له گاوده مکن .

^(۳) شرح أصول السنة للإكثاني رقم : (۳۱) .

* به كذا تر له پیشه وایانی مهلف (أبواب السخاني)
به حمتهی خوی لیبت له رمویه تی : (إِنَّ مِنْ سَعَادَةِ الْحَدَّثِ
وَالْأَعْمَى أَنْ يُوقَّعَ مَا اللَّهُ لِلْعَالَمِ بِالسُّنَّةِ)^(۳).

واته : به راستی به ختوهری گنج و کسیت که زمانی عهده بی
نه زانیت له و دایه که خوا زلایه کی شاره زا به سونه تی بز پیکبات
که تیپیکه به نیت و په روه رده بی بکات له سهری .

له مهوه بزمان پوون و ناشکرا ده بیبت کهوا هورپیه تی کرنی
شارمزایان به سونه تی پیغه مبر (کذا) و شوپنکه موتوانی نهوانی که
به رده وام داکوکی ده کن له زیندور کرنه وه و په پرهو کرنی
سونه ته کان کاریگری به رچاویان هیه له سهر زیان و دلهاتووی
لاولن بویه زانایانی پیشین زرد بایه خیانت پو دلو و جهختیان له سهر
کرنه وه ته وه ، چونکه به هوشیوهی نه م جزوه هورپیه تی و
براده رپیه تیبه خوی گهوره گومرایان بزگار ده کات و هیدلیه تی
لایتمولان ده دات بز سهر پنگای راست که بریتیه له زانستی به
سود و کرده وهی چاک .

زانستی به سوود و کردمووی چاک

په یامی پیغه مبهرمانه (ک)

خوای په روه رنگار فرموویتهی : ﴿ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ
بِالْهُدَىٰ وَدِينٍ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ۚ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ
(۳۳) ﴾ [سورة التوبة : ۳۳ ، و سورة الصدف : ۹] .

مه روه ها فرموویتهی : ﴿ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينٍ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِأَقْوَمِهِمْ ﴾ (۳۸) ﴾ [سورة النتح : ۲۸] .

ولته : خوای په روه رنگار پیغه مبهرمه کی نارووه به (پرنمای) و
(بین دلی راسته قینه) بز نهوهی لیته کی سرکه ویت به سر هموو
دین و تالینه کانی تردا نه گه رچی موشریک و هاوه لبریا دهره کانیش
پنیا ن ناخوش بیت ، وه خولش به سه بیت به شاهید .

نیامی (ابن کثر) فرموویتهی : (فَالْهُدَىٰ هُوَ الْعِلْمُ النَّافِعُ ، وَدِينُ
الْحَقِّ هُوَ الْعَمَلُ الصَّالِحُ) ^(۱) .

(۱) تفسر ابن کثر : (۱ / ۱۷۱) .

سوفیک : نیامی (ابن کثر) له ته لیسری ته م نایه ندا : ﴿ يَهْدِي إِلَى
الْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ﴾ [سورة الاحقاف] فرموویتهی : ﴿ يَهْدِي إِلَى
الْحَقِّ ﴾ له بیویلومر و هواله کاندای ، ﴿ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ﴾ له کردلره کاندای ،

وقت : (پنجمای) بریتیه له : زلمستی به سود (العلم النافع) ... (بین دلی ریاسته قینهش) بریتیه له کردهوی چاکه (العمل الصالح) .

هروه ما هوموینیتی : (فالفهلی هو ماجاء به من الإخبارات الصادقة والإيمان الصحيح والعلم النافع ، وَفِيهِ الْحَقُّ هو الأعمال الصالحة الصحيحة النافعة في الدنيا والآخرة)^(۹) .

وقت : (الفهلی / پنجمای) بریتیه له وی که پیغمبر ﷺ پی می هاتوه : له هواله ریاسته کان و بلوه پی بروسست و زلمستی به سود ، (وَفِيهِ الْحَقُّ / بین دلی حق و ریاسته قینه) بریتیه له کردهوی چاک و ریاست و به سوده کان له دنیا و نولوقزدا .

چونکه قورنات دوو شتی تبدلیه : هوال و دولکاری ، جا هواله کان پیاستن و دولکاریه کانیشی داپهرومرانن ، هروه که چئون خوی گهوره هوموینیتی : ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ حَقًّا وَنَعْلًا﴾ .

وه هروه ما هوموینیتی : ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَفِيهِ الْحَقُّ﴾ فالفهلی هو العلم النافع ، وَفِيهِ الْحَقُّ هو العمل الصالح ، به همان شتیوه جتله کانیش ووتیان : ﴿يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ﴾ واته : پنجمای ده کات بق حق (له بیرویاومردا / فی الاعتقادات) ، ﴿وَرَبِّي طَرِيقَ مُسْتَقِيمٍ﴾ واته : پنجمای ده کات بق پنگای ریاست (له کردلوه کاندای / فی العمليات) .

(۹) تفسر ابن کثر : (۲ / ۱۳۵) عند تفسر الآية (۴۳) من سورة التوبة .

* لَهُ كَوْنًا يَبِيدُ دَعْلِيمَ :

ثَابِتُ بَيْتِ خَوْفِهِ لَهُ كَهْلُ كَامٍ لَهُ مَانُهُ بَيْتِ :

الرحمن	يان	الشیطان
أهل الإيمان	يان	أهل الكفر
أهل التوحيد	يان	أهل الشرك
أهل السنة	يان	أهل البدعة
أهل الطاعة	يان	أهل العصية
الأبرار	يان	الفجار
أصحاب اليمين	يان	أصحاب الشمال
أصحاب السعنة	يان	أصحاب النثر

﴿ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٣٣﴾ وَلِلْفَجَارِ لَفِي حَبِيرٍ ﴿٣٤﴾ ﴾ [سورة الانططار] .

﴿ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَلَكِنَّا نَمُوتُكَ أُجُورُكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ﴾

﴿ فَمَنْ دَخَلَ مِنَ النَّارِ وَأَدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ ﴿٣٥﴾ ﴾ [سورة آل عمران] .

﴿ لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ :

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٣٦﴾ ﴾ [سورة الحشر] .

له بهر هه مه ګانی وه رګیتړ

- ۱ - سې بنچنه ګدی بیرویلومړ و به لگه ګانیان - چاپی چواره م - .
- ۲ - بیرویلومړت و مرګره له تورنات و سوننه ت - چاپی تریه م - .
- ۳ - پوخته یه ګ له بیرویلومړی نیسلا مه تی - چاپی سنیه م - .
- ۴ - ګورته یه ګ له فیهی سوننه ت و تورناتی لاریز ، که بریتیه له وه رګیتړنی کتیبی : (الوجیز فی فقه السنة والکتاب العزیز) - ناماده دمکیت بق چاپ - .
- ۵ - بریاه تی نیوان موسلمانان ... - چاپی چواره م - .
- ۶ - له گهڼ ګینا دامنیشیت و هاورنیهتی ګڼ دمکیت ؟ - چاپی هسته م - .
- ۷ - چوښتی تورناتی ګردن له سردمی پینه مبرنا (ک) - چاپی چواره م - .
- ۸ - ګاتی پارشیو و بیریانګ ګردن له سردمی پینه مبرنا (ک) - چاپی سنیه م - .
- ۹ - حوکم و نادابه ګانی قهرزبان و قهرزکردن و قهرزانه وه ... چاپی یه کم - .

۱۰ - قهقوای گهوره زانانی هاورنیتی نهلی سوننه و جهامه
سهلرت به حوکی حزایهتی و جیوازی و پارچه پارچه گهریتی - ایسی
دوره - .

۱۱ - گهراندوه بولای زانانی نهلی سوننه پارنرمه له تیاچوون
و گومر ایوون - چاپی به کم - .

۱۲ - له نیسلاما چه تلین گروپ و حیزب نییه به - ژمهلی
موسلمانان و خه تیغه ههیه - چاپی به کم - .

۱۳ - حوکی کۆمهل و حزبه نیسلامیهکان له نیو کۆمهلگای
موسلماناندا / نهتهای ههردوو شیخ : (ابن باز) و (ابن العثیمین) - چاپی
به کم - .

۱۴ - زنجیرمی نافرته له سلیمی نیسلامدا :

یهکههم : نافرمتان و فیزیوونی زانستی شرعی - چاپی پینجهم - .

دووههم : زانا ترین نافرمتی دنیا - چاپی پینجهم - .

سسی یههم : له دایک بوونی کههان و سه رهه لاندوهی خهسله تیکی
سهره می نهقامی و جهلی له سهدی پیشکوتووی بیست و یهکلدا ۱۱۱ -
چاپی پینجهم - .

۱۵ - نایا لهم دهرگایهت داوه ؟ (پارته به له خوای سه رهه ههکل) -

چاپی سنیهم - .